

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ
ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ»

ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Ενδυνάμωση πολιτειότητας μέσα από το
μάθημα της Φυσικής Αγωγής:
Η περίπτωση της διοργάνωσης Ligue Leonin**

Κεραμάρης Βασίλειος

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΟΥΣΚΟΣ

*Διπλωματική εργασία που κατατίθεται ως μέρος των απαιτήσεων του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Ψηφιακά Μέσα Επικοινωνίας και Περιβάλλοντα Αλληλεπίδρασης»*

Αθήνα, Αύγουστος, 2020

Επιτελική σύνοψη

Η παρούσα ερευνητική έρευνα δράσης αφορά στη διερεύνηση της βελτίωσης των σχέσεων των μαθητών/τριών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσα από δράσεις συμμετοχικής πολιτειότητας και του συμμετοχικού σχεδιασμού project εργασίας που άπτονται του αντικειμένου της Φυσικής Αγωγής.

Συγκεκριμένα, πρόκειται για τον ανασχεδιασμό ενός υφιστάμενου πρωταθλήματος ποδοσφαίρου και πετοσφαίρισης, με συμμετοχικό τρόπο από τους μαθητές της Δ' Δημοτικού της Λεοντείου Σχολής Αθηνών.

Έχοντας ως δεδομένο, από προσωπική παρατήρηση αλλά και από επιστημόνσεις του συνόλου των εκπαιδευτικών του συλλόγου διδασκόντων, το γεγονός της αυξανόμενης έντασης μεταξύ των μαθητών/τριών από τη συμμετοχή τους στο εσωτερικό πρωτάθλημα, προέκυψε το παρόν ερευνητικό ερώτημα που αφορά στη διερεύνηση για το αν ο ενεργός ρόλος των μαθητών/τριών στην επανασχεδίαση του συγκεκριμένου πρωταθλήματος, μπορεί να βελτιώσει τις σχέσεις των μαθητών/τριών στο σχολικό περιβάλλον. Σε δεύτερο επίπεδο διερευνάται αν ο συμμετοχικός τρόπος αναδιοργάνωσης του πρωταθλήματος αυτού και η δοκιμαστική εφαρμογή του μπορεί να ενισχύσει την καλλιέργεια της παιδείας για την πολιτειότητα αφού το συγκεκριμένο τμήμα της Δ' Δημοτικού κλήθηκε να ενεργήσει ως μία ομάδα «πολιτών» εντός του σχολικού χώρου.

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Γκούσκο Δημήτρη για την καθοδήγηση και την υποστήριξη του κατά τη διάρκεια της διπλωματικής αυτής εργασίας και για τον έμπρακτο συμμετοχικό τρόπο επικοινωνίας μας. Οι ανεξάντλητες καινοτόμες ιδέες του, άνοιγαν σε κάθε συνάντηση εργασίας νέους δρόμους.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κα. Εβίκα Καραμαγκιώλη και την κα. Ελένη Ρεβέκκα Στάιου για τις πολύτιμες γνώσεις και πληροφορίες που απέκτησα παρακολουθώντας τα μαθήματα τους στην ενότητα της Συμμετοχικής Διακυβέρνησης και Ψηφιακής Κοινωνικής και Ανθρωπιστικής Καινοτομίας, καθώς και την κα. Σιδηροπούλου Ανθή για τις συμβουλές της στη δομή της εργασίας στο πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας.

Στην προσπάθεια υλοποίησης της συγκεκριμένης δράσης η συμβολή των συναδέλφων μου καθηγητών Φυσικής Αγωγής της Λεοντείου Σχολής Αθηνών ήταν καθοριστική, όπως επίσης και του οργανικού δασκάλου του τμήματος κ. Σταυρόπουλου Τέρπανδρου για την ανατροφοδότηση που μου παρείχε.

Τέλος, η εργασία αυτή δεν θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς την στήριξη της οικογένειάς μου και της Αλεξάνδρας Νάκου που σε δύσκολες στιγμές διαμόρφωναν τις κατάλληλες συνθήκες για το επόμενο βήμα.

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος εικόνων	iii
Κατάλογος πινάκων	iv
1.Εισαγωγή.....	1
2.Θεωρητική τεκμηρίωση.....	4
2.1. Η έννοια της πολιτειότητας στη σχολική Φ.Α.....	5
2.2. Η Δημοκρατία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	7
2.3. Η πολιτειότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	9
2.4. Παιδαγωγικές θεωρίες και πολιτειότητα	13
2.4.1 Κριτική Παιδαγωγική	14
2.4.2. Θεσμική Παιδαγωγική	15
2.4.3. Τεχνικές της Θεσμικής Παιδαγωγικής.....	16
2.5. Συμμετοχικός σχεδιασμός και εκπαίδευση	17
2.6. Εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε έκτακτες συνθήκες πανδημίας.....	21
3. Μεθοδολογία έρευνας	23
3.1 Το Εσωτερικό Πρωτάθλημα.....	24
3.2 Σκοπός της έρευνας-Ανάγκη παρέμβασης	27
3.3 Δείγμα της έρευνας.....	28
3.4 Η μέθοδος και τα ερευνητικά εργαλεία	29
4. Υλοποίηση της έρευνας δράσης	32
4.1 Στάδια της έρευνας δράσης	32
4.2. Α φάση προετοιμασία Pre-test	33
4.2.1 Ομάδες συζήτησης	34
4.3. Β φάση- εφαρμογή δράσης	39
4.3.1 Εργαστήριο δεξιοτήτων Fair Participation.....	39
4.3.2 Εργαστήριο Δεξιοτήτων Fair Play	49
4.3.3 Αγωνιστική Προετοιμασία	52
4.3.4 Αγώνες	52
4.4. Γ φάση ολοκλήρωση δράσης αξιολόγηση	54
4.5. Επαναλειτουργία σχολικών μαθημάτων	56

5. Ερευνητικά αποτελέσματα.....	59
5.1. Συμπεράσματα της έρευνας δράσης	59
5.2. Αξιολόγηση της δράσης από το γήπεδο ...στην τάξη	62
5.3. Γονείς...κριτές.....	64
5.4. Ανοικτά ζητήματα της έρευνας δράσης	65
Βιβλιογραφικές Πηγές.....	67
Κατάλογος συντομογραφιών.....	71
Παράρτημα Α: Υποδείγματα ερευνητικών εργαλείων.....	72
Παράρτημα Β: Υλικό από μαθητές/τριες σχετικό με τη δράση	77
Παράρτημα Γ: Αποτελέσματα ερευνητικών εργαλείων	97

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Σκάλα Συμμετοχής του Hart.....	19
Εικόνα 2: Αποτύπωση Pre-mortem.....	34
Εικόνα 3: Διαμόρφωση τάξης για World Café.....	36
Εικόνες 4,5: Στιγμιότυπα από World Café.....	37
Εικόνες 6,7: Ταμπλό World Café.....	37
Εικόνες 8,9: Συγκομιδή.....	38
Εικόνα 10: Συμβούλιο στη τάξη.....	42
Εικόνα 11: Φύλλο αγώνα.....	44
Εικόνα 12: Φύλλο Σύνθεσης ομάδας.....	45
Εικόνα 13: Αξιολόγηση αρχηγού ομάδας.....	46
Εικόνες 14,15: Προτάσεις για έμβλημα και ύμνο.....	46
Εικόνες 16,17: Παρουσιάσεις και ψηφοφορία.....	47
Εικόνα 18: Ποιος κάνει τι;.....	51
Εικόνες 19,20,21: Εκπαίδευση μαθητών στη τάξη, στο πίνακα, στην αυλή.....	52
Εικόνα 22: 1ο Φύλλο αγώνα.....	53
Εικόνα 23: Άσκηση με έτοιμα κόμικς.....	55
Εικόνα 24: Άσκηση με δημιουργία κόμικς.....	56
Εικόνες 25,26: Δημιουργία και παρουσίαση Ideal Story.....	57

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Δείγμα έρευνας.....	28
Πίνακας 2: Χρονοδιάγραμμα έρευνας.....	32
Πίνακας 3: Δραστηριότητες έρευνας.....	33
Πίνακας 4: Ερωτήσεις τραπεζιών World Café.....	38
Πίνακας 5: Σημεία αξιολόγησης Φύλλου αγώνα.....	43
Πίνακας 6: Κριτήρια βαθμολογίας Ligue Leonin.....	48

1. Εισαγωγή

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί ένα πολυδιάστατο γνωστικό αντικείμενο, που στόχο έχει μέσα από κινητικές κυρίως δραστηριότητες, να συμβάλει στη ψυχοκινητική, συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών για την αρμονική τους ένταξη στην κοινωνία (ΦΕΚ 304, 13-3-03). Σύμφωνα, άλλωστε με τη Διεθνή Οργάνωση για την Άθληση και τη Φυσική Αγωγή (National Association for Sport and Physical Education) η διδασκαλία του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου επικεντρώνεται στην εκμάθηση των τεχνικών των βασικών αθλημάτων αλλά και στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων όπως ο αλληλοσεβασμός και η αυτορρύθμιση της συμπεριφοράς που θα οδηγήσουν στην ομαλή και λειτουργική συνύπαρξη μέσα στην ομάδα. (NASPE, 2012).

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο Δημοτικό σχολείο δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες εξοικείωσης κοινωνικών δεξιοτήτων και βιωματικής εξάσκησης συνύπαρξης μέσα σε μια κοινωνική ομάδα. Οι μαθητές/τριες μέσα από ομαδικά αλλά και ατομικά αθλήματα χτίζουν την αυτοεκτίμησή τους, μαθαίνουν να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, καλλιεργώντας την αθλητική τους κουλτούρα που βασίζεται στις αρχές της ευγενούς άμιλλας και του υγιούς ανταγωνισμού.

Οι δραστηριότητες και το περιεχόμενο του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί παραπάνω συνδέονταν με όλα τα γνωστικά αντικείμενα του Δημοτικού σχολείου. Έτσι είναι συχνό φαινόμενο πολλές φορές διαθεματικές δράσεις να διαρκούν εκτός από την προβλεπόμενη διδακτική ώρα διδασκαλίας, είτε σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς είτε στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης. Μέσα από το μάθημα ο/η μαθητής/τρια καλλιεργεί δεξιότητες ζωής και μαθαίνει τρόπους επίλυσης και αντιμετώπισης προβλημάτων που προκύπτουν εσωτερικά στην ομάδα από τους άλλους συμμαθητές/τριες και τις μεταξύ τους συγκρούσεις. Η τριβή αυτή οδηγεί σε επίλυση ατομικών προβλημάτων λειτουργώντας ως μέλος μιας ομάδας που δημιουργεί σχέσεις και δεσμούς που θα λειτουργήσουν θετικά στην εξασφάλιση ενός ομαλού πλαισίου λειτουργίας για όλους. Καταλήγουμε, λοιπόν πως το μάθημα της Φυσικής Αγωγής εκτός από τον καθαρά γνωστικό του χαρακτήρα λειτουργεί και ως ένα ασφαλές πεδίο ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων.

Μία τέτοια δράση, αποτέλεσε το αντικείμενο της παρούσας έρευνας δράσης, που είναι το εσωτερικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου και πετοσφαίρισης των τάξεων της Δ'-Ε'-Στ' Δημοτικού της Λεοντείου Σχολής Αθηνών και ονομάζεται Ligue Leonin.

Ο στόχος της δράσης εξ 'αρχής ήταν η δημιουργική απασχόληση των μαθητών/τριών με κάποια αθλητική δραστηριότητα την ώρα των διαλειμμάτων, με ελεύθερη βέβαια βούληση και ταυτόχρονα η καλλιέργεια αξιών και χαρακτηριστικών, που απορρέουν μέσα από τη συμμετοχή τους σε μια ομαδική

λειτουργία, όπως η συνεργασία, η αλληλεπίδραση, η διαχείριση συναισθημάτων κ.α.

Αντίθετα με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, διαπιστώθηκε πως ένα ποσοστό μαθητών/τριών, το οποίο παρουσίαζε αυξητική τάση ετησίως, δεν ωφελήθηκε από τον τρόπο διεξαγωγής της συγκεκριμένης δράσης. Το παραπάνω συμπέρασμα προέκυψε από προσωπική παρατήρηση των μαθητών/τριών αλλά και από τον προβληματισμό του Συλλόγου διδασκόντων του σχολείου για δομικές αλλαγές της διοργάνωσης ή και κατάργησης αυτής, λόγω την έντασης στις σχέσεις των μαθητών/τριών.

Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν εντοπίστηκαν κατά κοινή ομολογία σε:

- ανάπτυξη φανατισμού,
- κοινωνικού αποκλεισμού λόγω αθλητικών ικανοτήτων,
- προαγωγή συναισθήματος ανωτερότητας ανάλογα με την επίδοση στους αγώνες του πρωταθλήματος-ελιτίστικη συμπεριφορά
- καλλιέργεια εκφοβισμού σε μη «ικανούς» παίκτες/τριες,
- ανισότητα στη δίκαιη συμμετοχή όλων και
- δυσκολία στη συγκέντρωση των μαθητών/τριών πριν, κατά τη διάρκεια αλλά και μετά τη δράση, ανάλογα με την εξέλιξή της.

Γίνεται αντιληπτό πως η συνέχεια της δράσης με τον ίδιο τρόπο δεν εξυπηρετεί κανέναν από τους παιδαγωγικούς στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η εκπαιδευτική παρέμβαση που έγινε έθεσε ως πρωταρχικό στόχο την ενεργή συμμετοχή των μαθητών/τριών σε όλα τα στάδια της δράσης και συγκεκριμένα στον επανασχεδιασμό του πρωταθλήματος με έναν παιγνιώδη συμμετοχικό σχεδιασμό ώστε να μελετηθεί αν φαινόμενα συμπεριφοράς που παρατηρήθηκαν θα εξακολουθήσουν να υφίστανται ή θα μειωθεί η έκταση και η έντασή τους.

Βασικό στοιχείο για την επίτευξη των στόχων της διοργάνωσης, είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν κριτική σκέψη, για να μπορούν να διακρίνουν το σωστό από το λάθος, το δίκαιο από το άδικο, το έντιμο από το ανέντιμο. Γι' αυτό και θα πρέπει να αποκτήσουν ενεργούς ρόλους, τόσο μέσα στο γήπεδο, όσο και έξω από αυτό, ώστε να περιφρουρήσουν και να απολαύσουν τη συμμετοχή τους στο Ligue Leonin, ως ένα γεγονός που τους αφορά σε κάθε στάδιο υλοποίησης του.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν αναλύεται αρχικά το θεωρητικό πλαίσιο που στηρίχτηκε η εκπαιδευτική παρέμβαση ως έρευνα δράσης. Αναλύονται, επομένως, η έννοια της δημοκρατικής παιδείας καθώς και οι παιδαγωγικές θεωρίες που στηρίζουν τη συμπερίληψή της μέσα στο σχολικό περιβάλλον δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες καλλιέργειας του συμμετοχικού σχεδιασμού και της ενεργής συμμετοχής μέσα από δράσεις πολιτεότητας. Η συγκεκριμένη έρευνα δράσης δανείστηκε βασικά στοιχεία για τον σχεδιασμό και την υλοποίησή της από τις

παιδαγωγικές θεωρίες της θεσμικής και της κριτικής παιδαγωγικής όπως αυτές αναλύονται στο 2^ο κεφάλαιο.

Στο 3^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα εργαλεία του συμμετοχικού σχεδιασμού και ο τρόπος που αυτά χρησιμοποιήθηκαν ώστε να αποκτήσουν ένα παιγνιώδη χαρακτήρα, κατανοητό για την ηλικιακή ομάδα που απευθύνονται και ταυτόχρονα ικανά και ασφαλή για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Στο 4^ο κεφάλαιο ακολουθεί η αναλυτική περιγραφή της εκπαιδευτικής δράσης και η μεθοδολογία υλοποίησής της.

Τέλος, στο 5^ο κεφάλαιο αξιολογείται συνολικά η διαδικασία μέσα από τη σχολική κοινότητα και αναφέρονται αναλυτικά τα συμπεράσματα από την πορεία διεξαγωγής της δράσης. Τα συμπεράσματα αυτά είναι που θα καθορίσουν αν η εκπαιδευτική παρέμβαση συνέβαλε θετικά στη διαδικασία επιτυγχάνοντας τους αρχικούς στόχους βελτιώνοντας τις σχέσεις αλλά και τον τρόπο διαχείρισης των εντάσεων και συγκρούσεων στη μαθητική κοινότητα.

2. Θεωρητική τεκμηρίωση

Στην παρούσα εργασία αυτό που μελετάται είναι η βαθιά σχέση της εκπαίδευσης με τη χρήση δημοκρατικών συμμετοχικών μεθόδων και εργαλείων διδασκαλίας που ενισχύουν το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο Δημοτικό, έτσι ώστε αυτό να συντελέσει στην ολόπλευρη εκπαίδευση του ατόμου που αφορά στην συναισθηματική, γνωστική αλλά και σωματική του ανάπτυξη.

Σύμφωνα άλλωστε με το άρθρο 2, του Διεθνή Καταστατικού Χάρτη Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού της UNESCO (1978): *«Η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός αποτελεί ένα ουσιώδες στοιχείο αγωγής για όλη μας τη ζωή μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα, αφού δεν πάει μόνο ο εγκέφαλος του παιδιού στο σχολείο αλλά ολόκληρο το παιδί».*

Η σχέση της Φυσικής Αγωγής με την έννοια της πολιτειότητας αλλά και της δημοκρατίας μπορεί να μην είναι άμεσα αντιληπτή αφού είναι σύνηθες να εστιάζεται το ενδιαφέρον γονέων και μαθητών/τριών στο καθαρά γνωστικό και αγωνιστικό κομμάτι του μαθήματος, ωστόσο η έννοια των κοινωνικών δεξιοτήτων, της συνεργασίας και της ομαδικότητας είναι βασικά στοιχεία της διδακτέας ύλης του μαθήματος. Στο πλαίσιο αυτό, της συνεργασίας μίας ομάδας και του τρόπου λειτουργίας μέσα στην ομάδα με ισότιμο ρόλο αλλά και δικαίωμα επιλογής για θέματα που τους αφορούν, το μάθημα της Φυσικής Αγωγής έρχεται να δώσει ευκαιρίες άσκησης των δεξιοτήτων αυτών έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη του σεβασμού, την ενδυνάμωση της αυτοεικόνας μαθητών/τριών και κυρίως την ενίσχυσή να μάθουν να επικοινωνούν, να συνεργάζονται με όλους αναλαμβάνοντας ευθύνες ως "καλοί" πολίτες μίας δημοκρατικής κοινωνίας με ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις για όλους (Hellison & Templin, 1991).

Σύμφωνα άλλωστε με τον στόχο του μαθήματος όπως αυτός αναφέρεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003), σκοπός της Φυσικής Αγωγής στην υποχρεωτική εκπαίδευση είναι να συμβάλει κατά προτεραιότητα στη σωματική ανάπτυξη των μαθητών/τριών και παράλληλα να βοηθήσει στην ψυχική και πνευματική τους καλλιέργεια καθώς και στην αρμονική ένταξή τους στην κοινωνία.

Γίνεται επομένως βασικό στοιχείο η καλλιέργεια δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να ενταχθούν ως ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου οδηγώντας τους να χτίσουν όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα των τάξεων Γ' –Δ' Δημοτικού έναν ισχυρό συναισθηματικό τομέα με ηθικούς στόχους όπως δικαιοσύνη, αξιοκρατία, σεβασμός αντιπάλων, αυτοσεβασμός, μετριοφροσύνη, συνετή αντιμετώπιση της νίκης και της ήττας (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003).

Σε αυτό το βασικό στόχο βασίζεται ο σχεδιασμός της έρευνας δράσης που περιγράφεται εκτενώς σε επόμενο κεφάλαιο.

Για τη θεωρητική τεκμηρίωση του σχεδιασμού της έρευνας αλλά και των εκπαιδευτικών δράσεων αντλήθηκαν στοιχεία από θεωρίες μάθησης που υποστηρίζουν ακριβώς αυτές τις αξίες, όπως η δημοκρατική παιδεία και οι παιδαγωγικές θεωρίες της θεσμικής και της κριτικής παιδαγωγικής οι οποίες μέσα από τα εκπαιδευτικά εργαλεία και τις τεχνικές τους δημιουργούν τις εκπαιδευτικές συνθήκες που διαμόρφωσαν το κλίμα της τάξης προς μία κουλτούρα συμμετοχής αλλά και άσκησης δεξιοτήτων πολιτειακής εκπαίδευσης.

Παράλληλα, συνδυαστικά με τις παιδαγωγικές θεωρίες μάθησης που προσανατολίζονται προς μία πολιτική ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την παρούσα έρευνα αντλήθηκαν στοιχεία από τις θεωρητικές βάσεις του συμμετοχικού σχεδιασμού ώστε οι μαθητές/τριες να πλαισιωθούν με εργαλεία που θα τους οδηγήσουν βιωματικά να ανασχεδιάσουν το εσωτερικό πρωτάθλημα.

2.1 Η έννοια της πολιτειότητας στη σχολική Φυσική Αγωγή

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής είναι θεμελιώδες στοιχείο της εκπαιδευτικής πολιτικής από τα πρώτα χρόνια της σχολικής εκπαίδευσης. Η Φυσική Αγωγή θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης των παιδιών και των νέων και έχει συνδεθεί κυρίως με τη φυσική κατάσταση, την άσκηση και την αθλητική εκπαίδευση.

Στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση η Φυσική Αγωγή είχε χαρακτήρα σωματικής άσκησης και μάλιστα μέχρι το 1983 η Φυσική Αγωγή διδάσκονταν από τους δασκάλους και όχι από καθηγητές Φυσικής Αγωγής (Αγαλιανού, 2014). Βασικό μέρος του μαθήματος υπήρξαν οι γνωστές γυμναστικές επιδείξεις κάτι που αποδείκνυε πως το μάθημα της Φυσικής Αγωγής είχε μόνο το χαρακτήρα της εκγύμνασης. Με την εισαγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση των αποφοίτων του πανεπιστημιακού τμήματος της Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού σταδιακά ενισχύεται ο χαρακτήρας του μαθήματος και αντιμετωπίζεται το γνωστικό αντικείμενο της Φυσικής Αγωγής ολιστικά.

Με την αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων και την ανάπτυξη ενός διαθεματικού ενιαίου προγράμματος σπουδών για όλα τα γνωστικά αντικείμενα, το μάθημα της Φυσικής Αγωγής εμπλουτίστηκε και με παρεμφερή θεματικούς άξονες. Η αρχή έγινε το 2001 με το μάθημα της Ολυμπιακής Παιδείας γεγονός που σε μεγάλο μέρος οφείλεται στον ενθουσιασμό που επικρατούσε για την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Αθήνα. Στο πλαίσιο αυτής της ενότητας οι μαθητές/τριες ήρθαν σε επαφή με τις ολυμπιακές αξίες οι οποίες ουσιαστικά αποτελούν δεξιότητες ζωής και κανόνες συμμετοχής σε ένα κοινωνικό σύνολο. Οι αλλαγές αυτές ως προς την εκπαιδευτική πολιτική τόσο για την πρωτοβάθμια όσο και για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επίσημα άρχισαν να

τίθενται σε εφαρμογή με τη δημοσίευση του Νέου Αναλυτικού προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) που ισχύει μέχρι και σήμερα και δημοσιεύτηκε το 2003 συνοδευόμενο από εγχειρίδιο δραστηριοτήτων και οδηγιών για τον/την εκπαιδευτικό. Για κάθε γνωστικό αντικείμενο εκτός από την καλλιέργεια του σωματικού τομέα αναφέρεται και η καλλιέργεια δεξιοτήτων του ψυχοσωματικού τομέα.

Παράλληλα με την υλοποίηση σχεδίων εργασίας και τη θεσμοθέτηση της Ευέλικτης Ζώνης, καινοτόμα προγράμματα όπως Αγωγή Υγείας, Ολυμπιακή Παιδεία και πολιτιστικά θέματα ενισχύουν τις συνεργασίες εκπαιδευτικών και γνωστικών αντικειμένων δίνοντας για πρώτη φορά έμφαση στην εξέταση ενός θέματος από διάφορες ειδικότητες. Ειδικότερα, στο θέμα της Αγωγής Υγείας αναφέρεται στο ΔΕΠΠΣ πως βασικοί στόχοι είναι οι διαπροσωπικές σχέσεις, ψυχική υγεία, αυτοεκτίμηση, ατομική ταυτότητα, οι σχέσεις του ατόμου με τους άλλους, συναισθήματα, επικοινωνία, ενεργητική ακρόαση, ανάπτυξη δυναμικής της ομάδας και ίσες ευκαιρίες (ΔΕΠΠΣ, 2003).

Παράλληλα, η στοχοθεσία της Ολυμπιακής Παιδείας για τη βαθμίδα του Δημοτικού Σχολείου υπήρξε η ανάπτυξη της επικοινωνίας με τους/τις μαθητές/τριες και άρα και συναθλητές/τριες, καθώς και η καλλιέργεια των αρχών της Ολυμπιακής Παιδείας και του Ευ αγωνίζεσθαι. Στην ευέλικτη ζώνη τόσο στην Αγωγή Υγείας όσο και στην Ολυμπιακή Παιδεία- ειδικά η δεύτερη κατά αποκλειστικότητα- υπήρξε σύννηθος φαινόμενο να γίνεται ανάθεση αυτών σε καθηγητές Φυσικής Αγωγής, ιδιαίτερα στο Ολοήμερο Πρόγραμμα.

Κατά τη διάρκεια των αλλαγών στην παιδεία και το άνοιγμα της εκπαίδευσης μέσα από το σχολικό δίκτυο αλλά και το ευρωπαϊκό δίκτυο etwinning, το μάθημα της Φυσικής Αγωγής αποκτά ένα βασικό κοινωνικό χαρακτήρα. Εκτός από τον αθλητικό του χαρακτήρα, αποτελεί πια το πεδίο καλλιέργειας δεξιοτήτων συμμετοχής στην ομάδα λειτουργώντας ως μάθημα συνδετικού κρίκου για συνεργασίες πάνω σε θέματα αγωγής υγείας, σχέσεων αλλά και αξιών.

Αυτή η μετατόπιση βάρους του μαθήματος από τη σωματική ανάπτυξη στην προσωπική ανάπτυξη, απασχολεί πολλές ευρωπαϊκές χώρες αφού το μάθημα της Φυσικής Αγωγής μπορεί να καλλιεργήσει δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας και ομαδικότητας. Η σχέση που έχει το μάθημα της Φυσικής Αγωγής με την καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής είναι ένα πολύπλοκο θέμα που δεν έχει διερευνηθεί πλήρως, κυρίως ως προς τα αποτελέσματά του και για αυτό αποτελεί μία ενδιαφέρουσα έρευνα δράσης η μελέτη περίπτωσης του Ligue Leonin. Σύμφωνα με τον Cronin οι μαθητές/τριες με το μάθημα της Φυσικής Αγωγής καλλιεργούν δεξιότητες όπως συνεργατικότητα, ομαδικότητα, διαχείρισης του χρόνου, κατανόηση και διαχείριση της συναισθηματικής τους κατάστασης, ικανότητες διαχείρισης προβλημάτων κρίσης σε σχέση με τους άλλους και βέβαια δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων με κριτική σκέψη (Cronin et al., 2018).

Οι δεξιότητες που αναφέρθηκαν παραπάνω ανήκουν σε μία ευρύτερη ομάδα δεξιοτήτων που ορίζονται ως προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητες ζωής γιατί

συντελούν στην ανάπτυξη μίας υγιούς προσωπικότητας του ενεργού και κριτικού πολίτη.

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην αναφορά του Συμβουλίου της Ευρώπης (CoE, 2017) είναι σημαντικό η κάθε χώρα να φροντίσει ώστε η εκπαιδευτική πολιτική της να προσανατολιστεί στην εκπαίδευση για την πολιτειότητα δημιουργώντας «χώρους» πρακτικής των δεξιοτήτων της δημοκρατίας. Ειδικότερα, τα σχολεία τόσο σε επίπεδο τάξης όσο και σε επίπεδο σχολείου, πρέπει να παρέχουν στους/στις μαθητές/τριες τις ευκαιρίες να αντιμετωπίσουν και να συζητήσουν πάνω σε θέματα συμβίωσης και λειτουργίας ομάδων και κοινωνικών συνόλων. Αυτό θα επιτευχθεί σύμφωνα με καλές πρακτικές από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με συνεργασία εκπαιδευτικών που είναι ανοικτοί στη συμμετοχή των παιδιών τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση προκειμένου να μπορέσουν οι μαθητές/τριες να καλλιεργήσουν τις δημοκρατικές δεξιότητες τους.

Ο αθλητικός χαρακτήρας της Φυσικής Αγωγής, που παράλληλα λειτουργεί ως παιχνίδι, φέρνει σε επαφή τα παιδιά με ομάδες, και τα βοηθάει να καλλιεργήσουν ποικίλες δεξιότητες ανάλογα με τον ρόλο που έχουν ως παίκτες, ή κριτές, ή συμπαίκτες. Αποτελεί ένα φυσικό χώρο καλλιέργειας κοινωνικών δεξιοτήτων, διαχείρισης συγκρούσεων και γνωριμίας των κοινωνικών και προσωπικών ορίων.

Ειδικότερα, αν το μάθημα της Φυσικής Αγωγής δεν περιοριστεί από τον μαθητικό του χαρακτήρα και ο/η εκπαιδευτικός δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να αναλάβουν ρόλους και πρωτοβουλίες πάνω σε θέματα που τους ενδιαφέρουν τότε θα μπορέσει σε μεγάλο βαθμό να αποτελέσει τον χώρο αυτό που περιγράφει το Συμβούλιο της Ευρώπης. Το εσωτερικό πρωτάθλημα Ligue Leonin συγκεντρώνει όλα αυτά τα στοιχεία συνδυάζοντας της ανάπτυξη της σωματικής ανάπτυξης και της άθλησης με τις δεξιότητες ενός δημοκρατικού, κριτικού και συμμετοχικού πολίτη. Ο χώρος του γηπέδου 5Χ5 αλλά και της σχολικής αίθουσας αποτέλεσε ένα χώρο εναύσματος για εμπλοκή των παιδιών σε συνθήκες «άσκησης» στην πολιτειότητα.

2.2 Η Δημοκρατία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Το εκπαιδευτικό σύστημα αντανακλά το πλαίσιο της πολιτικής ιδεολογίας του ιστορικού και κοινωνικού πλαισίου που εντάσσεται και υλοποιείται κάθε φορά.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση αποτελεί τον κοινωνικό μηχανισμό που μεταφέρει τις αξίες και τις στάσεις ζωής σε πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο της εκάστοτε κοινωνίας στους μαθητές/τριες όλων των βαθμίδων.

Η πολιτική αυτή διάθεση για συμπερίληψη στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην πολιτειότητα έγινε αισθητή το 2010 όπου το Συμβούλιο της Ευρώπης συνέταξε τη Χάρτα για τη δημοκρατική αγωγή του πολίτη. Όλα τα κράτη-μέλη αναγνώρισαν τη σπουδαιότητα και τη σημασία στη σύγχρονη εποχή της πολιτειότητας, έτσι ώστε τα δικαιώματα και η συμπεριφορά

του πολίτη να αποτελούν εκπαιδευτικό στόχο. Οι οδηγίες για την υλοποίηση τέτοιων πρακτικών και δράσεων συγκεντρώθηκαν σε ένα εγχειρίδιο εφαρμογής και υλοποίησης στοχευμένων εκπαιδευτικών σεναρίων που ως στόχο έχουν την προετοιμασία πολιτών με ενεργή δράση στο κοινωνικό σύνολο. (Council of Europe, 2010).

Η προετοιμασία αυτή σύμφωνα με τον Banks (2004), είναι αναγκαία αφού οι μαθητές/τριες πρέπει να κατακτήσουν δημοκρατικές αξίες στο σχολείο, διότι αυτοί είναι οι μελλοντικοί πολίτες και ηγέτες.

Η έννοια της Δημοκρατικής Παιδείας αποτελεί ένα κίνημα όπου ουσιαστικά οι εκφραστές τους αλλά και οι ακόλουθοί του αναζητούν τον τρόπο ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να λειτουργούν ως ενεργά υποκείμενα στο σχολικό χώρο μετέχοντας στις αποφάσεις, διαχειριζόμενοι τα ζητούμενα που τους αφορούν.

Υπό αυτό το πρίσμα ο Himmelmann (2001) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι καθένα από τα τρία σχολικά επίπεδα πρέπει να επικεντρώνεται και να ασκεί τους / τις μαθητές/τριες σε έναν διαφορετικό τρόπο ανάλυσης και εκμάθησης της άσκησης της δημοκρατίας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις ικανότητες των μαθητών/τριών να μάθουν και να κατανοήσουν όλο και πιο περίπλοκα ζητήματα καθώς μεγαλώνουν, προτείνει:

- **σε επίπεδο δημοτικού σχολείου(πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης)**, η δημοκρατία πρέπει κατά κύριο λόγο να παρουσιαστεί ως τρόπος ζωής, δηλαδή ως μία φυσική συνθήκη της σχολικής καθημερινότητας. Η εστίαση, αρχικά, γίνεται στο άτομο και ο στόχος πρέπει να είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων που σχετίζονται με τα ατομικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις προκειμένου οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν ικανότητες και εμπειρίες γύρω από τον αυτοέλεγχο και αυτοπεριορισμό, την αναγνώριση ηθικών αξιών και κωδικών και βέβαια το πλαίσιο συνύπαρξης με τους άλλους. Είναι ζητούμενο επομένως για παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας να θεωρήσουν μέσα από την καθημερινότητά τους πως η δημοκρατία αποτελεί ένα φυσικό τρόπο ζωής, επικοινωνίας και οργάνωσης της κοινωνικής ζωής.

- **σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο)**, η εστίαση πρέπει να στραφεί στη δημοκρατία ως μορφή οργάνωσης της κοινωνίας. Η έμφαση πρέπει τώρα να δοθεί στην κοινότητα, με στόχο την ενεργοποίηση των κοινωνικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη λειτουργία του ατόμου μέσα στην κοινωνία.

- **σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (λύκειο)**, η εστίαση πρέπει να μετατοπιστεί περαιτέρω στη δημοκρατία ως μορφή διακυβέρνησης (Himmelmann, 2001).

Θα μπορούσαμε να πούμε πως η παραπάνω κατηγοριοποίηση ανά ηλικιακή ομάδα ουσιαστικά διαμορφώνει ένα τρίπτυχο εισαγωγής της δημοκρατικής παιδείας στο εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζοντας τη δημοκρατία αρχικά ως ένα τρόπο ζωής, στη συνέχεια ως ένα τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας και στη συνέχεια ως ένα μοντέλο διακυβέρνησης (Himmelmann, 2001, σελ. 269).

Η Δημοκρατική Παιδεία λειτουργεί αρχικά σε ατομικό επίπεδο και αυτό είναι ένα βασικό στοιχείο γιατί ξεκινάει από τη μονάδα που θα διαμορφώσει την πλειοψηφία. Κάθε μαθητής/τρια πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να μάθει για τη δημοκρατία μέσα από την εκμάθηση και άσκηση των ατομικών του δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Όταν κατακτήσει τις έννοιες των ατομικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σταδιακά θα οδηγηθεί στη λειτουργική συνύπαρξη σε κοινωνικά σύνολα και ομάδες.

Άλλωστε βασικά άρθρα των δικαιωμάτων των παιδιών αναφέρονται στο δικαίωμα για εκπαίδευση και πληροφόρηση τα οποία συνδυάζουν το ατομικό με το συλλογικό δικαίωμα (Council of Europe, November 2005) .

Με αυτό τον τρόπο μέσα από τη Δημοκρατική παιδεία θα αποκτήσουν ευκαιρίες, γνώσεις και ικανότητες να νιώσουν πρώτα ως άτομα την έννοια του να είναι μέλη σε ένα ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και μέσα σε αυτό το σύνολο να μοιράζονται την καθημερινότητά τους χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της δημοκρατίας όπως η συμμετοχή, ο έλεγχος, η διαβούλευση και η αντιπροσωπευτικότητα.

Γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω πως η εκπαίδευση επιδρά καταλυτικά στη δημιουργία ενεργών πολιτών που αναγνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους, αφού έχουν την ευκαιρία να λειτουργούν ήδη από τα σχολικά τους χρόνια ως πολίτες ενεργοί σε θέματα πολιτικής παρέμβασης αναλαμβάνοντας συλλογική δράση για την επίτευξη κοινών στόχων. Άλλωστε όπως αναφέρει ο Biesta (2001) οι πολιτικοί συχνά αντιμετωπίζουν την παιδεία ως ένα όχημα για τα δημιουργία και την ανάπτυξη «καλών» πολιτών με το επίθετο καλός να σηματοδοτεί τον λειτουργικά ενημερωμένο πολίτη που μετέχει άμεσα στο κοινωνικό σύνολο.

Η έννοια της Δημοκρατικής παιδείας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια της πολιτειότητας και κυρίως με την προσπάθεια ενσωμάτωσης της έννοιας αυτής στο Αναλυτικό Πρόγραμμα και στην καθημερινότητα της σχολικής ζωής ως μία βιωματική δράση και όχι ως ένα γνωστικό αντικείμενο.

2.3 Η πολιτειότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, από τη βαθμίδα της προσχολικής αγωγής μέχρι το Δημοτικό, ως μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, ακολουθεί το επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα του ΥΠΑΙΘ (Υπουργείο Παιδείας-Θρησκευμάτων), μέρος του οποίου αφορά στην ενίσχυση ήπιων δεξιοτήτων ζωής αλλά και δεξιότητες τεχνολογίας και επιστήμης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο διαμορφώνονται οι κατάλληλες συνθήκες που οι μαθητές-τριες θα "παιδευτούν" στο να λειτουργούν ως υπεύθυνοι πολίτες.

Αυτή η στοχοθεσία είναι κοινή για όλα τα γνωστικά αντικείμενα των προγραμμάτων και προσεγγίζεται από πληθώρα εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και δράσεων.

Άλλωστε τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία στροφή στη διδακτική μεθοδολογία με τη δασκαλοκεντρική εκπαίδευση να εγκαταλείπεται και να υιοθετούνται παιδαγωγικές μέθοδοι που ευνοούν τη συμμετοχή αλλά και την ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών έτσι ώστε να δημιουργήσουν την έννοια της σχολικής κοινότητας που κάθε μέλος συμμετέχει, σχεδιάζει, αποφασίζει και προτείνει για τη σχολική ζωή.

Οι παιδαγωγικές θεωρίες της κριτικής και της θεσμικής παιδαγωγικής αλλά και η ελευθεριακή αγωγή καθώς και η εκπαίδευση στην πολιτειότητα, αποτελούν τον βασικό κορμό της θεωρητικής βάσης αφού οι τεχνικές τους σε μεγάλο ή μικρότερο βαθμό συνδυάστηκαν με τις τεχνικές του συμμετοχικού σχεδιασμού προκειμένου να αναπτυχθεί και να υλοποιηθεί η συγκεκριμένη έρευνα δράσης.

Η έννοια της πολιτειότητας, πριν από τον 21^ο αιώνα, ήταν ταυτόσημη με την έννοια της ιθαγένειας και αναφερόταν κυρίως σε γεωγραφικούς όρους (Baraldi, Cockburn, 2018), προσδιορίζοντας την εθνική ταυτότητα του ατόμου. Σύμφωνα, άλλωστε με το Συμβούλιο της Ευρώπης η έννοια του πολίτη αλλά και της ιδιότητας του πολίτη –της πολιτειότητας- δεν μπορεί να διαθέτει μόνο ένα ορισμό και μία σταθερή σημασία (CoE, 2003, σελ. 8).

Η πολιτειότητα αποτελεί μια έννοια εξελισσόμενη που ουσιαστικά αναφέρεται στην πολλαπλή ιδιότητα του πολίτη, όπως αρχικά διατυπώθηκε από τον Marshall (Marshall & Bottomore, 1995) ενώ με αυτό τον αρχικό ορισμό ουσιαστικά δόθηκε έμφαση στην ιδιότητα του πολίτη όπου ως πολίτης λογίζεται το ισότιμο μέλος του κοινωνικού συνόλου που δραστηριοποιείται και ανήκει (Kymlicka, 2010). Στο πλαίσιο αυτό ο Marshall (1950, σελ.25) ονόμασε τα παιδιά και τους ανήλικες εν γένει ως «πολίτες υπό κατασκευή», τονίζοντας τη κατάσταση διαρκούς διαμόρφωσής τους μέσα από την εκπαίδευση και τους θεσμούς κοινωνικοποίησης της κάθε κοινωνίας.

Η έννοια της πολιτειότητας είναι διττής σημασίας όπου η βασικότερη έννοια της λογίζεται ως η ευθύνη του να ανήκεις σε μία ομάδα με κοινωνική συνοχή και πολιτική ταυτότητα. Επομένως η ιδιότητα του πολίτη –πολιτειότητα- ουσιαστικά αναφέρεται στην εκμάθηση όλων των απαραίτητων δεξιοτήτων που θα οδηγήσουν στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του μέλους της ομάδας –του πολίτη που έτσι θα εκπληρώσει τον στόχο του και θα χαρακτηριστεί ως «καλός» πολίτης (McCowan, 2009, σελ.5) αφού θα είναι ενεργός μέλος της κοινωνικής του ομάδας και αυτό κρίνεται από τον βαθμό της συμμετοχής του και της εμπλοκής του στα κοινά προβλήματα και θέματα.

Σύμφωνα με την επικρατέστερη άποψη και όπως έχει διατυπωθεί και από το Συμβούλιο της Ευρώπης, πολίτης είναι το άτομο που συνυπάρχει με την κοινωνία με βασικότερο στοιχείο την έννοια του συν, δηλαδή την έννοια της συμπίεσης αλλά και της συμμετοχής στα δρώμενα αυτής (CoE, 2003, σελ. 8)

Στο τομέα της εκπαίδευσης μελετώντας τη σχετική βιβλιογραφία γίνεται κατανοητό πως το θέμα της παιδικής πολιτειότητας απασχολεί έντονα την εκπαιδευτική κοινότητα σε κάθε βαθμίδα, αφού οι κοινωνικές συνθήκες επιτάσσουν την καλλιέργεια ενός μελλοντικού πολίτη με πλήρη επίγνωση του ρόλου του σε επίπεδο ευθυνών αλλά και δικαιωμάτων σε σχέση με τη συμβίωση του με άλλους.

Κάθε κράτος αλλά και θεσμός με την εξέλιξη της παιδαγωγικής επιστήμης και μέσα από έρευνες διαπίστωσε τον καθοριστικό ρόλο της εκπαίδευσης στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων του δημοκρατικού πολίτη μέσα από την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής του/της μαθητή/τριας και μάλιστα αυτό μπορεί να γίνει άμεσα αντιληπτό από τη σπουδαιότητα που δίνεται στην έννοια της πολιτειότητας και της προώθησής της σε χώρες - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000; Χατζησωτηρίου, 2011) μέσα από ειδικές εκδόσεις προσανατολισμένες σε αυτό.

Βασικό ρόλο στο να αναζωπυρωθεί το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής κοινότητας και όχι μόνο στο θέμα της παιδικής πολιτειότητας διαδραμάτισε η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989) στην οποία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη συμμετοχή των παιδιών στην κοινωνία των ενήλικων πολιτών. Βέβαια σε αυτό το σημείο ο Milne (2013) τονίζει πως παραβλέπεται ένα σημαντικό γεγονός πως με τη μία ή την άλλη έννοια, τα παιδιά συμμετέχουν ήδη στο κοινωνικό σύνολο που ζουν από τη στιγμή της γέννησής τους. Ωστόσο η Συνθήκη αυτή όρισε με σαφή τρόπο τα δικαιώματα των παιδιών αλλά και τις υποχρεώσεις των ενηλίκων και των κρατών απέναντι στην παιδική ηλικία τοποθετώντας πλέον επίσημα την ιδιότητα και την ταυτότητα του πολίτη στα παιδιά που ως τότε αντιμετωπιζόταν ως μικρογραφία των μεγάλων ή σε άμεση συνάρτηση με αυτούς.

Έτσι ειδικά την τελευταία δεκαετία παρατηρείται πως η εμπλοκή και η συμπερίληψη παιδιών και νέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε διάφορους κοινωνικούς τομείς όπως η καθημερινότητά στις γειτονίες τους, ή η άποψή τους και οι προτάσεις τους για θέματα της τοπικής κοινότητας ή για μεγάλα περιβαλλοντικά ζητήματα (Hartung, 2017) κερδίζει συνέχεια έδαφος αποδεικνύοντας πως σε αυτές τις ηλικίες έχει νόημα η ενεργοποίηση αυτή και η εκπαίδευσή τους σε τέτοιες κοινωνικές δεξιότητες ενεργής πολιτειότητας.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, βασικός σκοπός των Α.Π.Σ. και του Δ.Ε.Π.Π.Σ., όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, είναι η εξάσκηση των μαθητών/τριών- πολιτών στις αξίες και τις δεξιότητες εκείνες που απαιτούνται, ώστε αυτοί να συμμετέχουν με πλήρη ισοτιμία στις μελλοντικές δημοκρατικές διαδικασίες (Πέτρου, 2011) που θα συναντήσουν στην ενήλικη ζωή τους.

Αποτελεί επομένως ζητούμενο ο/η μαθητής/τρια και κατ' επέκταση ο/η πολίτης του σχολείου να ενθαρρύνεται στην ανάπτυξη της ιδιότητας αυτής από μικρή ηλικία με το να ωθείται στην ενεργό συμμετοχή στη σχολική ζωή, ούτως ώστε ως ενήλικος να συνεχίσει να είναι το ίδιο δραστήριος/α στο κοινωνικό του πεδίο

(Κοντογιώργης, 2003) έχοντας υιοθετήσει πλέον τη φιλοσοφία της συμμετοχικότητας και κατανοώντας πλέον βιωματικά τον όρο της πολιτειότητας.

Η έννοια της πολιτειότητας αποτελεί γνωστικό αντικείμενο τόσο για τις τελευταίες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης όσο και για τις τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από το μάθημα της Πολιτικής αγωγής. Ωστόσο, εκτός από το ξεχωριστό γνωστικό αντικείμενο καλλιεργείται μέσα από κάθε μαθησιακή ενότητα του αναλυτικού προγράμματος.

Στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η έννοια της πολιτειότητας προσεγγίζεται μέσα από την έννοια του έντιμου παιχνιδιού (fair-play), των ομαδικών αθλημάτων και τη συνεργασία στο πλαίσιο αυτών καθώς και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων των παικτών /παικτριών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα (Δ.Ε.Π.Π.Σ., 2003) οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν την έννοια του ατόμου και της ομάδας
- να μάθουν να τηρούν τους κανόνες.
- να αναπτύξουν την ομαδικότητα, τη συνεργασία, την αυτοπειθαρχία το σεβασμό και την επικοινωνία.
- να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή όλων στο παιχνίδι.
- να αναπτύξουν θετική στάση για αρετές, όπως τιμιότητα, δικαιοσύνη, σεβασμός αντιπάλων, συνετή αντιμετώπιση της νίκης και της ήττας
- να αναπτύξουν θετική στάση για κοινωνικές και ψυχικές αρετές, όπως συνεργασία, ομαδικό πνεύμα, αυτοπειθαρχία, θέληση, υπευθυνότητα, υπομονή, επιμονή και θάρρος.

Οι έννοιες αυτές σε μεγάλο βαθμό αναφέρονται στις βασικές αρχές της ιδιότητας του πολίτη και της πολιτειότητας όπου ο σεβασμός στον άλλο, η συνύπαρξη στην ομάδα αλλά και η καλλιέργεια δεξιοτήτων όπως υπευθυνότητα, συμμετοχή και συμπερίληψη είναι τα ουσιαστικά στοιχεία της πολιτειότητας.

Σύμφωνα με τον Biesta (2011), η ιδέα της πολιτειότητας αρχικά καλλιεργείται ως ένα σύνολο ατομικών δεξιοτήτων που προετοιμάζουν το άτομο να λειτουργήσει σε συλλογικό επίπεδο. Οι δεξιότητες αυτές μέσα σε ένα δημοκρατικό κλίμα που προσφέρει η Δημοκρατική Παιδεία και η εκπαίδευση στην πολιτειότητα ενδυναμώνουν την ενσυναίσθηση των μαθητών/τριών οδηγώντας του έτσι μέσα από την αλληλεπίδραση με τους άλλους να ασκήσουν τις δεξιότητες αυτές και άρα να ασκήσουν και τη δεξιότητα του να είσαι πολίτης.

Μέσα από τις συμμετοχικές δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν και υλοποιήθηκαν για τη συγκεκριμένη δράση και οι οποίες θα αναλυθούν εκτενώς στο επόμενο

κεφάλαιο οι μαθητές/τριες οδηγήθηκαν στη βιωματική ανακάλυψη δημοκρατικών αρχών όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Παράλληλα, με τη συμμετοχή τους σε δράσεις ομαδικές προωθείται η κριτική σκέψη για την ανθρώπινη φύση και την κοινωνική πραγματικότητα, και έτσι ενισχύεται η δημοκρατική παιδεία, μέσα από την ενδυνάμωση του εσωτερικού κόσμου των παιδιών (Αστέρη, 2007, σελ.9).

Αυτές οι συνθήκες ρεαλιστικής άσκησης της πολιτειότητας είναι που θα οδηγήσουν το άτομο να εξελιχθεί και να κατανοήσει πως ως άτομο έχει ευθύνες, υποχρεώσεις αλλά και δικαιώματα και έτσι να διεκδικήσει τον ρόλο του μέσα στην ομάδα.

Η πολιτειότητα στον σχολικό χώρο στις μέρες μας έχει δύο διαστάσεις, αφενός αποτελεί ένα αυτοτελές γνωστικό αντικείμενο στοχεύοντας στο να εκπαιδεύσει τους μαθητές/τριες σε θεωρητικές γνώσεις πάνω στο δίπολο πολίτης-κράτος, αφετέρου έχει την έννοια των δραστηριοτήτων συμμετοχής και κοινής δράσης εξοικειώνοντας τα παιδιά στην υιοθέτηση της ενεργούς πολιτειότητας και της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων.

Εύλογο είναι πως η ενσωμάτωση στο σχολικό πρόγραμμα της πολιτειότητας βασίζεται σε τεχνικές και μέσα παιδαγωγικών θεωριών που έχουν αναπτύξει ένα πλαίσιο τεχνικών εξοικείωσης και γνωριμίας των παιδιών.

2.4 Παιδαγωγικές θεωρίες και πολιτειότητα

Οι σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες όπως η κριτική παιδαγωγική και η θεσμική παιδαγωγική σε συνδυασμό με την ευρέως διάδοση και αποδοχή τους διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην ανάδειξη και προώθηση του ανθρωπιστικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Βασικό άξονα των παιδαγωγικών αυτών θεωριών είναι πως το σχολείο βρίσκεται σε άρρηκτα συνδεδεμένη σχέση από το κοινωνικό και το πολιτικό περιβάλλον. Στο ήδη υπάρχον αυτό κοινωνικό πλαίσιο, η εφαρμογή αυτών των παιδαγωγικών θεωριών θα καταστήσει τους/τις μαθητές/τριες, κοινωνούς δεξιοτήτων, όπως η κριτική σκέψη, η διάθεση συμμετοχικότητας, η ανάληψη ευθύνης. Σε αυτή την εσωτερική αλλαγή αποσκοπούν οι θεωρίες αυτές, έτσι ώστε οι μελλοντικοί πολίτες να είναι σε θέση να κρίνουν τα πολιτικά δρώμενα, ασκώντας στο μέλλον πολιτειακές δεξιότητες.

Οι δύο αυτές θεωρίες επηρέασαν τον σχεδιασμό αλλά και την εφαρμογή της παρούσας δράσης αφού αντλήθηκαν από αυτές στοιχεία τόσο για τα θεωρητικό πλαίσιο όσο και για την πρακτική εφαρμογή με τη χρήση των τεχνικών που έχουν αναπτύξει.

2.4.1 Κριτική Παιδαγωγική

Η «Κριτική Παιδαγωγική» αποτελεί ένα από το πιο γνωστά ρεύματα θεωρητικής παιδαγωγικής σκέψης που άρχισε να γίνεται ευρέως γνωστό τη δεκαετία του 1980. Σύμφωνα με το αντίστοιχο λήμμα στη Wikipedia¹, οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν αυτόν τον όρο για την περιγραφή του παιδαγωγικού αυτού ρεύματος ήταν ο Henry Giroux και στη συνέχεια ο Stanley Aronowitz και ο Peter McLaren. Βασικός στόχος της θεωρίας αυτής είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων γνώσεων στον/στην εκπαιδευτικό, έτσι ώστε να δρα στη σχολική αίθουσα ως πολιτικό ον και να καλλιεργεί αυτή την ενεργή πολιτική συμπεριφορά και στους/στις μαθητές/τριες.

Γίνεται επομένως κατανοητό πως όταν ένα σχολείο λειτουργεί ως ένας οργανισμός που προωθεί την κοινή δράση και ανάληψη πρωτοβουλιών από εκπαιδευτικούς και μαθητικό δυναμικό, ουσιαστικά θέτει τα θεμέλια για την υπεράσπιση ενός δημοκρατικού σχολείου.

Αυτό το εκπαιδευτικό σύστημα σταδιακά θα οδηγήσει στον μετασχηματισμό των κοινωνικών δομών και στην αναζήτηση για μια ποιοτικότερη ζωή μέσα από ισονομία και ισότητα, χωρίς στοιχεία εκμετάλλευσης.

Χαρακτηριστικός εκπρόσωπος της κριτικής παιδαγωγικής και ένας από τους πιο γνωστούς εκφραστές της στον χώρο της εκπαίδευσης είναι ο παιδαγωγός Paulo Freire. Σύμφωνα με τον Freire οι μαθητές/τριες πρέπει να λογίζονται ως φορείς δράσης που έχουν συγκεκριμένες απόψεις για τον κόσμο ζώντας σε συγκεκριμένες συνθήκες και επενεργώντας με αυτές. Οι μαθητές/τριες δεν είναι παθητικοί αποδέκτες της γνώσης και της σχολικής ζωής αλλά ενεργοί μέτοχοι σε αυτά τα κοινωνικά πεδία.

Η συμμετοχή των μαθητών/τριών στη σχολική ζωή μέσα από το θεωρητικό πλαίσιο της κριτικής διδασκαλίας καθώς και η κοινή δράση που αναλαμβάνει η σχολική κοινότητα αναπτύσσει τις μεταξύ τους σχέσεις και έτσι η ατομικότητα συναντάει τη συλλογικότητα (Νικολούδης, 2013).

Ο Freire αναγνωρίζεται, γενικώς, ως ο μεγάλος εκφραστής της θεωρίας της κριτικής παιδαγωγικής. Ωστόσο σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και ο Henry Giroux ο οποίος υποστήριξε με σθένος την αναγκαιότητα ανάπτυξης ενός θετικού διατυπωμένου δημοκρατικού οράματος εκ μέρους των παιδαγωγών (Πέτρου, 2011α). Το σχολείο πλέον αποτελεί ένα χώρο δράσης και πράξης όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται συνδεδεμένο με την εφαρμογή πολιτειακών δεξιοτήτων από τους /τις μαθητές/τριες, συμμετέχοντας σε αποφάσεις και

¹https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE

προβληματισμούς της σχολικής ζωής, αμφισβητώντας συχνά την “αυθεντία” εκπαιδευτικών και διοίκησης, εφαρμόζοντας έτσι βιωματικά την κριτική σκέψη στην καθημερινότητά τους.

Στη συγκεκριμένη δράση η αμφισβήτηση και ο εκ νέου σχεδιασμός ενός θεσμού, όπως το εσωτερικό πρωτάθλημα, χαρακτηρίζεται ως γνώση και πληροφορία που μετασχηματίστηκε με ενεργητικό τρόπο, με την ενεργή εμπλοκή όλων σε κριτικό διάλογο.

Με το να ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί το μοντέλο της Κριτικής Παιδαγωγικής στο σχολείο ουσιαστικά παρέχουν τις απαιτούμενες ευκαιρίες στους/στις μαθητές/τριες να αναλάβουν δράση και να λειτουργήσουν με πολιτική σκέψη στον σχολικό χώρο.

Πολλοί εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν πως η κριτική παιδαγωγική θέτει τους/τις μαθητές στο προσκήνιο της μαθησιακής διαδικασίας προτρέποντας τους να καλλιεργήσουν δεξιότητες πολιτειότητας όπως ο διάλογος, η συγκριτική παρουσίαση επιχειρημάτων που θα οδηγήσουν στην καλλιέργεια συμπεριφοράς συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών/τριών. Σε ένα τέτοιο σχολικό κλίμα όπου η κριτική εξέταση ιδεών, προβλημάτων, σχέσεων και κοινωνικών γεγονότων, ενθαρρύνεται από τους εκπαιδευτικούς, οι μαθητές/τριες επωφελούνται αφού σταδιακά οδηγούνται στη σύνθεση δικών τους πρωτότυπων ιδεών και στάσεων ζωής (Ζεμπύλας, 2011).

Οι τεχνικές και οι δράσεις αυτές, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω αποτελούν μία μορφή σύζευξης της κριτικής παιδαγωγικής με την εκπαιδευτική έρευνα δράσης κάτι που ανταποκρίνεται πλήρως στην υλοποίηση της παρούσας δράσης μέσα από το πρίσμα της εκπαίδευσης στην πολιτειότητα.

2.4.2 Θεσμική Παιδαγωγική

Ως θεσμική παιδαγωγική χαρακτηρίζεται η θεωρία που βασίζεται στις αρχές και τις τεχνικές του παιδαγωγού Celestine Freinet και στη διάδοση των τεχνικών και των αρχών του εκπαιδευτικού μοντέλου που ανέπτυξε. Τον τρόπο οργάνωσης της τάξης, τις τεχνικές και αρχές που εφάρμοσε με στόχο τη δημιουργία ενός σχολείου –κοινότητας (community school) ο ίδιος το ονόμασε Κίνημα του Μοντέρνου σχολείου.

Το παιδαγωγικό όραμα του Celestin Freinet ήταν ένα Νέο Λαϊκό Σχολείο, το οποίο θα συντελούσε στην εκπαιδευτική και πολιτική μεταμόρφωση της κοινωνίας (LeGal, 2003). Με εργαλείο την εκπαίδευση αναδιαμόρφωσε τον θεσμό του σχολείου της εποχής του σε ένα χώρο άσκησης- με την έννοια της βιωματικής εξάσκησης των παιδιών-πολιτικής αλλά και εφαρμογής αυτής άμεσα στο τοπικό περιβάλλον του σχολείου. Υποστήριξε πως η δημοκρατική παιδαγωγική θα κατάφερε να διαμορφώσει μια γενιά ανθρώπων που με τη σειρά τους θα αναδιαμόρφωναν το δημόσιο πολιτικό βίο.

Ως ακρογωνιαίους λίθους του μοντέρνου σχολείου του Freinet χαρακτηρίζονται η συνεργασία των παιδιών μεταξύ τους αλλά και με την τοπική κοινότητα και η εκπαίδευση στην πολιτειότητα. Η σχολική ζωή συναντά την καθημερινότητα των μαθητών/τριών και για αυτό τον λόγο οργανώνεται με όρους συνεταιρισμού. Παράλληλα, μία σειρά από τεχνικές όπως η ελεύθερη έκφραση και επικοινωνία, η «φυσική» μέθοδος μάθησης, η τυπογραφία, ο σχολικός συνεταιρισμός, το συμβούλιο και η σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα-κοινωνία (Λάχλου, 2017) αποτελούν τη σχολική πραγματικότητα για τον Freinet, όπου με τη χρήση αυτών προετοιμάζει τους μαθητές/τριες για την ενεργή εξάσκηση της δημοκρατίας (Frétigne, 2016).

Η τάξη λογίζεται ως μία ομάδα ενώ ως παράγοντες που επηρεάζουν την ομάδα αυτή είναι η δράση των μελών της ομάδας, τα λεγόμενά τους, οι πράξεις και ενέργειες τους αλλά και η ψυχοσύνθεση και η διάθεση των μελών. Επομένως η θεσμική παιδαγωγική εκτός από την πολιτειότητα ως παράγοντα που επηρεάζει τη μαθησιακή πορεία θέτει τη ψυχοσύνθεση των μελών με την έννοια πως δεν είναι μόνο ομάδα αλλά λειτουργούν με ουσιαστικούς δεσμούς σχέσεων ομάδας και συνεργασίας. Η θεσμική συνεργατική τάξη λειτουργεί ως ένα ενιαίο σώμα που επηρεάζεται από το ατομικό στοιχείο του κάθε μέλους και έτσι τα στοιχεία αυτά αποτελούν συγχρόνως αιτίες και αποτελέσματα (Robin, 2018). Αυτό που ουσιαστικά επεξεργάζεται μία τάξη Freinet είναι πως το άτομο – ο/η κάθε μαθητής/τρια – θα μπορέσει να λειτουργήσει συλλογικά μέσα σε μία ομάδα διατηρώντας την ατομική του ταυτότητα αλλά κατανοώντας πλήρως και βιωματικά τους κανόνες λειτουργίας μίας συλλογικότητας.

Στις τάξεις Freinet ουσιαστικά οι μαθητές/τριες κατανοούν με βιωματικό τρόπο πως η ατομική δραστηριότητα προσαρμόζεται στις ανάγκες της ομάδας και στην επίτευξη του συλλογικού στόχου και αυτό αποτελεί μια βασική σύνθετη κοινωνική δεξιότητα που θα οδηγήσει στην ομαλοποίηση σχέσεων της ομάδας.

2.4.3 Τεχνικές της Θεσμικής Παιδαγωγικής

Η θεσμική παιδαγωγική χαρακτηρίζεται ως μια παιδαγωγική που στόχος της είναι η επικοινωνία και η συνεργασία του σχολείου με την τοπική κοινωνία στην οποία δραστηριοποιούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες του. Αποτελεί μία από τις παιδαγωγικές μεθόδους που θέτουν το παιδί αλλά και την ολόπλευρη ανάπτυξή του στο επίκεντρο της θεωρίας και των μεθόδων της. Το παιδί εκτός από τον ρόλο του μαθητή/τριας διαθέτει και την ταυτότητα του μέλους σε μία ευρύτερη τοπική κοινωνία. Μέσα σε αυτή την κοινωνία το παιδί αλληλεπιδρά και από αυτή την αλληλεπίδραση εκπαιδεύεται στον ρόλο του πολίτη. Το παιδί όπως και κάθε άνθρωπος είναι κοινωνικό ον. Συγκροτείται και μαθαίνει μέσα και από το κοινωνικό περιβάλλον.

Οι βασικότερες τεχνικές της θεσμικής παιδαγωγικής αλλά και του Freinet που είναι βασικός εκφραστής της, περιγράφουν το σχολείο ως σχολείο κοινότητας και έτσι στόχος του είναι η εκπαίδευση στην πολιτειότητα.

Επομένως, τεχνικές με επικοινωνιακή διάσταση και εξωστρέφεια όπως η αλληλογραφία, ο συνεταιρισμός του σχολείου και η τυπογραφία εξοικειώνουν τα παιδιά με την ανάληψη ρόλων ευθύνης και αρμοδιότητας ενώ συγχρόνως τα εκπαιδεύουν με βιωματικό τρόπο για τον μελλοντικό τους ρόλο ως πολίτες.

Η λειτουργία του συνεταιρισμού με σχέσεις ανταλλακτικής οικονομίας διευκολύνει τη μάθηση της αυτονομίας αλλά και την αυτοδιαχείριση της σχολικής μονάδας.

Παράλληλα, δραστηριότητες εκπαίδευσης στην πολιτειότητα και συγκεκριμένα το μαθητικό και σχολικό συμβούλιο, ο σχολικός συνεταιρισμός, το τυπογραφείο προσομοιώνουν τις συνθήκες της σχολικής ζωής με τις βασικές λειτουργίες ενός κοινωνικού συνόλου, παρέχοντας στα παιδιά χώρο και χρόνο άσκησης αντίστοιχων δεξιοτήτων (Νικολάου, 2015).

Το Συμβούλιο των Παιδιών επιτρέπει τη συνεργασία μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών, ενθαρρύνει τη δημοκρατική διαχείριση της σχολικής ζωής και επεξεργάζεται ή αναδιαμορφώνει τους κανόνες της ζωής στο σχολείο .

Στόχος των μαθητικών συμβουλίων, σύμφωνα με τον Νικολάου (2015), είναι η συνεργασία και η δημοκρατική συνύπαρξη μαθητών/τριών με τους εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να βιώνουν όσο το δυνατόν μία ίση μεταχείριση σε δικαιώματα και υποχρεώσεις στη σχολική ζωή, γιατί μόνο έτσι μαθαίνουν:

- βιωματικά την πρακτική όψη της πολιτειότητας
- την έννοια της άμεσης δημοκρατίας, τις υποχρεώσεις που απορρέουν με τη συμμετοχή αυτή, όπως η παρουσία σε συμβούλιο, η αποδοχή των κανόνων διεξαγωγής αυτού κ.τ.λ.

Τα παραπάνω εργαλεία και τεχνικές αποτελούν αυτές που χρησιμοποιούν περισσότερο οι εκπαιδευτικοί που ενσωματώνουν στη σχολική τους τάξη τη θεσμική παιδαγωγική, προσπαθώντας να διερευνήσουν αποτελεσματικούς τρόπους

να ενθαρρύνουν το παιδί να λειτουργεί ως πολίτης, με ελευθερία μέσα στο θεσμικό πλαίσιο του σχολείου αλλά και με υπευθυνότητα.

Στην παρούσα δράση χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές όπως το συμβούλιο των παιδιών και οι ομαδικές συζητήσεις που λειτουργούν ως μέσο ενίσχυσης της ενεργής συμμετοχής και της εκμάθησης των διαδικασιών του συμμετοχικού σχεδιασμού.

2.5. Συμμετοχικός σχεδιασμός και εκπαίδευση

Η έννοια της συμμετοχής των μαθητών/τριών στη σχολική πραγματικότητα καθώς και ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός του τρόπου συμμετοχής των μαθητών/τριών αντλεί τις τεχνικές και τις μεθόδους από τον συμμετοχικό

σχεδιασμό που εφαρμόζεται στην πολιτική και στις κοινωνίες των πολιτών. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός στην εκπαίδευση και η ενεργή εμπλοκή των παιδιών σε δράσεις προγραμματισμού που παραδοσιακά οργανώνονται αποκλειστικά από θεσμικούς παράγοντες (πολιτική ηγεσία, διεύθυνση σχολείου, σύλλογος διδασκόντων) του σχολικού γίνεσθαι είναι ένα νέο πεδίο που στις μέρες μας βρίσκεται σε ιδιαίτερη άνθηση και διερεύνηση από την εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή κοινότητα.

Σε παγκόσμιο επίπεδο υπάρχουν πολλά και σημαντικά παραδείγματα εντός και εκτός της τυπικής εκπαίδευσης που ενισχύουν τις απόψεις πως η ενεργή συμμετοχή των παιδιών με όρους πολιτειότητας έχει νόημα και ουσία.

Ειδικότερα, στην Αργεντινή υλοποιήθηκαν μία σειρά «δημοκρατικών συμμετοχικών εργαστηρίων γνωστά ως City Of Children- το Συμβούλιο των παιδιών (Lerner, 2014) όπου παιδιά μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων και παιχνιδιού ρόλων εκπαιδεύονται στις δεξιότητες του ενεργού πολίτη, συμμετέχοντας ενεργά στην αλλαγή του αστικού τους τοπίου. Ειδικότερα, στην πόλη Rosario της Αργεντινής παιδιά, μαθητές και μαθήτριες από 9-11 ετών και στις 6 δημοτικές ενότητες της πόλης όπου έχει ιδρυθεί το συμβούλιο των παιδιών, επιλέγουν τους αντιπροσώπους τους για να τους εκπροσωπήσουν στο ευρύτερο δημοτικό συμβούλιο της πόλης με προτάσεις και λύσεις.

Η ιδέα αυτή της ίδρυσης και της λειτουργίας Συμβουλίου παιδιών δεν ήταν νέα για την Αργεντινή, σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Lerner (2014). Το εγχείρημα της πόλης Rosario εμπνεύστηκε από τον Francesco Tonucci που υλοποίησε το 1991 στην Ιταλία συμμετοχικές δράσεις για παιδιά με στόχο την αναδιαμόρφωση της πόλης τους.

Αυτά τα εργαστήρια αποτελούν την έναρξη και λειτουργία του project «The Council of Children»² που στόχο έχει τα παιδιά να εκπαιδευτούν σε συμμετοχικές τεχνικές ώστε να κατανοήσουν έμπρακτα και βιωματικά πως έχουν λόγο και δικαίωμα συμμετοχής στα πολιτικά δρώμενα του άμεσου τοπικού περιβάλλοντός τους.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει αναπτυχθεί ο θεσμός Eurochild Children's Council³ όπου βασικός στόχος είναι η δημιουργία ενός οδηγού συμμετοχής για παιδιά από 10 ετών και πάνω με έμπρακτη εφαρμογή αυτών των τεχνικών στο άμεσο περιβάλλον τους (Eurochild, 2017). Μέσα από τις δραστηριότητες αυτού του προγράμματος παιδιά αυτής της ηλικίας μαθαίνουν πώς να συμμετέχουν αρχικά σε τοπικό επίπεδο και στη συνέχεια σε διεθνές. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει εργαστήρια, θεματικές συζητήσεις καθώς και συνελεύσεις της ολομέλειας.

Ενδεικτικά αναφέρεται το πρώτο συμβούλιο πραγματοποιήθηκε με εκπροσώπους από 12 χώρες και ηλικίες από 10-17 ετών με θέματα που σχετίζονται με την προάσπιση των δικαιωμάτων των νέων, τον στρατηγικό σχεδιασμό σε βασικά παγκόσμια προβλήματα καθώς και το δικαίωμα να ακουστούν οι φωνές μικρότερων σε ηλικία πολιτών.

²<https://www.lacittadeibambini.org/en/>

³ <https://www.eurochild.org/projects/eurochild-childrens-council/>

Τέλος, στην Ελλάδα, ο συμμετοχικός σχεδιασμός σε δράσεις που σχετίζονται με παιδιά, έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως στη μη τυπική εκπαίδευση και συγκεκριμένα ιδιαίτερα γνωστό είναι το εγχείρημα που έλαβε χώρα στην Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου. Μία ομάδα μαθητών/τριών 11 ετών εργάστηκαν με τη μέθοδο του συμμετοχικού σχεδιασμού πάνω στη θεματική της συντήρησης των έργων τέχνης με σκοπό να δημιουργήσουν μέσα από το δικό τους βιωματικό εργαστήριο μία σειρά διαδικτυακών μαθημάτων για παιδιά της δικής τους ηλικίας (Ρούσσου, 2007).

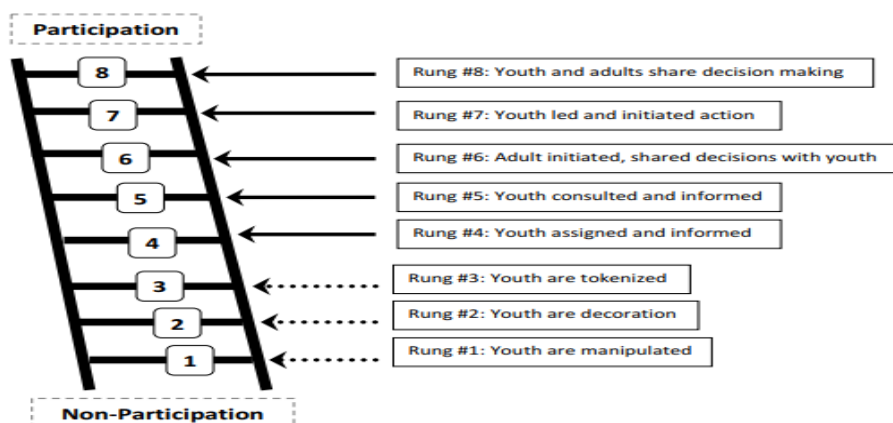
Η έννοια της ενεργής συμμετοχής αποτελεί ένα βασικό ερευνητικό πεδίο στις μέρες μας για την παιδαγωγική επιστήμη. Εκπαιδευτικοί και κοινωνιολόγοι συμφωνούν πως όσες φορές ζητήθηκε σε παιδιά σχολικής ηλικίας να συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό μίας δράσης και να εκφράσουν λύσεις, προτάσεις και ιδέες που κλήθηκαν να σχεδιάσουν αλλά και να υλοποιήσουν η εκπαιδευτική διαδικασία τυπική ή μη, απόκτησε μεγαλύτερο ενδιαφέρον και συμμετοχή.

Ως όρος η έννοια της συμμετοχής δεν διαθέτει ένα συγκεκριμένο ορισμό μελετώντας όμως τη βιβλιογραφία θα λέγαμε πως ο ορισμός της συμμετοχής δίνεται για πρώτη φορά από τον Roger Hart στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ο οποίος περιέγραψε τη συμμετοχή ως «θεμελιώδες δικαίωμα της πολιτειότητας» το οποίο εκδηλώνεται μέσα από διαδικασίες λήψης αποφάσεων που επηρεάζουν σε ατομικό επίπεδο αλλά και σε συλλογικό τα μέλη της κοινότητας (Hart, 1992, σελ. 5). Η συμμετοχή είναι το βασικό μέσο εγκαθίδρυσης της δημοκρατίας ενώ παράλληλα ο βαθμός συμμετοχής και ο αριθμός συμμετεχόντων αποτελεί τη μονάδα μέτρησης της.

Από τις παραπάνω διαπιστώσεις αλλά και παραδείγματα εμπλοκής παιδιών σε συμμετοχικές διαδικασίες αυτό που γίνεται κατανοητό είναι πως ιδιαίτερη σημασία διαδραματίζει ο τρόπος εμπλοκής των παιδιών και ο βαθμός ελευθερίας και ενεργής συμμετοχής που τους παρέχεται από τον αρχικό σχεδιασμό της δράσης.

Σε αυτό το σημείο είναι πολύ βασικό να διευκρινιστεί ο όρος της συμμετοχής και της συμμετοχικότητας στο ευρύτερο πεδίο των κοινών αλλά και ειδικότερα στην εκπαίδευση.

Σύμφωνα με την απεικόνιση του βαθμού συμμετοχής των παιδιών με τη μορφή σκάλας όπως την έχει αναλύσει ο Hart (1992) οι βαθμοί είναι 8 με αυξανόμενο βαθμό εμπλοκής.

Εικόνα 1: Η σκάλα συμμετοχής του Hart . [πηγή: (Hart, 1992)]

Ειδικότερα, όπως βλέπουμε και στο σχήμα, το πρώτο σκαλί χαρακτηρίζεται ως μη συμμετοχή ενώ το 8^ο θεωρείται ο μεγαλύτερος βαθμός συμμετοχής.

Οι πρώτοι τρεις βαθμοί θεωρούνται ως μη συμμετοχικοί αφού αναφέρονται σε έννοιες όπως η χειραγώγηση, η μη παροχή ελευθεριών συμμετοχής αλλά και η προσχηματική συμβολική συμμετοχή των παιδιών σε απλές δραστηριότητες για τυπικούς λόγους.

Τα επόμενα τρία σκαλοπάτια αναφέρονται στην αρχή της συμμετοχικής διαδικασίας με πρωταρχική ενέργεια την πληροφόρηση αλλά και την ανάθεση ευθυνών που θα οδηγήσουν στη λήψη και στον διαμοιρασμό αποφάσεων. Τα τελευταία δύο σκαλοπάτια αποτελούν τη μεγαλύτερη διαβάθμιση συμμετοχής με την παράλληλη εργασία και συνεργασία ενηλίκων και παιδιών και βέβαια τη σταδιακή αυτονόμηση και αυτενέργεια των παιδιών με την ολοκλήρωση της δράσης με όσο το δυνατόν λιγότερη παρέμβαση από ενήλικες. Η πορεία της σκάλας ουσιαστικά περιγράφει τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της δημοκρατικής τάξης όπου οι μαθητές/τριες επιδιώκουν μέσα από τις αποφάσεις τους στα συμβούλια, τις δράσεις τους ως συλλογικότητα να επηρεάσουν τα τεκταινόμενα της σχολικής τους ζωής επιφέροντας έτσι αλλαγές και τομές.

Η "σκάλα" της συμμετοχής ουσιαστικά αποτελεί ένα εργαλείο για τον/την εκπαιδευτικό που θα χρησιμοποιήσει προκειμένου να εκπαιδεύσει τα παιδιά σε τρόπους οργάνωσης της συλλογικής τους δράσης και της διεκδίκησης των αλλαγών που επιθυμούν λειτουργώντας ως ενεργοί πολίτες.

Γίνεται κατανοητό πως η σκάλα που περιέγραψε ο Hart αποτελεί μία μορφή διαβάθμισης της παιδικής συμμετοχής που αποτελεί μία εκδοχή της κλίμακας συμμετοχής ενηλίκων που προτείνει Arnstein (1969) για να αναλύσει πώς κάθε ενήλικας πολίτης μπορεί να συμμετάσχει στο σχεδιασμό και τη λειτουργία των δημόσιων προγραμμάτων.

Σε αυτή την κατεύθυνση αυτό που επιχειρείται από την εκπαιδευτική κοινότητα στην εποχή μας είναι η καλλιέργεια μίας κουλτούρας συμμετοχικότητας των μαθητών/τριών στη σχολική ζωή όχι μόνο σε εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις αλλά και στον σχεδιασμό του γενικότερου σχολικού προγράμματος. Με την έννοια σχολικό πρόγραμμα δεν αναφερόμαστε στην κατανομή των ωρών αλλά στην συμπερίληψη των απόψεων και των ιδεών των παιδιών σε προγράμματα και δράσεις που τους αφορούν όπως οι πολιτιστικές δράσεις (επετειακές γιορτές, εκδηλώσεις) ή αθλητικά δρώμενα (αγώνες, σχολικοί μαραθώνιοι, εσωτερικά πρωταθλήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον βαθμό ο οποίος διαφοροποιείται αυξητικά από την απλή ενημέρωση για ένα θέμα έως τη δυνατότητα λήψης αποφάσεων που θα επηρεάσουν ενεργά την πορεία και την εξέλιξη της δράσης.

Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται κατανοητό πως τα παιδιά ενεργούν αυτόνομα μέσα σε ένα συνεργατικό πλαίσιο δράσης με τους εκπαιδευτικούς τους.

Οι ενήλικες, στην προκειμένη περίπτωση ο εκπαιδευτικός-ερευνητής, δρα παράλληλα με τα παιδιά και μετέχει με κοινούς ρόλους στη διαμόρφωση του συνεργατικού σχεδιασμού. Ως μέλος της ομάδας συμμετέχει στις

διαπραγματεύσεις, στη λήψη αποφάσεων και συμβάλλει ενεργά στη διατήρηση των κανόνων συμμετοχής που έχει συναποφασίσει η ομάδα.

Σε αυτό το σημείο είναι βασικό να τονιστεί η παράμετρος που αναφέρει ο Cockburn (2013) πως η εκπαίδευση στην πολιτειότητα μπορεί να αξιολογηθεί ως μία διαγενεακή δράση αλληλεπίδρασης μεταξύ γενεών, αντανακλώντας τη σπουδαιότητα της αλληλεπίδρασης αυτής ενηλίκων και παιδιών στην εκμάθηση δεξιοτήτων πολιτειακής συμπεριφοράς.

Από τα παραπάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως ως συμμετοχή ορίζεται η επενέργεια των μαθητών/τριών προκειμένου να συμμετέχουν σε μια δραστηριότητα ή ειδικότερα να συμμετέχουν σε μια δραστηριότητα με ενεργή λήψη αποφάσεων (Thomas, 2007, σελ. 199).

Η συμμετοχή για τα παιδιά αποτελεί μία αυθόρμητη δραστηριότητα που εκφράζεται με φυσικό ένστικτο μέσα από την αλληλεπίδραση τους στην ομάδα. Η έννοια του ανήκειν σε μία ομάδα ουσιαστικά καλύπτει τη βασική ανάγκη να χτίσουν την ταυτότητα τους μέσω της ιδιότητας μέλους και της αίσθησης της κοινότητας.

Σε αυτή τη φυσική ροπή προς τις συμμετοχικές διαδικασίες έχει σχεδιαστεί η δράση αναδιαμόρφωσης του εσωτερικού πρωταθλήματος μέσα από διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού και εκπαίδευσης στην πολιτειότητα που θα οδηγήσουν στο δέσιμο της ομάδας και στην ανάπτυξη ουσιαστικών δεσμών συνεργασίας και σεβασμού.

2.6. Εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε έκτακτες συνθήκες πανδημίας

Είναι βασικό να αναφερθεί πως η ολοκλήρωση της δράσης υπήρξε ιδιαίτερα δύσκολη αφού συνέπεσε με την υγειονομική κρίση και τη πανδημία του κορωνοϊού που δημιούργησε πρωτόγνωρες συνθήκες στο δημόσιο βίο σε παγκόσμιο επίπεδο.

Κάνοντας μία ανασκόπηση των γεγονότων είναι βασικό να αναφερθεί πως μετά το ξέσπασμα του κορωνοϊού (COVID19) τον Δεκέμβριο του 2019, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) χαρακτήρισε το ιό αυτόν (COVID19) ως παγκόσμια πανδημία και έτσι τον Μάρτιο του 2020 (ΠΟΥ, 2020) για να επιβραδύνουν και να αποτρέψουν την εξάπλωσή σε πολλές χώρες ακολούθησαν αυστηρά πρωτόκολλα, με πλήρεις αποκλεισμούς λειτουργίας πολλών δημόσιων δομών όπως υπηρεσίες, και σχολεία.

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας προσπάθειας περιορισμού της πανδημίας οι συστάσεις του ΠΟΥ αφορούσε σε αυστηρά πρωτόκολλα για το κλείσιμο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως τα πανεπιστήμια και τα σχολεία. Αυτή η πρωτόγνωρη κατάσταση ανάγκασε όλα τα επίπεδα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων να λειτουργούν εξ αποστάσεως και να εφαρμόσουν την εξ αποστάσεως διδασκαλία στην πράξη σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης, αφού στην Ελλάδα η εξ αποστάσεως

εκπαίδευση αφορούσε τους ενήλικες και σπανίως είχε εφαρμοστεί στη βαθμίδα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Έτσι περισσότεροι από 1,5 δισεκατομμύριο μαθητές/τριες όλων των ηλικιών από όλο τον κόσμο επηρεάζονται λόγω κλεισίματος σχολείων και πανεπιστημίων λόγω του COVID-19 (UNESCO, 2020a, UNICEF, 2020). Θεωρώντας ότι η εκπαίδευση είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα (OHE, 1984), υιοθετώντας το σύνθημα #LearningNeverStops, ελήφθησαν διάφορα μέτρα και δημιουργήθηκαν αμέσως λύσεις για τη στήριξη του εκπαιδευτικού συστήματος (UNESCO, 2020a; 2020c; 2020d; 2020e).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η συνολική εφαρμογή της σε κάθε βαθμίδα λειτούργησε υπό μία μορφή έκτακτης εξ αποστάσεως διδασκαλίας με εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές/τριες να προσπαθούν να δημιουργήσουν συνθήκες μάθησης σε πρωτόγνωρες καταστάσεις μέσα στο σπίτι.

Σε αυτό το σημείο είναι βασικό να αναφερθεί πως η διαδικτυακή εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η απομακρυσμένη διδασκαλία έκτακτης ανάγκης (emergency remote teaching) δεν είναι τα ίδια. Η απομακρυσμένη διδασκαλία έκτακτης ανάγκης, θεωρείται ως μία προσωρινή λύση σε ένα άμεσο πρόβλημα (Golden, 2020).

Αυτή η συνθήκη είχε ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος της δράσης να μεταφερθεί στην εξ αποστάσεως διδασκαλία με όποια δυσκολία συνεπάγεται ένα μάθημα φυσικής δραστηριότητας και μία δράση που βασίζεται αποκλειστικά στη σωματική άσκηση και στη βιωματική συμμετοχή.

Επιπλέον αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολλές δραστηριότητες και στάδια της δράσης να μην υλοποιηθούν και να ανασταλεί το τελικό στάδιο του εσωτερικού πρωταθλήματος.

Στις συνεδρίες της εξ αποστάσεως διδασκαλίας δημιουργήθηκε ειδική εκπαιδευτική ενότητα με συζητήσεις, βίντεο αλλά και δραστηριότητες αξιολόγησης των αποκτηθέντων γνώσεων μέχρι την αναστολή λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

Με την επιστροφή στο σχολείο στις αρχές Ιουνίου και με βάση των πρωτοκόλλων λειτουργίας αυτών το μάθημα της Φυσικής Αγωγής και ο τρόπος διεξαγωγής του επηρεάστηκε άμεσα. Τα ομαδικά αθλήματα και η επαφή με το εποπτικό υλικό του μαθήματος (μπάλες, αθλητικό υλικό) για λόγους διασφάλισης της μη εξάπλωσης του COVID 19 είχαν απαγορευθεί.

Ως εκ τούτου μεγάλο μέρος της τελικής φάσης της δράσης διαφοροποιήθηκε λόγω των έκτακτων αυτών αναγκών και προσαρμόστηκε σε μία μορφή υποθετικής υλοποίησης του τελικού αγώνα σε μορφή αφηγηματικής δράσης όπως θα αναλυθεί εκτενώς στο παρακάτω κεφάλαιο.

3. Μεθοδολογία έρευνας

Η έρευνα δράσης τα τελευταία χρόνια κερδίζει την προτίμηση των εκπαιδευτικών γιατί αποτελεί μία μέθοδο που ουσιαστικά αξιολογεί και ανατροφοδοτεί τον τρόπο διδασκαλίας του ίδιου του εκπαιδευτικού που διεξάγει την έρευνα. Μελετώντας τη βιβλιογραφία η οποία είναι πλούσια σε σχέση με την έρευνα δράσης και την εξέλιξη της μεθόδου ο ορισμός της Jean McNiff είναι αυτός που ταιριάζει περισσότερο στη δράση που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2019-2020.

Σύμφωνα με την McNiff ως έρευνα δράσης ορίζεται ένας πρακτικός τρόπος και μία σειρά από εργαλεία για να εξετάσει κάποιος την εκπαιδευτική πρακτική και πορεία του με στόχο να ελέγξει αν είναι όπως θα ήθελε και στη συνέχεια να τη βελτιώσει (McNiff 1995, σελ. 3).

Επεκτείνοντας τους ορισμούς αυτούς για την έρευνα δράσης ο Mills (2003) όρισε την έρευνα δράσης ως κάθε συστηματική έρευνα που πραγματοποιείται από εκπαιδευτικούς ή παιδαγωγούς με στόχο την αποτίμηση αλλά και την ανάλυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της πορείας της διδασκαλίας. Σε πλήρη συνάρτηση με αυτό ο Suter (2006) χαρακτήρισε του εκπαιδευτικούς που διεξάγουν έρευνες δράσεις ως στοχαστικούς επαγγελματίες (reflective practitioners) των οποίων η συνεισφορά είναι πολύ σημαντική γιατί τα αποτελέσματά τους μπορούν να βελτιώσουν τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και εμπειρία μαθητών/τριών ανά τον κόσμο.

Η αφορμή για τη συγκεκριμένη δράση αποτέλεσε ένα βασικό πρόβλημα που είχε εντοπιστεί από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Η έρευνα δράσης αποτελεί μία έρευνα που εντάσσεται μέσα στο πλαίσιο της ομάδας και καθιστά κάθε μέλος αυτής βασικό στοιχείο της ερευνητικής διαδικασίας και της βελτίωσης της. Είναι μία δράση που οργανώνεται, σχεδιάζεται και υλοποιείται ολιστικά μέσα στην σχολική κοινότητα την οποία άφορα. Εύστοχα άλλωστε οι Kemmis & McTaggart (1983) εντοπίζουν πως σε μια έρευνα δράσης ο σχεδιασμός της και η διεξαγωγή της θα ξεκινήσει με την επιλογή του προβλήματος που απασχολεί την ομάδα. Ο εντοπισμός του προβλήματος, ο αρχικός σχεδιασμός των δράσεων της έρευνας και η αποτίμησή τους θα επανατροφοδοτήσουν τη διαδικασία εκ νέου αφού το τρίπτυχο σχεδιασμός – υλοποίηση και αποτίμηση βρήκε πλήρη εφαρμογή στην περίπτωση του Ligue Leonin.

Το βασικό στοιχείο της έρευνας δράσης, όπως και στο συμμετοχικό σχεδιασμό, είναι η συμμετοχή. Συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες και ο εκπαιδευτικός είναι σημαντικό να εκφράζουν τις απόψεις και τις προτάσεις τους για το πλαίσιο της συμμετοχής και για τον τρόπο που η συμμετοχή αυτή υλοποιείται από όλους και όλες τους εμπλεκόμενους/νες στη δράση. Επομένως, υπήρξε βασικό στοιχείο της δράσης στα θεματικά συμβούλια και στα World Café η συζήτηση για το πώς ο/η κάθε μαθητής/τρια αντιλαμβάνεται και προσδιορίζει τη δική του συμμετοχή.

Θα μπορούσε κανείς να παρατηρήσει πως η έρευνα δράσης αποτελεί μία μορφή αυτοκριτικής της κοινότητας (Lomax 1990, σελ. 10) που υλοποιείται για τον τρόπο που τα υποκείμενα αλληλεπιδρούν και σχεδιάζουν τα επόμενα βήματά τους.

Η ανάπτυξη της έρευνας δράσης, όπως έχει αναφερθεί, ξεκινάει μέσα από έναν προβληματισμό, μία προβληματική εκπαιδευτική κατάσταση και την ανάγκη του εκπαιδευτικού να κάνει μια παρέμβαση, που θα δημιουργήσει τις συνθήκες βελτίωσης και αναδιαμόρφωσης της προβληματικής εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι, λοιπόν, ως πρώτο στάδιο ορίζεται το στάδιο του σχεδιασμού και στη συνέχεια ακολουθεί το στάδιο της υλοποίησης της δράσης. Στη συνέχεια ακολουθεί το πολύ βασικό στάδιο της παρατήρησης, της αξιολόγησης και ανάλυσης της δράσης και των αποτελεσμάτων της κυρίως σε σχέση με τις αλλαγές και βελτιώσεις που τελικά δημιούργησε (Μάγος, & Παναγοπούλου, 2008).

Μία εκπαιδευτική έρευνα δράσης χαρακτηρίζεται από στοιχεία δημοκρατίας και συμμετοχικότητας. Με αυτό αναφερόμαστε στις ιδιότητες της έρευνας δράσης που εμπλέκει όλη την ομάδα μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς αλλά κυρίως αναφερόμαστε στην έννοια της συνεργασίας που ενυπάρχει στη μεθοδολογία της. Έτσι, ο ερευνητής συνήθως συνεργάζεται με άλλους, στην προκειμένη περίπτωση με εκπαιδευτικούς τόσο της ειδικότητας της Φυσικής Αγωγής όσο και με τους οργανικούς δασκάλους.

Χαρακτηρίζεται από στοιχεία κριτικής σκέψης και αναστοχασμού με στόχο την ανάλυση και τη βελτίωση της μαθησιακής πορείας και διαδρομής και όχι απλά στην επίτευξη στόχων βαθμολογίας. Σε αυτό το πλαίσιο είναι μία έρευνα που ακολουθεί ως φυσική εξέλιξη το θεωρητικό πλαίσιο της δράσης που αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο και αυτό γιατί πραγματώνεται με τη βοήθεια μίας κοινωνικής ομάδας που συμμετέχει και συνεργάζεται στη διεξαγωγή της.

Τα πιο βασικά και κατ' επέκταση τα πιο γνωστά εργαλεία της έρευνας δράσης είναι τα εργαλεία παρατήρησης, καταγραφής και ποιοτικής αποτίμησης μίας διαδικασίας. Τα πιο συνηθισμένα και αυτά που χρησιμοποιούνται περισσότερο είναι το ημερολόγιο του ερευνητή, οι καταγραφές από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, πίνακες παρατήρησης.

Βασικά στοιχεία της μεθοδολογίας είναι η καταγραφή των γεγονότων αλλά και η καταγραφή της προσωπικής εκτίμησης και ανάλυσης του εκπαιδευτικού ερευνητή και ο στοχασμός του πάνω στις καταστάσεις που περιέγραψε.

3.1 Το Εσωτερικό Πρωτάθλημα

Ο προαυλισμός των μαθητών/τριών την ώρα του διαλείμματος και οι δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνται αποτελεί αντικείμενο συζήτησης σε κάθε σχολείο για διάφορους λόγους.

Ως προτεραιότητα τίθεται η ασφάλεια των παιδιών και προς αυτή την κατεύθυνση λαμβάνονται όλες οι αποφάσεις από τον Σύλλογο Διδασκόντων και τη Διεύθυνση

κάθε βαθμίδας. Η ανάγκη των μαθητών/τριών για παιχνίδι, την ώρα των διαλειμμάτων είναι δεδομένη, επιθυμητή και αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα των παιδιών. Αφενός, για λόγους ξεκούρασης και εκτόνωσης από τις ώρες διδασκαλίας στις αίθουσες, αφετέρου για την κοινωνικοποίησή τους και τη δημιουργία δεσμών φιλίας με τους/τις συμμαθητές/τριές τους.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και έχοντας παρατηρήσει τη σαφή προτίμηση των παιδιών προς τα ομαδικά σπορ και την αυθόρμητη ενασχόλησή τους με μορφή αγώνων σε δύο από αυτά, ο κλάδος Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού της Λεοντείου Σχολής Αθηνών, σε συνεργασία με τον Σύλλογο Διδασκόντων πρότεινε παιγνιώδεις δραστηριότητες όχι με τη μορφή υποχρεωτικότητας, αλλά για όποια παιδιά το επιθυμούν.

Παράλληλα παρατηρήθηκε ότι μεγάλος αριθμός παιδιών έφερνε μπάλα από το σπίτι τους για να τη χρησιμοποιήσουν την ώρα του διαλείμματος για αθλοπαιδιές χωρίς μια οργανωμένη δομή και με μεγάλο βαθμό επικινδυνότητας σε ένα γεμάτο προαύλιο με παιδιά.

Για το λόγο αυτό, οι καθηγητές Φυσικής Αγωγής του σχολείου σχεδίασαν ένα εσωτερικό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου και πετοσφαίρισης, με την ονομασία Ligue Leonin, για τους μαθητές Δ'-Ε' και Στ' Δημοτικού, με εθελοντική συμμετοχή, θέτοντας ως κύριο στόχο τη δημιουργική απασχόληση τους με μια αθλητική δραστηριότητα της αρεσκείας τους.

Μέσα από τη συμμετοχή τους οι μαθητές/τριες, μαθαίνουν πώς να συμμετέχουν, να σχεδιάζουν και να ολοκληρώνουν ένα κοινό στόχο. Άλλωστε δεξιότητες συνεργασίας, επίδειξης ομαδικού πνεύματος και ενσυναίσθησης αποτελούν μαθησιακούς στόχους του Αναλυτικού προγράμματος της Φυσικής Αγωγής. Η συγκεκριμένη δράση έγινε αποδεκτή από τη Διεύθυνση και τον Σύλλογο Διδασκόντων με τη σύμφωνη γνώμη όλων, αποδεχόμενοι τις παραπάνω σημαντικές προσαρμογές των μαθητών/τριών με τη συμμετοχή τους μέσα από το εσωτερικό πρωτάθλημα.

Επιπλέον, αποτέλεσε και μια λύση αποσυμφόρησης της αυλής, ενός προβλήματος που είχε δημιουργηθεί εκείνη τη χρονική περίοδο.

Η έναρξη του πρωταθλήματος κάθε σχολικό έτος γίνεται τον Οκτώβριο και ολοκληρώνεται τον Μάιο, όπου γίνεται η απονομή της πρωταθλήτριας ομάδας. Μέχρι την περσινή χρονιά (διδακτικό έτος 2018-2019) έχουν διεξαχθεί 7 διοργανώσεις. Πρόκειται για ένα γεγονός που οι μαθητές/τριες προσμένουν με ανυπομονησία και συμμετέχουν σε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό. Ανάλογο ενδιαφέρον επιδεικνύουν και οι γονείς τους, γεγονός που αποτυπώνεται μέσα από τις ερωτήσεις τους στις συναντήσεις συνεργασίας με τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής, οι οποίοι έχουν και την ευθύνη διαιτησίας των αγώνων.

Σύμφωνα με τον παραδοσιακό σχεδιασμό που εφαρμόστηκε τα σχολικά έτη από το 2013 και μετά, κατά τη διάρκεια των αγώνων οι διαιτητές, δηλαδή, ο εκάστοτε καθηγητής Φυσικής Αγωγής που έχει για τη χρονιά αυτή τον συγκεκριμένο ρόλο,

συμπλήρωνε το φύλλο αγώνα ώστε να υπάρχει αρχειακό υλικό κάθε αγώνα όπως ακριβώς γίνεται και σε μια επίσημη διοργάνωση.

Από την πρώτη χρονιά διεξαγωγής του πρωταθλήματος η αξιολόγηση του στο τέλος της σχολικής χρονιάς, από μεγάλο μέρος του Συλλόγου Διδασκόντων, δεν ήταν θετική λόγω της παρουσίας φαινομένων και δυσλειτουργιών που δεν είχαν προβλεφθεί και σχετίζονταν κυρίως με εντάσεις και συγκρούσεις που οι μαθητές/τριες μετέφεραν στην τάξη.

Ειδικότερα παρατηρήθηκαν:

- Δημιουργία ομάδων από τους «ικανότερους» παίκτες που με πρόσχημα τη θεωρητική τους αγωνιστική υπεροχή λειτουργούσαν με ανισότητα ως προς ζητήματα χρόνου συμμετοχής, θέσεων στο γήπεδο, αποδοχής των υπολοίπων μαθητών μέσα στην ομάδα. Αυτό είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την δημιουργία παραπόνων από τους αποδέκτες τέτοιων συμπεριφορών, γεγονός που οδηγούσε σε περιστατικά εκφοβισμού, κοινωνικού αποκλεισμού και σε μορφές λεκτικής βίας.
- Δημιουργία διαρκούς αυξανόμενης έντασης μεταξύ των τμημάτων, ιδιαίτερα όσο πλησίαζε το τέλος του σχολικού έτους, με θέμα την τελική κατάταξη και τις απονομές.
- Παρατηρήθηκε σε μαθητές αυξημένο άγχος για την έκβαση των αγώνων που συμμετείχαν με την ανησυχία της υπαιτιότητας εκ μέρους τους για πιθανό άτυχο αποτέλεσμα και φυσικό επακόλουθο τα αρνητικά σχόλια συμμαθητών τους.
- Παρέμβαση γονέων των μαθητών που έχουν τύχει τέτοιας αντιμετώπισης από συμμαθητές τους ώστε να αποδοθεί δικαιοσύνη, με πιθανές ποινές προς συμμόρφωση.
- Παράπονα από τους εκπαιδευτικούς για έλλειμμα προσοχής των μαθητών όσο πλησίαζε η ώρα του διαλείμματος προκειμένου να προετοιμαστούν για τον επακόλουθο αγώνα και συχνά καθυστερήσεις στην έναρξη του μαθήματος που ακολουθεί το διάλειμμα προκειμένου να διευθετηθούν προσωπικές διαφωνίες, εντάσεις και παράπονα προς τρίτους, πχ. Διαιτητές.
- Καταγραφή περιστατικών λεκτικής βίας και επιθετικής συμπεριφοράς από τους διαιτητές των αγώνων

Γίνεται αντιληπτό πως μια δράση που σχεδιάστηκε με στόχο να λύσει προβλήματα και να δώσει ώθηση στους/στις μαθητές/τριες για την καλλιέργεια αξιών μέσα από τον αθλητισμό, λειτουργεί με μη επιθυμητά αποτελέσματα και αντιδράσεις.

Η αυξανόμενη ένταση και εμφάνιση των αρνητικών φαινομένων, οδήγησαν τον Σύλλογο Διδασκόντων σε πρόταση αναστολής του εσωτερικού Πρωταθλήματος ή και αντικατάστασής του με κάποια άλλη δράση.

3.2 Σκοπός της έρευνας-Ανάγκη παρέμβασης

Στο ευρύτερο επίπεδο της σχολικής μονάδας, δημιουργήθηκε, η ανάγκη διορθωτικής παρέμβασης στη δράση του Εσωτερικού Πρωταθλήματος με στόχο την επίλυση των αρνητικών θεμάτων ως προς τις σχέσεις των μαθητών/τριών με την προοπτική να δημιουργηθεί μια νέα διοργάνωση που θα ανταποκριθεί στους αρχικούς στόχους.

Σε προσωπικό επίπεδο, ως καθηγητής Φυσικής Αγωγής, παρατηρώντας τη δράση και τον τρόπο εξέλιξής της, αποτέλεσε το βασικό έναυσμα για την εφαρμογή της συγκεκριμένης έρευνας δράσης ώστε μέσα από αυτή να «δοκιμάσω» αν η αρνητική έκβαση μπορεί να αποφευχθεί μέσα από την ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών σε όλα τα στάδια του εσωτερικού πρωταθλήματος.

Οι δείκτες που θα μελετηθούν ώστε να γίνει η αποτίμηση στο τέλος της παρέμβασης προκύπτουν από τις παρατηρήσεις που ήδη έχουν γίνει στα χρόνια της διεξαγωγής του και από τους οποίους δημιουργήθηκε και το προαναφερόμενο αρνητικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα, από το αρχείο κάθε έτους μπορεί να υπολογιστεί το σύνολο των περιστατικών που οδήγησαν σε αποκλεισμό παικτών ή και ολόκληρων τμημάτων λόγω παραβατικής συμπεριφοράς και να συγκριθεί με το άθροισμα αντίστοιχων περιπτώσεων την τρέχουσα σχολική χρονιά.

Επίσης, μετρήσιμο και συγκρίσιμο μέγεθος με τον ίδιο τρόπο αποτελούν και οι κίτρινες και κόκκινες κάρτες που έχουν δεχτεί οι παίκτες ξεχωριστά ο καθένας αλλά και ως άθροισμα κάθε τμήμα, γεγονός που θα αποδεικνύει την προσοχή των παικτών για την τήρηση των κανόνων και της ομαλής διεξαγωγής των αγώνων.

Τα φύλλα αγώνα σε αντιπαραβολή με τις παρατηρήσεις του διαιτητή και του ερευνητή θα συμβάλουν στην αποδεικτική διαδικασία για την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης ή όχι.

Η κεντρική ιδέα της παρέμβασης στηρίζεται στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών στον επανασχεδιασμό του πρωταθλήματος με κριτικό πνεύμα για την μέχρι τώρα πορεία του και με την κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων προς συζήτηση και έγκριση, μέσω τακτικών συμβουλίων.

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο θα παίξει και η ανάληψη της ευθύνης της διοργάνωσης από τους ίδιους τους μαθητές, ως εξωτερικοί παρατηρητές αφού πρόκειται για ένα γεγονός που τους αφορά άμεσα. Πρόκειται για έναν πολύ σημαντικό ρόλο αφού τα εργαλεία που χρησιμοποίησαν, συνέδραμαν, με την ιδιότητα των επίσημων εγγράφων ενός αγώνα, στην αξιολόγηση της διοργάνωσης τόσο από τους ίδιους όσο και από τον ερευνητή.

Τα ερευνητικά ερωτήματα λοιπόν που προκύπτουν με βάση την κεντρική ιδέα της παρέμβασης είναι τα εξής:

Α) η ενεργή συμμετοχή των παιδιών στον σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην εποπτεία της αθλητικής διοργάνωσης Ligue Leonin, θα βελτιώσει τις μεταξύ τους σχέσεις;

Β) Τα εργαλεία συμμετοχικού σχεδιασμού και η βιωματική εφαρμογή πολιτειακής εκπαίδευσης σε όλα τα στάδια της δράσης θα αποτελέσουν την κατάλληλη παιδαγωγική προσέγγιση που θα ενισχύσει το κλίμα της κοινότητας και της ομάδας;

3.3 Δείγμα της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιείται στο τμήμα Δ2 της Δ' Δημοτικού της Λεοντείου Σχολής Αθηνών. Το σχολείο είναι ιδιωτικό εκπαιδευτήριο και βρίσκεται στην Α' Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αττικής, σε αστική περιοχή αρκετά πυκνοκατοικημένη κοντά στο κέντρο. Ειδικότερα, το τμήμα αποτελείται από 24 μαθητές, 11 αγόρια και 13 κορίτσια.

Για την ομάδα ποδοσφαίρου δήλωσαν συμμετοχή 12 μαθητές/τριες, από τους οποίους 10 ήταν αγόρια και 2 κορίτσια.

Αντίστοιχα για την ομάδα του βόλεϊ δήλωσαν συμμετοχή 11 μαθητές/τριες, από τους οποίους 10 ήταν κορίτσια και ένα αγόρι.

Μια μαθήτρια επέλεξε να μην έχει ενεργή εμπλοκή ως παίκτρια αλλά σε βοηθητικό ρόλο ως φωτογράφος του πρωταθλήματος. Μια μαθήτρια της Στ', εθελοντικά θέλησε να καλύψει την διοργάνωση ως δημοσιογράφος μαζί με κάποιους ακόμα μαθητές από διάφορα άλλα τμήματα.

Όλα τα παραπάνω αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Λεόντειος Σχολή Αθηνών	Αγόρια	Κορίτσια	Σύνολο
Δείγμα	11	13	24
Ποδόσφαιρο	10	2	12
Βόλεϊ	1	10	11
Διάφοροι Ρόλοι		1	1

Πίνακας 1: Αποτύπωση και κατανομή του δείγματος

(πηγή: ερευνητής)

Σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Ωρολόγιο Πρόγραμμα οι διδακτικές ώρες του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής στη Δ' Δημοτικού είναι 3 ώρες κάθε εβδομάδα. Τα μαθήματα με το συγκεκριμένο τμήμα ήταν κάθε Δευτέρα – Τρίτη και Πέμπτη ενώ για κάποιες δράσεις χρειάστηκε να συνεργαστώ με τον εκπαιδευτικό της τάξης ώστε να χρησιμοποιηθούν και επιπλέον διδακτικές ώρες.

Επιπλέον, στον σχεδιασμό της δράσης κυρίως στην α' φάση η διεξαγωγή της καταγραφής της προϋπάρχουσας κατάστασης και του προβληματισμού υπήρξε συνεργατική με εμπλοκή των καθηγητών Φυσικής Αγωγής αλλά και του οργανικού δασκάλου του τμήματος και των γονέων αυτού.

Πραγματοποιήθηκαν επομένως 3 ομαδικές συζητήσεις με τους 3 συναδέλφους καθηγητές Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού, 2 άνδρες και 1 γυναίκα καθώς και με τον οργανικό δάσκαλο του τμήματος που σύμφωνα με τα προηγούμενα χρόνια αποτελεί τον αποδέκτη της έντασης και των συγκρούσεων μέσα στην αίθουσα από περιστατικά που έλαβαν χώρα στο διάλειμμα που διεξάγεται το εσωτερικό πρωτάθλημα.

Τέλος, καταγράφηκαν σχόλια από το μεγαλύτερο μέρος των γονέων των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια όλης της σχολικής χρονιάς που βοήθησαν ιδιαίτερα στη διεξαγωγή των συμπερασμάτων για την αποτίμηση της παρέμβασης.

3.4 Η μέθοδος και τα ερευνητικά εργαλεία

Σύμφωνα με τον Elliot (1991, σελ.69) «η έρευνα- δράση είναι η μελέτη μιας κοινωνικής κατάστασης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας μέσα σ' αυτή». Ως κοινωνική κατάσταση ορίζεται το εσωτερικό πρωτάθλημα και ο τρόπος διεξαγωγής του που μέχρι τώρα αποτέλεσε αφετηρία προβλημάτων για όλους τους εμπλεκόμενους.

Σε αυτή τη διαπίστωση, πως το εσωτερικό πρωτάθλημα αποτελεί πηγή έντασης για όλη τη σχολική κοινότητα του Δημοτικού, εκτιμήθηκε πως ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή μιας συμμετοχικής έρευνας δράσης, με ενεργή εμπλοκή και συμμετοχή σε όλα τα στάδια της, από τον σχεδιασμό και την υλοποίησή της, έως την αξιολόγησή της από όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας, θα βελτιώσει την υπάρχουσα προβληματική κατάσταση. Το κοινό αυτό σχέδιο εργασίας είναι το μέσο που θα βελτιώσει την υφιστάμενη κατάσταση, ώστε να αναδειχθούν ένα σύνολο από στάσεις και αξίες που θα ενισχύσουν καλές παιδαγωγικές πρακτικές σε παρόμοιες εκδηλώσεις, όπως προτείνεται από τη βιβλιογραφία.

Ο συνεργατικός χαρακτήρας είναι βασικό στοιχείο της μεθοδολογίας, γιατί ένας βασικός δείκτης που μελετήθηκε είναι, αν ο βαθμός συμμετοχής σε όλα τα στάδια επηρεάζει θετικά τη συμπεριφορά των μαθητών/τριών. Η συμμετοχή των μαθητών/τριών στον σχεδιασμό, η ενημέρωση και η ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευτικούς αλλά και τον Σύλλογο Διδασκόντων και τους γονείς δημιουργεί

αυτόν τον κοινό τόπο για τη δημιουργία σχέσεων κοινότητας μέσα από τη συνδιαλλαγή και τη λήψη κοινών αποφάσεων. Άλλωστε ο βασικός λόγος που επιλέχτηκε η συμμετοχική έρευνα δράσης (participatory action research) είναι γιατί η εν λόγω μορφή αποσκοπεί στην παραγωγή γνώσης και δράσης, χρήσιμης για μια ομάδα, κοινότητα ανθρώπων (Ίσαρη, & Πουρκός, 2015) όπως στην παρούσα φάση χαρακτηρίζεται η ομάδα των μαθητών/τριών της Λεοντείου Σχολής Αθηνών αλλά και γιατί συνάδει με τον συμμετοχικό χαρακτήρα της δράσης αφού:

- προϋποθέτει στην πράξη τη συμμετοχή και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων (μαθητών/τριών, εκπαιδευτικών και γονέων)
- χαρακτηρίζεται από ένα ευέλικτο πλαίσιο εφαρμογής όπου βιωματικά οι συμμετέχοντες δρουν και στοχάζονται με σκοπό τη βελτίωση της καθημερινής υπαρκτής σχολικής πραγματικότητας.

Η έρευνα δράσης ανήκει στις ποιοτικές έρευνες και αποτελεί τη διαδικασία καταγραφής και αναστοχασμού της προσέγγισης επίλυσης προβλήματος. Έτσι χαρακτηρίζεται από ανάλυση δεδομένων συμπεριφορών και αξιών και όχι τόσο από αριθμητικά δεδομένα. Για το λόγο αυτό επιτρέπει τη χρήση διαφόρων ερευνητικών εργαλείων (Hollingsworth, 1997). Μερικά από αυτά που θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα έρευνα δράσης είναι:

- τήρηση ημερολογίου παρατηρητή,
- ερωτηματολόγια ανοικτού τύπου σε γονείς και εκπαιδευτικούς,
- ομάδες συζήτησης/εστίασης με ομαδικές αναλυτικές συζητήσεις
- τεκμήρια της δράσης (πεπραγμένα μαθητών/τριών, φωτογραφίες)
- Γραπτές αφηγηματικές δοκιμασίες (tests) με τη μορφή κόμικ
- συμμετοχική παρατήρηση

Τα παραπάνω εργαλεία έχουν προτιμηθεί γιατί είναι εργαλεία ανοικτά που λειτουργούν αθροιστικά το ένα με το άλλο και έτσι μέσα από την ανάλυσή τους θα προκύψουν τα συμπεράσματα για τη συμμετοχική αυτή δράση.

Ειδικότερα, το ημερολόγιο του ερευνητή που στη προκειμένη περίπτωση εκτός από ερευνητής είναι και ο εκπαιδευτικός του τμήματος για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής, αναδεικνύεται σε ένα δυναμικό εργαλείο καταγραφής της έρευνας δράσης. Οι καταγραφές πραγματοποιήθηκαν: α) κατά τη διάρκεια των δράσεων π.χ. του αγώνα ή του θεματικού συμβουλίου, β) από μνήμης με τη λήξη του μαθήματος και γ) στην τάξη σε δράσεις προετοιμασίας κοινής κατασκευής χειροτεχνιών, όπως το logo της ομάδας ή ψηφοφοριών.

Οι ομαδικές αναλυτικές συζητήσεις με τις ομάδες εστίασης θα βοηθήσουν σε όλα τα στάδια της έρευνας δράσης στο να αποτυπωθούν οι αντιλήψεις της κάθε ομάδας εστίασης σχετικά με το πρόβλημα, τις ανάγκες ή τις λύσεις που προτείνουν. Οι συζητήσεις αυτές θα υλοποιηθούν αξιοποιώντας τεχνικές συμμετοχικού σχεδιασμού όπως το World Café με στόχο να δημιουργηθεί μία ατμόσφαιρα ελεύθερης άτυπης συζήτησης.

Στην έρευνα δράσης ο εκπαιδευτικός ερευνητής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι αυτής ενώ παράλληλα θα κληθεί να διαδραματίσει και τον ρόλο του αντικειμενικού καταγραφέα της πορείας της δράσης. Μέσα από την άμεση παρατήρηση ή την καταγραφή των σχολίων από τους εμπλεκόμενους, ο εκπαιδευτικός – ερευνητής, σε συνδυασμό με τους μαθητές/τριες που έχουν αναλάβει επίσης έναν ρόλο παρατήρησης, θα οδηγηθεί σε συμπεράσματα για τη δράση.

4. Υλοποίηση της έρευνας δράσης

Η έρευνα δράσης υλοποιήθηκε με τη μεθοδολογία που αναφέρθηκε παραπάνω κατά το σχολικό έτος 2019-2020. Στα υποκεφάλαια που ακολουθούν περιγράφονται με λεπτομέρεια τα χρονικά στάδια υλοποίησής της καθώς και οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν τόσο για την εμπύχωση των μαθητών/τριών ώστε να λειτουργήσουν ως ομάδα με συνεργατικό πνεύμα όσο και οι δράσεις συμμετοχικού σχεδιασμού για την αναθεώρηση του εσωτερικού πρωταθλήματος.

4.1 Στάδια της έρευνας δράσης

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το σχολικό έτος 2019-2020. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό η υλοποίησή της θα ολοκληρωνόταν σε 3 στάδια.

Για τον καλύτερο σχεδιασμό αλλά και προετοιμασία των φάσεων αυτό δημιουργήθηκε ένα χρονοδιάγραμμα Gantt.

	Σεπ.	Οκτ.	Νοεμ.	Δεκ.	Ιαν.	Φεβ.	Μαρ.	Απρ.	Μάιος
Α Φάση			■						
Β' Φάση					■				
Γ' Φάση							■		

Πίνακας 2: Χρονοδιάγραμμα έρευνας Gantt (πηγή: ερευνητής)

Όπως φαίνεται από το χρονοδιάγραμμα η έναρξη της αναδιαμόρφωσης της δράσης του Εσωτερικού Πρωταθλήματος τοποθετήθηκε στις αρχές Νοεμβρίου 2019, με στόχο αυτή η περίοδος να λειτουργήσει εισαγωγικά αλλά και εμπυχωτικά στη διαμόρφωση συνεργατικής και συμμετοχικής κουλτούρας. Είναι βασικό να δοθεί ένα αρκετά λογικό διάστημα που τα παιδιά θα εκπαιδευτούν στο να λειτουργούν ως ομάδα, αν ακούν ο ένας τον άλλον και σταδιακά να μάθουν να επικοινωνούν και να αλληλεπιδρούν για την υλοποίηση ενός κοινού σκοπού.

Ειδικότερα, η περίοδος πριν την παρέμβαση και ονομάστηκε Pre-test και η διάρκεια της επεκτάθηκε μέχρι τις αρχές Δεκεμβρίου 2019.

Ως δεύτερη περίοδος, με έναρξη τον Ιανουάριο 2020, ορίζεται η περίοδος της υλοποίησης της δράσης και όσων έχουν αποφασιστεί στο σχολικό συμβούλιο και στις δράσεις συμμετοχικού σχεδιασμού. Δηλαδή διεξαγωγή αγώνων με όλα τα τμήματα, αναδιαμόρφωση των παραμέτρων λειτουργίας όπου χρειάζεται και επίλυση συγκρούσεων.

Τέλος, ως τρίτη περίοδος ορίζεται η περίοδος ολοκλήρωσης, αξιολόγηση και αποτίμηση της δράσης.

Προκειμένου να γίνει κατανοητός ο σχεδιασμός και οι λεπτομέρειες αυτού, ακολουθεί σχηματικός πίνακας για την απεικόνιση των δραστηριοτήτων της δράσης σε κάθε χρονική φάση. Ο κατάλογος αυτός απεικονίζει συγκεντρωτικά τις πραγματοποιηθείσες δραστηριότητες.

Α΄ Φάση	Β΄ Φάση	Γ΄ Φάση
Διαδικασίες Pre-test	Δραστηριότητες συμμετοχικού σχεδιασμού Υλοποίηση δράσης	Ολοκλήρωση δράσης – Απονομή - Αξιολόγηση
Διεξαγωγή συζητήσεων με ομάδες συζήτησης/εστίασης • καθηγητές Κ.Φ.Α – συντονιστική μαθήματος • εκπαιδευτικούς (ΠΕ 70) • μαθητές/τριες (World Café) • γονείς	Συμμετοχικός σχεδιασμός για αναδιαμόρφωση φύλλου αγώνα και κανονισμών με: Εργαστήριο Δεξιοτήτων Fair Participation Θεματικά μαθητικά συμβούλια Εργαστήριο Δεξιοτήτων Fair Play Διαμορφωτική αξιολόγηση Ανατροφοδότηση	Τελικός αγώνας Απονομή βαθμών Απονομή βαθμολογίας Fair – Play

Πίνακας 3: Δραστηριότητες ανά χρονική φάση της έρευνας- (πηγή: ερευνητής)

4.2 Α΄ φάση - προετοιμασία Pre-test

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο σχεδιασμός της προετοιμασίας της διεξαγωγής της δράσης στη σχολική τάξη πριν τη βιωματική εφαρμογή της σχετίζεται με τον έλεγχο και την αξιολόγηση (Mertler 2012, σελ. 102) με την ομάδα εφαρμογής.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση αφορά σε μία δραστηριότητα, και ειδικότερα το εσωτερικό πρωτάθλημα, που απαιτεί αναδιάρθρωση και αναδιαμόρφωση. Σε πρώτο επίπεδο έπρεπε να διερευνηθούν οι απόψεις όλων καθώς και να ακολουθήσει συζήτηση καταγραφής με τις ομάδες εστίασης όπως προέβλεπε ο παραπάνω σχεδιασμός.

Ως δοκιμαστική περίοδος υπολογίζονται όλα τα προηγούμενα σχολικά έτη όπου έχουμε και τις πληροφορίες που οδήγησαν στην εκπαιδευτική παρέμβαση. Παράλληλα όμως θα αναφερθούμε στην τρέχουσα σχολική χρονιά και στις ενέργειες που θα προβεί ο ερευνητής για τη συλλογή των στοιχείων που θα αξιολογηθούν.

Η περίοδος του Pre-test ξεκίνησε από Δευτέρα 4 Νοεμβρίου έως και Παρασκευή 20 Δεκεμβρίου, όταν δηλαδή έκλεισαν τα σχολεία για τις διακοπές των Χριστουγέννων.

4.2.1 Ομάδες συζήτησης

Κατά τη διάρκεια της περιόδου Pre-Test το βασικό εργαλείο καταγραφής της κατάστασης αποτέλεσαν οι ομαδικές θεματικές συζητήσεις. Ειδικότερα αυτό το χρονικό διάστημα υλοποιήθηκαν:

- **ΚΦΑ – Διαιτητή Συντονιστική**

Η πρώτη συνάντηση και συζήτηση ήταν λογικό και επόμενο να ξεκινήσει από το

Εικόνα 2: Αποτύπωση Pre-mortem Ligue Leonin- (πηγή: ερευνητής)

τμήμα της Φυσικής Αγωγής στο Δημοτικό που άλλωστε ήταν και ο αρχικός εμπνευστής του πρωταθλήματος. Οι καθηγητές Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού είναι οι πρώτοι άνθρωποι που γίνονται αποδέκτες παραπόνων από τα παιδιά αφού ως υπεύθυνοι του τμήματος για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Επιπλέον, ως διαιτητές στους αγώνες καλούνται να επεμβαίνουν για αγωνιστικά περιστατικά.

Στην πρώτη αυτή συζήτηση και λαμβάνοντας υπόψη τα όσα αρνητικά ειπώθηκαν από τους δασκάλους προχωρήσαμε σε μία συζήτηση αξιολόγησης της δράσης μέσα από ένα παιχνίδι. Η συζήτηση αυτή παρουσιάζεται στην εικόνα που ακολουθεί και υλοποιήθηκε σύμφωνα με το παιχνίδι συμμετοχικού σχεδιασμού Pre-mortem (Gray et al., 2010 σελ. 282).

Στη περίοδο του Pre-test συζητήθηκαν 11 περιπτώσεις όπου είχαν παρατηρηθεί φαινόμενα αρνητικών συμπεριφορών τα οποία αν συνεχίσουν να υφίστανται και μετά την παρέμβαση θα φανεί πως η ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών τελικά δεν λειτούργησε ως λύση στο πρόβλημα αυτό.

Στον αρχικό σχεδιασμό της δράσης των προηγούμενων ετών, ο διαιτητής σε κάθε επίσημο αγώνα ήταν πολύ σημαντικός παράγοντας αφού είχε την ευθύνη για το δίκαιο παιχνίδι και τη διατήρηση του καλού κλίματος εφαρμόζοντας τους προβλεπόμενους κανονισμούς. Με τον ίδιο τρόπο λειτουργεί και στο Ligue Leonin. Ταυτόχρονα καταγράφει όποια περιστατικά πρέπει να συζητηθούν με τους υπόλοιπους καθηγητές Φυσικής Αγωγής ώστε να αποφασιστεί αν θα επιβληθεί κάποια ποινή σε παίκτη/παίκτες ή σε ακραίες περιπτώσεις και σε ολόκληρο τμήμα.

Συγκεκριμένα 4 περιστατικά απασχόλησαν τη συζήτηση αλλά και τη συνειδητοποίηση πως ο αρχικός σχεδιασμός δεν λειτούργησε όπως είχαμε φανταστεί. Τα βασικά στοιχεία που είχαν καταγραφεί, επανειλημμένα αφορούσαν παράπονα για άνιση κατανομή του χρόνου συμμετοχής, 3 περιστατικά αφορούσαν λεκτική βία σε αντιπάλους με επαναλαμβανόμενη εμφάνιση τις επόμενες μέρες από τον αγώνα και 4 περιστατικά όπου συνάδελφοι άλλων ειδικοτήτων αντιμετώπισαν δυσκολίες στη διεκπεραίωση της διεξαγωγής του μαθήματός τους λόγω θεμάτων που αφορούσαν στο εσωτερικό πρωτάθλημα.

- **Ομάδα συζήτησης με εκπαιδευτικούς**

Η συνάντηση ενημέρωσης αλλά και πληροφόρησης των εκπαιδευτικών και οργανικών δασκάλων σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας δράσης και της αναδιαμόρφωσης του εσωτερικού πρωταθλήματος μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες είχε διττό ρόλο. Αφενός να τους πληροφορήσει, αφετέρου να τους κάνει κοινωνούς της δράσης και της εξελικτικής πορείας αυτής. Παρουσιάστηκαν τα φύλλα αγώνων των μαθητών/τριών, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες που εξασφάλισαν τα παιδιά αλλά και οι βαθμοί ελευθερίας που απέκτησαν. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη μετατόπιση των αποφάσεων από τους εκπαιδευτικούς στα παιδιά ώστε να γίνει ιδιαίτερα κατανοητό πως είναι ζητούμενο η αυτενέργεια μέσα στο πλαίσιο των συμμετοχικών διαδικασιών αλλά και των συμβουλίων. Σε αυτές τις συναντήσεις το βασικό στοιχείο που δόθηκε στους εκπαιδευτικούς είναι πως πρέπει να ακουστεί η γνώμη των μαθητών/τριών γιατί η γνώμη εκφέρει συναίσθημα στα παιδιά αυτής της ηλικίας και αυτό είναι το ζητούμενο προκειμένου να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τον ορθό τρόπο επικοινωνίας αυτού.

- **Συζήτηση με παιδιά (World Café)**

Η συζήτηση με τα παιδιά έπρεπε να σχεδιαστεί με ένα τρόπο παιχνιδιάρη που θα προσέλκυε το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή γιατί θα δημιουργούσε στοιχεία

παιχνιδιού, αλλά και ένα απλό και κατανοητό τρόπο εξέλιξης της συζήτησης και των ερωτημάτων της.

Για τους παραπάνω λόγους η διαδικασία του World Café που είναι γνωστή και χρησιμοποιείται κυρίως σε διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού αποτέλεσε την καλύτερη επιλογή. Το World Café είναι έτσι σχεδιασμένο ώστε μπορούν να συμμετέχουν ομάδες μικρές και μεγάλες με στόχο να επικοινωνήσουν, να ακούσουν και να χρησιμοποιήσουν λειτουργικούς τρόπους διαχείρισης της συζήτησης έτσι ώστε να γίνει με την ολοκλήρωσή του η «αποκομιδή» της συλλογικής γνώσης. Ο τρόπος οργάνωσης σύμφωνα με ένα ρεαλιστικό café, με τραπεζάκια, κατάλογο μενού, οικοδεσπότες τραπέζιου και κεράσματα αποτελεί τη παιγνιώδη διάσταση που θα βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τη διαδικασία απάντησης των ερωτήσεων και θα τους εισάγει σταδιακά σε δραστηριότητες και εργαλεία συμμετοχικού σχεδιασμού.

Ωστόσο, κρίθηκε σκόπιμη η συμβολή και η συμμετοχή των μαθητών/τριών σε αυτή τη φάση έτσι ώστε να ανιχνευτούν οι απόψεις τους για το πώς βιώνουν οι ίδιοι το εσωτερικό πρωτάθλημα, απαντώντας σε συγκεκριμένα ερωτήματα.

Εικόνα 3: Διαμόρφωση τάξης για World Cafe- (πηγή: ερευνητής)

Η μέθοδος που επιλέχθηκε είναι η πραγματοποίηση ενός World Cafe στη σχολική τάξη διάρκειας μιας διδακτικής ώρας.

Η συνδρομή του οργανικού δασκάλου ήταν σημαντική διαθέτοντας αρκετά λεπτά από δικό του μάθημα για την επεξήγηση της δράσης ώστε να μη χαθεί ωφέλιμος χρόνος από την πρακτική διαδικασία. Επίσης, η παρουσία του κατά τη διάρκεια του World Cafe κρίθηκε ως σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία της δράσης, ενθαρρύνοντας και καθοδηγώντας τους μαθητές/τριες ταυτόχρονα με τον εκπαιδευτικό-ερευνητή.

Κατά τη διαδικασία η τάξη διαμορφώθηκε έτσι ώστε τα θρανία να αποτελούν 4 σταθμούς εργασίας. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 4 ομάδες των 6 ατόμων αντίστοιχα. Σε κάθε ομάδα ορίστηκε ένας οικοδεσπότης που εξηγούσε το θέμα του

συγκεκριμένου σταθμού εργασίας. Η διάρκεια παραμονής σε κάθε σταθμό ήταν 10 λεπτά.

Εικόνες 4,5: Στιγμιότυπα από το World Cafe- (πηγή: ερευνητής)

Οι μαθητές/τριες έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό για τη διαδικασία και σχεδίασαν τα ταμπλό σε κάθε σταθμό εργασίας με σοβαρότητα και υπευθυνότητα. Οι οικοδεσπότες καθοδηγούσαν και βοηθούσαν τις ομάδες ώστε να μη γίνουν λάθη και να διεξαχθεί η διαδικασία ομαλά στον προβλεπόμενο χρόνο.

Εικόνες 6,7: Ταμπλό- (πηγή: ερευνητής)

Οι απόψεις των μαθητών/τριών στις ερωτήσεις που κλήθηκαν να σχολιάσουν, εκφράστηκαν με γραπτές προτάσεις ή σχέδια και συνοψίζονται ανάλογα με την ερώτηση στα παρακάτω:

WORLD CAFÉ Ligue Leonin	
Ερωτήσεις	Απαντήσεις
Τι είναι για σένα το Ligue Leonin;	Ότι είναι αθλητισμός στο σχολείο, μια πολύ ωραία δραστηριότητα που έχει χαρά και διασκέδαση αλλά δυστυχώς και τσακωμούς.
Εσύ πως φαντάζεσαι το Ligue Leonin;	Φαντάζονται πως θα είναι ένα πρωτάθλημα που θα παίζουν όλοι, ότι θα υπάρχει ανταγωνισμός αλλά και δικαιοσύνη και πως θα μάθουν να λειτουργούν με ομαδικότητα χωρίς τσακωμούς.
Πως λειτουργεί μια ομάδα;	Ανάγκη για συνεργασία μεταξύ τους, ομαδικότητα και αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ τους αλλά και με τους αντιπάλους τους. Φάνηκε η ανάγκη καθορισμού πλαισίου λειτουργίας για την ανάδειξη αρχηγών με προτάσεις για ψηφοφορία και δικαίωμα έκφρασης της γνώμης καθενός.
Τι σκέφτεσαι βλέποντας αυτή την εικόνα; (παίκτες που τσακώνονται)	Σκέψεις πως ο αθλητισμός είναι για να περνάμε καλά και όχι να τσακωνόμαστε και ότι ίσως είναι ένας αγώνας μεγάλης σημασίας και γι' αυτό υπάρχει ένταση. Το σημαντικότερο που γράφτηκε στο συγκεκριμένο ταμπλό ήταν πως κάποιες φορές λειτουργεί έτσι και η ομάδα τους και γι' αυτό δεν θέλουν να λαμβάνουν μέρος στους αγώνες.

Πίνακας 4: Ερωτήσεις τραπεζιών World Cafe- (πηγή: ερευνητής)

Εικόνες 8,9: Συγκομιδή- (πηγή: ερευνητής)

Όλα τα παραπάνω συγκεντρώθηκαν σε ένα τελικό ταμπλό, όπως ορίζει η διαδικασία της "συγκομιδής", που αποτέλεσε και τη σύνθεση των απόψεων και προβληματισμών όπως αποτυπώθηκαν στα 4 αρχικά ταμπλό. Τα παιδιά διάλεξαν αυτά που θεώρησαν σπουδαιότερα, προσέχοντας να μην γράφουν επαναλήψεις έτσι ώστε να συμπεριλάβουν όσο το δυνατόν περισσότερα σχόλια. Γίνεται αντιληπτό από τις απαντήσεις τους πως τους ενδιαφέρει η δικαιοσύνη στην διοργάνωση και η προσπάθεια αποφυγής συγκρούσεων μέσα στην ομάδα.

4.3 Β' φάση- εφαρμογή δράσης

Για το χρονικό διάστημα της υλοποίησης της δράσης είχαν προγραμματιστεί δραστηριότητες εξοκείωσης με την έννοια της πολιτειότητας και του συμμετοχικού σχεδιασμού. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούσαν τα θεματικά συμβούλια, παιχνίδια συμμετοχικού σχεδιασμού καθώς και παιχνίδι ρόλων.

Στο πλαίσιο της δράσης, το εργαστήριο δεξιοτήτων Fair Participation, όπως ονομάστηκε στο πλαίσιο της παρούσας ερευνητικής δράσης, αφορούσε στην εκμάθηση και χρήση δεξιοτήτων συμμετοχικού σχεδιασμού ως μέσο επικοινωνίας αλλά και βιωματικής εξάσκησης δεξιοτήτων πολιτειότητας μέσα σε μία ομάδα.

4.3.1. Εργαστήριο Δεξιοτήτων Fair Participation

Σύμφωνα με όσα αναφέρει η βιβλιογραφία και ορθά αναφέρεται στην έκθεση του Υπουργείου Παιδείας της Σκωτίας ο καλύτερος τρόπος εκμάθησης της πολιτειότητας είναι με το να την ασκεί κανείς, δηλαδή μέσα από βιωματικές εμπειρίες αλληλεπίδρασης με άλλους (LTS, 2020, σ.10). Στην ίδια αναφορά αναφέρεται πως οι μαθητές/τριες θα πρέπει να τους αναγνωρίζουν την ιδιότητα του σημερινού πολίτη και όχι να τους αντιμετωπίζουν ως μελλοντικούς πολίτες.

Σε αυτό το πλαίσιο έχει στηριχτεί ο σχεδιασμός της δράσης αλλά και η υπόθεση εργασίας πως αν στους μαθητές/τριες «δοθεί» χώρος και χρόνος να ακουστούν οι απόψεις τους αλλά και να αναλάβουν υπευθυνότητες μέσα από αυτή τη συμμετοχική διαδικασία θα βελτιωθούν οι προσωπικές τους σχέσεις και συγκρούσεις.

Οι δράσεις αυτές που υλοποιήθηκαν σε όλες τις φάσεις της δράσης ήταν:

- **World Café Ligue Leonin**

Αρχικά όπως αναφέρθηκε και παραπάνω με λεπτομέρειες ως εισαγωγική δραστηριότητα για τον τρόπο συνεργασίας και επικοινωνίας χρησιμοποιήθηκε το World Café. Το World Café αποτελεί ένα τεχνικό εργαλείο για τη διευκόλυνση διεξαγωγής συζητήσεων σε μεγάλες ομάδες η οποία δανείζεται στοιχεία από τις «ανεπίσημες» συζητήσεις που όλοι μας έχουμε κάνει σε ένα καφέ (Gray et al., 2010 σ. 570). Σε αυτό το πλαίσιο τα World Café του Ligue Leonin που υλοποιήθηκαν

είχαν ως αποτέλεσμα να συν-σχεδιαστούν τα σήματα των ομάδων, να συ-
αποφασιστούν οι ύμνοι αλλά και να διορθωθούν και να αναδιαμορφωθούν τα
φύλλα αγώνα και οι κανόνες όπου χρειάστηκε αυτό.

- **Ζωγράφισε το ...Πρόβλημα**

Με αυτή την τεχνική οι διενέξεις της ομάδας που κυρίως εντοπίζονται στην αρχή
καθώς στη συνέχεια παρουσίασαν αισθητή μείωση, απέκτησαν μία απεικονιστική
οπτική. Συχνά τα προβλήματα που δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά και
αντιληπτά γιατί υπάρχει μία παρεξήγηση ή είναι αόριστα χρειάζεται μία τεχνική
ένα μέσο να γίνουν σε όλους ξεκάθαρα και κατανοητά (Gray et al., 2010 σ. 205).

Χρησιμοποιώντας αυτή την τεχνική του σκίτσου με την απεικόνιση μίας
προβληματικής κατάστασης ουσιαστικά οι συμμετέχοντες εμπλέκονται ενεργά
στην επίλυση των προβλημάτων αφού γίνονται κοινωνοί αυτών και πολύ
περισσότερο όταν αυτό γίνεται στην ομάδα αποκτώντας μία κοινωνική διάσταση.

- **Η ιδανική ...έκβαση (Storyboard-The ideal Story)**

Σύμφωνα με αυτό το παιχνίδι που εντάσσεται μέσα στην ευρύτερη διαδικασία του
σχεδιασμού του Storyboard οι μαθητές/τριες καλούνται να σχεδιάσουν την ιδανική
για αυτούς εξέλιξη του τελικού αγώνα ο οποίος δεν μπόρεσε να διεξαχθεί λόγω
των έκτακτων συνθηκών που προέκυψαν από το κίνδυνο εξάπλωσης της
πανδημίας Covid-19 και τις επιπτώσεις που αυτή επέφερε στην κοινωνική ζωή σε
παγκόσμιο επίπεδο. Οι μαθητές/τριες σε χρόνο εντός του σχολείου αλλά και εκτός
αυτού έπρεπε να συν-σχεδιάσουν και να παρουσιάσουν τη δική τους εξέλιξη
χρησιμοποιώντας την τεχνολογία προκειμένου να λειτουργήσουν συλλογικά (ως
ένα τμήμα όπως πριν την αναστολή λειτουργίας του σχολείου) αν και στο σχολείο
βρίσκονται σε υποτιμήματα όπως προβλέπεται από τις οδηγίες του ΕΟΔΥ.

- **Θεματικά Συμβούλια**

Με την ολοκλήρωση του Pre-test και την επιστροφή των μαθητών/τριών στο
σχολείο από τις διακοπές των Χριστουγέννων ξεκίνησε η αντίστροφη μέτρηση για
την έναρξη του Πρωταθλήματος. Ως ημερομηνία έναρξης ορίστηκε η Δευτέρα 10
Φεβρουαρίου. Έως τότε υλοποιήθηκαν δράσεις που ενίσχυσαν και εκπαιδύσαν
τα παιδιά στο πώς να συμμετέχουν, να διαβουλεύονται και να συνδιαλέγονται
μέσα στην ομάδα τους.

Η καθημερινότητα του σχολικού περιβάλλοντος αποτελεί ένα πλαίσιο στο οποίο οι
μαθητές/τριες καλλιεργούν τις κοινωνικές τους δεξιότητες και τις μεταξύ τους
σχέσεις. Είναι λογικό πως σε αυτό τον χώρο, οι σχέσεις τους δοκιμάζονται,
δημιουργούνται εντάσεις, συγκρούσεις αλλά και συγκλίσεις πάνω στην
αντιμετώπιση καταστάσεων και μεταξύ τους διαφορών. Βασικός στόχος της

δράσης είναι ο επαναπροσδιορισμός της δράσης μέσα από τη συμμετοχική οργάνωση των παιδιών με στόχο να αναλάβουν ρόλους, ευθύνες αλλά και να αποφασίσουν και να δεσμευτούν σε μία θεσμική οργάνωση που φέρει τη δική τους σφραγίδα. Το μαθητικό συμβούλιο έχει ως στόχο και σκοπό τη διαμόρφωση των κανόνων και τον τρόπο λειτουργίας του εσωτερικού πρωταθλήματος. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία οι μαθητές/τριες μπορούν αν αποκτήσουν κρίση και δεξιότητες πολιτειότητας μόνο όταν ασκούν δεξιότητες της ενεργής πολιτειότητας σε βιωματικές καταστάσεις με θεματολογία που τους αφορά.

Το μαθητικό συμβούλιο παρέχει την ευκαιρία στους μαθητές/τριες να διατυπώσουν την δική τους γνώμη για τη σχολική καθημερινότητα. Η ενεργή εμπλοκή τους αποδεικνύει πως έχουν άποψη για τη λειτουργία του σχολείου και τη διάθεση να συμμετέχουν στη διαμόρφωση ενός συλλογικού πλαισίου λειτουργίας προτείνοντας λύσεις για τα προβλήματα που τους/τις αφορούν.

Το μαθητικό συμβούλιο είναι μία δραστηριότητα που ευνοεί τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος στην τάξη. Εκεί ο εκπαιδευτικός δίνει στους/στις μαθητές/τριες την ελευθερία και τη δυνατότητα να εκφράζουν τις απόψεις τους, και βέβαια «εκπαιδεύονται» να σέβονται τις διαφορετικές απόψεις, έτσι ώστε να μάθουν μέσα από την εμπειρία και τη δοκιμή. Ο τρόπος οργάνωσης του συμβουλίου, οι ρουτίνες και οι συμβάσεις που διέπουν τη λειτουργία διεξαγωγής του ουσιαστικά με βιωματικό τρόπο εκπαιδεύει τα παιδιά στη συμμετοχή στα κοινά και στον τρόπο λειτουργίας μιας συλλογικότητας σε κοινό χώρο με κοινό στόχο. Άλλωστε, τα παιδιά «μαθαίνουν τη δημοκρατία» και την άσκηση της πολιτειότητας μέσα από τη συμμετοχή τους σε καθημερινές δράσεις που σχετίζονται με τη σχολική πραγματικότητα που βιώνουν (Biesta, 2011) και όχι μέσα από την παθητική διδασκαλία και περιγραφή των θεσμών και των συνταγματικών εννοιών.

Το συμβούλιο αρχικά παρουσιάστηκε ως δραστηριότητα και ως μεθοδολογία στα παιδιά με το συγκεκριμένο και οργανωμένο τρόπο της τεχνικής Freinet. Για τη διεξαγωγή του συμβουλίου χρειάστηκε τα παιδιά να αναλάβουν ρόλους όπως ο υπεύθυνος λόγου (που θα έδινε ένα συμβολικό αντικείμενο όπως η μπάλα σε αυτόν που μιλούσε τηρώντας τη διαδικασία) και ο πρόεδρος συμβουλίου. Παράλληλα τον ρόλο του γραμματέα ανέλαβαν τα παιδιά αλλά και ο ίδιος ο εκπαιδευτικός-ερευνητής. Ο τρόπος καταγραφής των πεπραγμένων παρουσίασε ποικιλία ανάλογα με τη θεματολογία του εκάστοτε συμβουλίου.

1° Θεματικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με τον Γάλλο παιδαγωγό Celestine Freinet, βασικός πυλώνας της συνεργατικής τάξης είναι το Συμβούλιο. Το Συμβούλιο και ο σχολικός συνεταιρισμός αποτελούν τα όργανα που διαμορφώνουν την κοινωνική συνείδηση. Τα παιδιά αναλαμβάνουν ρόλους και αρμοδιότητες, έχοντας τη βασική ευθύνη οργάνωσης και διαχείρισης της ώρας του συμβουλίου αλλά και της

καταγραφής και ψηφοφορίας των προτάσεων και των αποφάσεων της ομάδας. Μπορούν επίσης να συνεργαστούν για να ολοκληρώσουν το πλάνο εργασίας τους σε σχέση με τα διαδικαστικά θέματα της διοργάνωσης του Ligue Leonin.

Το πρώτο συμβούλιο τάξης πραγματοποιήθηκε την πρώτη εβδομάδα της επιστροφής στο σχολείο μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων. Η συζήτηση ξεκίνησε με την ανάλυση του ταμπλό του World Café. Η τάξη διαμορφώθηκε με τα θρανία σε σχήμα Π και μια μαθήτρια ανέλαβε τον ρόλο του συντονιστή της συζήτησης. Ο χρόνος που είχε ο καθένας στη διάθεσή του ορίστηκε στα 2 λεπτά. Η συντονίστρια της συζήτησης κρατούσε μια μικρή μπάλα την οποία και έδινε σε όποιον ζητούσε τον λόγο, παραλληλίζοντας την διαδικασία με την πάσα που δίνουμε στον συμπαίκτη μας μέσα στον αγώνα για την συνέχεια του παιχνιδιού, τονίζοντας ταυτόχρονα την έννοια της συνεργασίας.

Εικόνα 10: Συμβούλιο στη τάξη- (πηγή: ερευνητής)

Το θέμα που απασχόλησε τους μαθητές στο 1ο Συμβούλιο ήταν ο ανασχεδιασμός του φύλλου αγώνα, αφού πρόκειται για ένα σημαντικό έγγραφο της διοργάνωσης. Υπενθυμίζεται ότι έως τώρα, ο διαιτητής συμπλήρωνε το συγκεκριμένο έγγραφο και το περιεχόμενό του αξιολογούνταν από τους υπόλοιπους καθηγητές Φυσικής Αγωγής (ΚΦΑ) στην περίπτωση που έπρεπε να επιβληθεί κάποια ποινή. Τέθηκαν από τους μαθητές προβληματισμοί σχετικά με την εγκυρότητα, την αντικειμενικότητα και την αμεροληψία του διαιτητή (ΚΦΑ), ιδιαίτερα όταν στον αγώνα συμμετείχε τμήμα του οποίου είχε την ευθύνη. Στη συνέχεια της συζήτησης, στην προσπάθεια ανεύρεσης λύσης στον παραπάνω προβληματισμό ακούστηκαν διάφορες απόψεις από τις οποίες η επικρατέστερη ήταν να συμπληρώνεται από τους ίδιους τους μαθητές, αναλαμβάνοντας ρόλο παρατηρητή, όπως υπάρχει και σε επίσημους αγώνες. Στο νέο φύλλο αγώνα θα υπάρχει ένα πεδίο όπου θα σημειώνονται οι παρατηρήσεις που αφορούν στον αγώνα όπως:

Σημεία αξιολόγησης	Επεξήγηση
Ετοιμότητα ομάδας	Έγκαιρη προσέλευση ομάδας στον αγωνιστικό χώρο, ετοιμότητα παρατηρητών, διαιτητών
Διαφωνία σύνθεσης	Τοποθετήσεις παικτών μέσα στο γήπεδο σύμφωνα με το αρχικό πλάνο
Διαμαρτυρίες προς διαιτητή	Αποδοχή αποφάσεων διαιτητών
Διαμάχες παικτών	Αλληλεπίδραση παικτών της ίδιας ομάδας
Διαμάχες με αντιπάλους	Αλληλεπίδραση παικτών με την αντίπαλη ομάδα
Συμπεριφορά αρχηγού	Προς όλους

Πίνακας 5: Σημεία αξιολόγησης φύλου αγώνα- (πηγή: ερευνητής)

Επιπλέον, θα υπάρχει ένα πεδίο για την αξιολόγηση των φιλάθλων και παραμένουν τα απαραίτητα κουτάκια για τη συμπλήρωση των ονομάτων των ομάδων, των αρχηγών και του σκορ. Η αξιολόγηση θα γίνεται σε κάθε διάλειμμα και θα φαίνεται στο φύλλο αγώνα καθαρά. Για την ευκολότερη και γρηγορότερη αποτύπωση της αξιολόγησης στο πρώτο πεδίο αποφασίστηκε να υπάρχουν στο φύλλο αγώνα διάφανα αστεράκια που οι παρατηρητές θα πρέπει να ζωγραφίζουν κατά το πρότυπο αξιολόγησης εφαρμογών της Google.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020								
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ								
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	Ομάδα Α			Ομάδα Β				
Σκορ	Αρχηγός			Αρχηγός				
Νικήτρια ομάδα								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ								
	Ομάδα Α				Ομάδα Β			
	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα
Ετοιμότητα ομάδας	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα
Διαφάνεια σύνθεσης								
Διαμαρτυρίες προς διαιτητή								
Διαμάχες παικτών								
Διαμάχες με αναπαικτές								
Συμπεριφορά αρχηγού								
ΣΧΟΛΙΑ								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ								
Είσοδος στο γήπεδο								
Ευνήματα - διαμαρτυρίες								
Συμπεριφορά								
ΣΧΟΛΙΑ								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Ομάδα Α				Ομάδα Β			
	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα

Εικόνα 11: Φύλλο αγώνα- (πηγή: ερευνητής)

Για να υπάρχει απόλυτη διαφάνεια και δικαιοσύνη συμφωνήθηκε να υπάρχουν 2 παρατηρητές συνολικά σε κάθε αγώνα και συγκεκριμένα ένας από κάθε τμήμα. Οι παρατηρητές είχαν την ευθύνη παραλαβής του φύλλου αγώνα από το γραφείο Φυσικής Αγωγής στην αρχή του διαλείμματος και επιστροφής του στον ίδιο χώρο με το χτύπημα του κουδουνιού.

Επιπλέον παραλάμβαναν και ένα ταμπελάκι με την επιγραφή ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ώστε να είναι αναγνωρίσιμοι εύκολα στον χώρο.

Η πρόκληση που παρουσιάζεται μέσα από το συγκεκριμένο παιχνίδι ρόλου, είναι πως για τους 2 παρατηρητές στον αγώνα υπάρχει ένα κοινό φύλλο αγώνα. Με τον τρόπο αυτό θα πρέπει να συμφωνούν και οι 2 σε ό,τι γράφεται, είτε είναι προς όφελος της ομάδας τους είτε όχι. Μαθαίνουν λοιπόν βιωματικά τους όρους δικαιοσύνη και αντικειμενικότητα, αναλαμβάνοντας την ευθύνη του γραπτού λόγου τους, υπογράφοντας στο τέλος το φύλλο αγώνα πριν το παραδώσουν. Τέλος αποφασίστηκε πως οι παρατηρητές θα αλλάζουν σε κάθε διάλειμμα και πως θα αναλάβουν όλοι οι μαθητές της τάξης την ευθύνη αυτής της θέσης σύμφωνα με το πρόγραμμα που θα καταρτίσουν οι ίδιοι.

Με την ίδια φιλοσοφία πρότειναν να υπάρχει και ένας διαιτητής από κάθε τμήμα, οι οποίοι θα διευθύνουν τον αγώνα. Ο καθηγητής Φυσικής Αγωγής θα έχει τον ρόλο του υπερ-διαιτητή και θα επεμβαίνει όταν βλέπει πως χάνεται ο έλεγχος από τους μαθητές-διαιτητές ή όταν τα σφυρίγματά τους εμπεριέχουν σοβαρά λάθη εις βάρος μιας ομάδας.

2° Θεματικό Συμβούλιο

Το 2ο θεματικό συμβούλιο πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 16 Ιανουαρίου και βασικό θέμα συζήτησης ήταν ο τρόπος συμμετοχής των μαθητών/τριών στην ομάδα. Παρουσιάστηκαν ξανά τα προβλήματα που είχαν αναδειχθεί τη περίοδο του Pre-test που αφορούσαν στον δίκαιο χρόνο συμμετοχής και προτάθηκαν λύσεις ώστε να μην προκύψουν εκ νέου.

Η λύση που προκρίθηκε ήταν ο σχεδιασμός ενός εντύπου όπου θα αναγράφονται τα ονόματα όλων των παικτών που επιθυμούν να συμμετέχουν στις ομάδες ποδοσφαίρου και βόλει αντίστοιχα καθώς και τα διαλείμματα που θα αγωνίζεται ο καθένας. Με αυτό τον τρόπο οπτικοποιείται η συμμετοχή των μαθητών και φαίνεται αμέσως αν υπάρχει κάποια αδικία σε ότι αφορά στον χρόνο συμμετοχής. Την ευθύνη για την τήρηση των συμφωνηθέντων που αναγράφονται στο συγκεκριμένο έντυπο θα την έχει ο αρχηγός της ομάδας.

Όνομα	Όνοματα παικτών-τριων	Διαλείμματα						
		1η Ημέρα			2η Ημέρα			
		1ο	2ο	3ο	1ο	2ο	3ο	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								

Εικόνα 12: Φύλλο σύνθεσης ομάδας- (πηγή: ερευνητής)

Όπως ήταν αναμενόμενο η διαθεσιμότητα για την συγκεκριμένη θέση ήταν μεγάλη, οπότε αποφασίστηκε να διατελέσουν αρχηγοί όλοι με αλφαβητική σειρά. Με αφορμή το συγκεκριμένο γεγονός, συζητήθηκαν και τα υπόλοιπα καθήκοντα του αρχηγού όπως είναι η διατήρηση του καλού κλίματος στην ομάδα με την προσπάθεια να λύνονται με δίκαιο τρόπο τυχόν παρεξηγήσεις. Ταυτόχρονα ο αρχηγός θα είναι υπεύθυνος για την επικοινωνία με τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής ως εκπρόσωπος του τμήματος, ώστε να μην δημιουργούνται παρερμηνείες σε όποιο περιστατικό δημιουργηθεί αλλά ταυτόχρονα να καλλιεργηθεί και η δεξιότητα της επικοινωνίας μεταξύ της ομάδας και της υπευθυνότητας εκπροσώπησης ενός συνόλου από κάποιο μέλος της ομάδας.

Τέλος, προτάθηκε η δημιουργία ενός εντύπου που θα αναρτάται στην τάξη, στο οποίο οι παίκτες/τριες της ομάδας θα βαθμολογούν τον αρχηγό με κλίμακα από 1 έως 10 ώστε στο τέλος της χρονιάς να αναδειχθεί ο πιο «fair-play» αρχηγός για την ομάδα. Τα κριτήρια που θα λαμβάνονται υπόψη είναι το κατά πόσο ο αρχηγός ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του κατά τη κρίση της ομάδας. Αντίστοιχα ο

αρχηγός, έχει κι εκείνος την δυνατότητα να αξιολογήσει με τον ίδιο τρόπο την ομάδα του. Έτσι στο τέλος, θα ανακηρυχτεί η καλύτερη «fair play» σύνθεση της χρονιάς.

LL LIFE LIVES					
Αξιολόγηση αρχηγού και συνεργασίας					
Α/Α	Όνοματα παικτών-τριών				
		Όνοματα αρχηγών			
1					
2					
3					
4					
5	Οι παίκτες θα αξιολογούν την προσπάθεια του αρχηγού, του οποίου υπευθυνότητα είναι η διατήρηση του καλού κλίματος μέσα στην ομάδα, η συνεργασία κλπ....				
6					
7					
8					

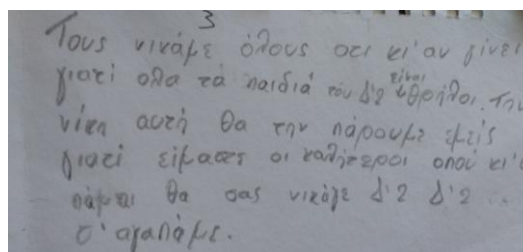
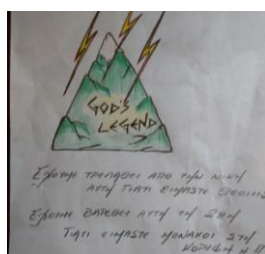
Εικόνα 13: Αξιολόγηση αρχηγού ομάδας- (πηγή: ερευνητής)

3^ο Θεματικό Συμβούλιο

Το 3^ο Θεματικό συμβούλιο πραγματοποιήθηκε την Δευτέρα 27 Ιανουαρίου 2020.

Το κεντρικό θέμα του συμβουλίου ήταν η επιλογή εμβλήματος της ομάδας και ύμνου. Τις προηγούμενες μέρες πριν το συμβούλιο σχηματίστηκαν με τυχαίο τρόπο, χρησιμοποιώντας την εφαρμογή wheelofnames⁴, 4 ομάδες των 6 ατόμων.

Κατά τη διάρκεια του συμβουλίου οι ομάδες παρουσίασαν τις προτάσεις τους για έμβλημα και ύμνο της ομάδας στους υπόλοιπους μαθητές της τάξης. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ψηφοφορία μέσω μιας φόρμας Google για να αναδειχθούν οι προτάσεις με τη μεγαλύτερη αποδοχή.

Εικόνες 14,15: Προτάσεις για έμβλημα και ύμνο- (πηγή: ερευνητής)

⁴ <https://wheelofnames.com/>

Η συγκεκριμένη διαδικασία άρεσε πολύ στους μαθητές/τριες και κάθε ομάδα προσπάθησε κατά τη διάρκεια της παρουσίασης να επιχειρηματολογήσει γιατί πρέπει οι συμμαθητές τους να επιλέξουν τη συγκεκριμένη πρόταση.

Εικόνες 16,17: Παρουσιάσεις και ψηφοφορία- (πηγή: ερευνητής)

Η θεματολογία του συγκεκριμένου συμβουλίου δεν ολοκληρώθηκε και η συνέχεια μεταφέρθηκε για την επόμενη μέρα ακριβώς.

4^ο Θεματικό Συμβούλιο

Σε αυτό το συμβούλιο οι ομάδες που είχαν συσταθεί για τη δημιουργία εμβλήματος και ύμνου είχαν ως αποστολή την κατάθεση προτάσεων σε ό,τι αφορά στους κανονισμούς και γενικότερα στο πρακτικό μέρος του Ligue Leonin, δηλαδή τους αγώνες. Οι προτάσεις δεν τέθηκαν προς ψήφιση αλλά έγινε μια προσπάθεια σύνθεσης όλων των απόψεων ώστε να προκύψουν ρεαλιστικές προτάσεις κοινής αποδοχής. Με βάση τις προτάσεις των μαθητών/τριών σχεδιάστηκε το νέο πλαίσιο διεξαγωγής των αγώνων σε ζητήματα που θα μπορούσε να υπάρξει διαπραγματέυση. Συγκεκριμένα λόγω του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου και της δομής λειτουργίας του, δεν θα μπορούσε να αλλάξει η διάρκεια και η συχνότητα των αγώνων που παρέμεινε στα 15 λεπτά που διαρκεί το διάλειμμα και για 2 διαλείμματα κάθε μέρα. Το μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης αφιερώθηκε στον τρόπο βαθμολογίας και στα κριτήρια που αναδεικνύουν τον νικητή. Ένα από τα θέματα που είχε απασχολήσει τους μαθητές/τριες και είχε αποτυπωθεί ξεκάθαρα στις δράσεις που είχαν προηγηθεί, όπως στο World Café, ήταν ο ανταγωνισμός μέσα στην ομάδα αλλά και με τα υπόλοιπα τμήματα. Το σκορ αποτελούσε το μοναδικό κριτήριο για το νικητή και φαίνεται πως πυροδοτούσε την ένταση στους μαθητές/τριες. Από τη συζήτηση προέκυψε η πρόταση πως αν υπήρχαν κι άλλα κριτήρια προς βαθμολόγηση, τότε ίσως η προσοχή των μαθητών να μην εστιάζεται μόνο στη νίκη αλλά να γίνεται προσπάθεια βελτίωσης και σε άλλους τομείς, εκτός του αγωνιστικού μέρους. Τα κριτήρια που τελικά κατέληξε το τμήμα ήταν τα παρακάτω:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ	
Σκορ	Αποφασίστηκε να υπάρχει σκορ στους αγώνες ώστε να μη χαθεί η αγωνιστική ταυτότητα
Ομαδικό πνεύμα	Η προετοιμασία της ομάδας τις ημέρες πριν αγώνα θα αξιολογείται μέσα από αυτό το πεδίο. Παράπονα, αποχωρήσεις και εντάσεις θα επηρεάζουν την βαθμολογία. Ο αρχηγός της ομάδας, θέση από την οποία θα περάσουν όλοι, έχει την ευθύνη για την διατήρηση του ομαδικού πνεύματος μέσα στην ομάδα.
Αγωνιστική Συμπεριφορά	Θα αξιολογείται η συμπεριφορά κάθε παίκτη και της ομάδας συνολικά μέσα στον αγωνιστικό χώρο. Ο τρόπος διαχείρισης συγκρούσεων κατά τη διάρκεια του αγώνα, η συνεργασία τους, ενθάρρυνση συμπαίκτων, τήρηση των κανόνων του fair play, είναι στοιχεία που ο διαιτητής και οι παρατηρητές του αγώνα, θα καταγράφουν στο φύλλο αγώνα από το οποίο θα προκύπτει η βαθμολογία σε αυτό το πεδίο.
Εξωαγωνιστική Συμπεριφορά	Θα αξιολογείται η σχολική ζωή των μαθητών στη λογική της εφαρμογής των κανόνων λειτουργίας του σχολείου. Αναφέρεται στο τρόπο μετακίνησης των μαθητών μέσα στους χώρους του σχολείου, στη σύνταξη στην αυλή από τη πρωινή προσευχή και στα διαλείμματα, στη καθαριότητα των χώρων και σε ό,τι άλλο σχετίζεται με τη σχολική ζωή εκτός των σχολικών επιδόσεων. Η αξιολόγηση σε αυτό το πεδίο γίνεται από το σύνολο του Συλλόγου Διδασκόντων καθημερινά, ενημερώνοντας τους καθηγητές Φυσικής Αγωγής στο τέλος της εβδομάδας για τις επιδόσεις των τμημάτων σε αυτόν τον τομέα.
Φίλαθλοι	Θα αξιολογούνται από τον διαιτητή και τους παρατηρητές οι μαθητές όταν έχουν τον ρόλο του φίλαθλου, είτε παρακολουθούν αγώνα του τμήματός του είτε όχι.

Πίνακας 6: Κριτήρια βαθμολογίας Ligue Leonin-(πηγή: ερευνητής)

Η συνολική βαθμολογία θα προκύπτει από το άθροισμα των επιμέρους πεδίων και θα γίνεται με τη κλίμακα από 1 (λιγότερο καλό) έως 5 (περισσότερο καλό).

Συζητήθηκε επιπλέον η ύπαρξη μιας νέας κάρτας στο παιχνίδι, της μπλε κάρτας, που θα μπορούσε να δίνεται από τους διαιτητές όταν συμβαίνει κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού μια πολύ καλή συμπεριφορά από κάποιον παίκτη και θα λειτουργεί ως βαθμολογικό bonus για την ομάδα. Επειδή για τη συγκεκριμένη πρόταση φάνηκε από τη συζήτηση πως χρειάζεται περεταίρω επεξήγηση, συμφωνήθηκε να συζητηθεί μεμονωμένα σε επόμενο συμβούλιο.

4.3.2 Εργαστήριο Δεξιοτήτων Fair Play

Ως εργαστήριο δεξιοτήτων Fair Play στην παρούσα έρευνα δράσης ονομάστηκε η αγωνιστική περίοδος όπου πλέον οι μαθητές/τριες κλήθηκαν να εφαρμόσουν βιωματικά όσα επεξεργάστηκαν το διάστημα των συμβουλίων μέσα από τεχνικές συμμετοχικότητας και δράσεις πολιτεότητας. Θεωρείται βασικό για την κατανόηση του πλαισίου να γίνει αναφορά στις έννοιες και τις παραμέτρους με βάση τη βιβλιογραφία του όρου Fair Play και πως αυτές βρίσκουν εφαρμογή στη συγκεκριμένη δράση.

Ως δίκαιο παιχνίδι ή όπως είναι γνωστό με τον αγγλικό όρο ως Fair Play σύμφωνα με την Παγκόσμια Επιτροπή Τίμιου Παιχνιδιού -International Fair Play Committee ⁵ ο ορισμός δίκαιο παιχνίδι δεν αναφέρεται σε κάτι συγκεκριμένο απλά περικλείει μια σειρά από αξίες.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η έννοια του δίκαιου παιχνιδιού (Fair Play), αναφέρεται σε μια σειρά από αξίες που βρίσκουν εφαρμογή όχι μόνο στον χώρο του αθλητισμού αλλά και στις καθημερινές συνήθειες και εκδηλώσεις όλων των κοινωνικών ομάδων. Οι έννοιες αυτές είναι ο θεμιτός ανταγωνισμός, ο σεβασμός στον αντίπαλο, η ενίσχυση του ομαδικού πνεύματος, η ισότητα, ο σεβασμός σε γραπτούς κανονισμούς αλλά και στο ηθικό δίκαιο, η αλληλεγγύη, η ανοχή, η φροντίδα και η χαρά, η ικανοποίηση διεξαγωγής ενός δίκαιου παιχνιδιού. Οι αξίες λοιπόν του δίκαιου παιχνιδιού ουσιαστικά αποτελούν τα θεμέλια της κοινότητας και της ομάδας κάθε πολίτη.

Μαθαίνοντας ο/η μαθητής/τρια να αναγνωρίζει, να αποδέχεται και εν τέλει να υιοθετεί τις αξίες αυτές ουσιαστικά εκπαιδεύεται να λειτουργεί και να υπάρχει με πολιτειακούς όρους σε ένα κοινωνικό σύνολο, άλλωστε όπως έχει δηλώσει η Παγκόσμια Επιτροπή Τίμιου Παιχνιδιού, το δίκαιο παιχνίδι απαιτεί ουσιαστικά μεγαλύτερη κατανόηση του κοινωνικού περιβάλλοντος αφενός των ανταγωνιστών αφετέρου τη διαφορετικότητα αυτών μέσα από την κατανόηση της

⁵ <http://www.fairplayinternational.org/what-is-fair-play->

διαφορετικής πολιτιστικής κουλτούρας (International Fair Play Committee, Declaration 2011).

Οι δραστηριότητες που οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν είχαν ως στόχο να εξασκηθούν τα παιδιά στην αναγνώριση των αξιών του δίκαιου παιχνιδιού δρώντας σε παιχνίδι ρόλων. Αποτελεί κοινή παραδοχή των περισσότερων παιδαγωγικών θεωριών πως μέσα από το παιχνίδι οι μαθητές/τριες μαθαίνουν αποτελεσματικότερα, εύλογα ο Lerner (2014) αναφέρει πως ο ευκολότερος τρόπος να αλλάξεις τη συμπεριφορά ενός ανθρώπου είναι η αίσθηση της διασκέδασης που προέρχεται παίζοντας κάποιο παιχνίδι. Θα μπορούσε να πει κανείς πως τα παιχνίδια ρόλων προσφέρουν στα παιδιά το ασφαλές περιβάλλον της εξερεύνησης και της δοκιμής συμπεριφορών αλλά και εξέτασης εκδοχών που προκύπτουν από αυτές. Παίζοντας ένα παιχνίδι και λειτουργώντας ως υποκείμενο μέσα σε αυτό σύμφωνα με τον Gray et al. (2010), κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του παιχνιδιού δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες ώστε οι μαθητές/τριες ή γενικότερα οι παίκτες να λειτουργήσουν σε ένα διαφορετικό σενάριο που περιλαμβάνει και την αντίληψη του εαυτού τους ως μέλος μίας ομάδας με ένα κοινό στόχο προς επίτευξη μέσα από την επίλυση ενός προβλήματος.

Ειδικότερα τα βασικά στοιχεία που συνάδουν στο να δημιουργηθεί το πλαίσιο του παιχνιδιού σύμφωνα με τον Gray et al. (2010) είναι:

- τα παραχθέντα προϊόντα του παιχνιδιού (φύλλα αγώνα, σήμα ομάδας ύμνος, προσχέδια γραφιστικών στοιχείων)
- η οπτικοποίηση της σκέψης και της σχεδιαστικής πορείας
- ο αυτοσχεδιασμός λειτουργώντας μέσα στο πλαίσιο του ρόλου

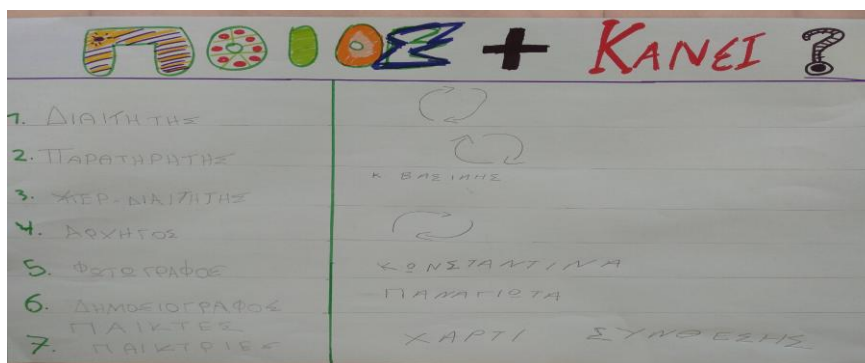
• **Παιχνίδι ρόλων ως προσομοίωση**

Το παιχνίδι ρόλων αποτελεί ένα τρόπο εργασίας όπου μέσα από μια κατάσταση, ένα σενάριο ή ένα πρόβλημα οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν ρόλους δημιουργώντας πιθανούς διαλόγους υποδυόμενοι τους ρόλους αυτούς.

Το παιχνίδι ρόλων που αφορούσε στην ανάληψη ρεαλιστικών ρόλων που υπάρχουν στις αντίστοιχες διοργανώσεις όπως των παρατηρητών αγώνα, του διαιτητή, του δημοσιογράφου, του φωτογράφου και του αρχηγού της ομάδας.

Σε αυτό το πλαίσιο τα παραχθέντα προϊόντα του παιχνιδιού είχαν μεγάλη σημασία στο να βοηθήσουν τα παιδιά να δράσουν μέσα στους ρόλους τους.

Χρησιμοποιήθηκαν περιβραχιόνια, σήμα ομάδας, ύμνος ομάδας αλλά και έγγραφα ανάλογα των επίσημων εκδηλώσεων. Οι ρόλοι των παιδιών προέκυψαν μέσα από το παιχνίδι Who+Do που σε ελεύθερη μετάφραση μπορεί να αποδοθεί σε Ποιος-α κάνει τι; (Gray et al., 2010).

Εικόνα 18: Ποιος κάνει τι;- (πηγή: ερευνητής)

Στη συνέχεια κατά τη διάρκεια των θεματικών συμβουλίων όπως αναφέρθηκε παραπάνω σχεδιάστηκαν τα απαραίτητα έγγραφα των κάθε υπευθύνων όπως αυτά προσδιορίστηκαν μέσα από το Who+Do όπως, το φύλλο σύνθεσης ομάδας, αγώνα, αξιολόγησης αρχηγού και ομάδας.

Παράλληλα, με τη διεξαγωγή των αγώνων έχουν προγραμματιστεί παιγνιώδεις δράσεις όπως:

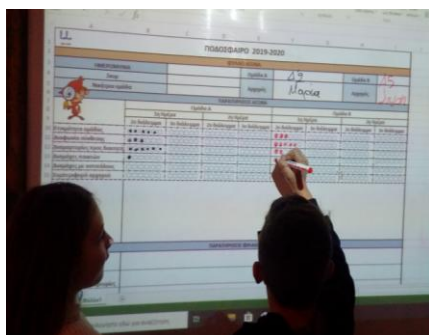
1. **Γίνε διαιτητής:** Τα παιδιά παρακολουθώντας ένα βίντεο αγώνων συνομηλίκων θα πρέπει να συμπληρώσουν το φύλλο αγώνα ως παρατηρητές αλλά και να εντοπίσουν τις συμπεριφορές που ορίζονται ως μη αποδεκτές σύμφωνα με τους κανονισμούς του Fair Play.
2. Το **Storyboard** ενός comic strip: Τα παιδιά δημιουργούν comic strips με τη συνέχεια στιγμιότυπων που απεικονίζουν μία στιγμή προβληματισμού και έντονης αντιπαράθεσης σε αγώνα.
3. **Αγώνες εσωτερικού πρωταθλήματος για ποδόσφαιρο και βόλεϊ:** Με την ολοκλήρωση του σχεδιασμού των απαραίτητων φύλλων αγώνα αλλά και την ανάληψη ρόλων των παιδιών ξεκίνησε η βιωματική εφαρμογή των όσων αποφασίστηκαν στα θεματικά συμβούλια.

Οι παραπάνω παιγνιώδεις δράσεις στόχο είχαν τη συμμετοχική σχεδίαση των κανόνων αλλά και όλων των βοηθητικών αρχείων με συζητήσεις και εργαλεία συμμετοχικού σχεδιασμού από τα ίδια τα παιδιά, προκειμένου να κατανοήσουν πως η δράση αυτή τους αφορά και είναι δική τους ευθύνη να τη διαχειριστούν αλλά και να την περιφρουρήσουν. Παράλληλα μέσα από αυτή την προετοιμασία αλλά και διεξαγωγή των αγώνων ουσιαστικά τα παιδιά δένονται ως ομάδα, αποκτούν κοινές καταβολές, μοιράζονται κοινές εμπειρίες, γνωρίζονται καλύτερα μέσα από αυτή τη δράση μαθαίνοντας πως η συνεισφορά του καθένα μετράει είναι σημαντική και επηρεάζει το σύνολο της ομάδας.

4.3.3 Αγωνιστική Προετοιμασία

Πριν την επανέναρξη του πρωταθλήματος με τα νέα στοιχεία που προστέθηκαν από τους μαθητές του Δ2 έγιναν οι ακόλουθες απαραίτητες ενέργειες:

1) Για 1 εβδομάδα οι μαθητές του Δ2 εκπαιδεύτηκαν στη συμπλήρωση του φύλλου αγώνα με προβολή βίντεο μέσα στη τάξη και συζήτηση, αλλά και στην αυλή με φιλικούς αγώνες μεταξύ των μαθητών του τμήματος. Οι μαθητές συμπλήρωναν εκ περιτροπής το φύλλο αγώνα ώστε να έχουν όλοι μια πρώτη επαφή και να απαντηθούν οι απορίες που προέκυψαν.

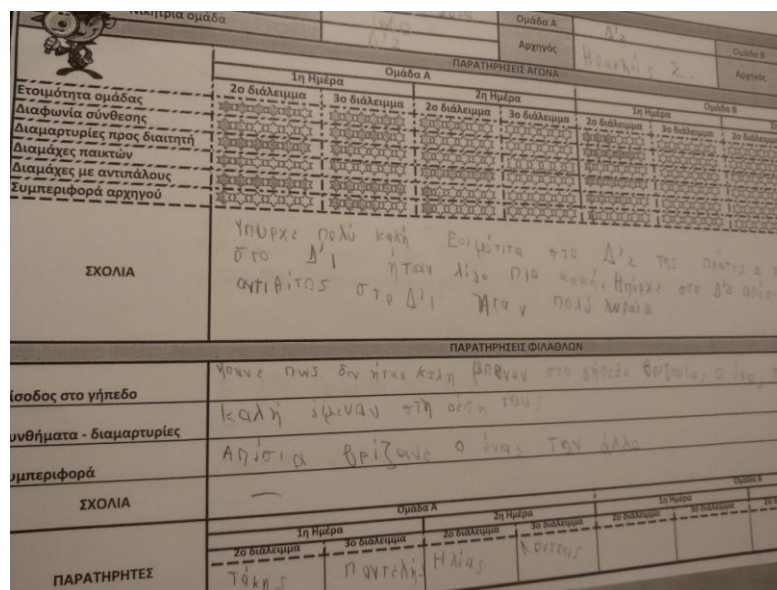
Εικόνες 19,20,21: Προετοιμασία μαθητών σε τάξη, πίνακα και αυλή-
(πηγή: ερευνητής)

2) Οι μαθητές του Δ2 ανέλαβαν να ενημερώσουν τους μαθητές των άλλων 3 τμημάτων της Δ' Δημοτικού, με τη βοήθεια των καθηγητών Φυσικής Αγωγής κάθε τμήματος για τις αλλαγές που θα εφαρμοστούν στο πρωτάθλημα. Υπήρξε ενδιαφέρον από τους συμμαθητές τους οι οποίοι διατύπωσαν και απορίες. Οι μαθητές του Δ2 απάντησαν σε όλα τα ερωτήματα, γεγονός που απέδειξε πως είχαν κατανοήσει σε μεγάλο βαθμό τις αλλαγές που πρότειναν και γιατί έγινε όλη αυτή η διαδικασία. Οι ερωτήσεις είχαν ως κύριο θέμα τον τρόπο βαθμολόγησης και την διαδικασία με την οποία θα προκύψει ο νικητής, αφού αυτό είναι και το κύριο ζητούμενο των μαθητών.

4.3.4 Αγώνες

Ο πρώτος αγώνας με το αναμορφωμένο πλαίσιο που διαμορφώθηκε με τη συμμετοχή των μαθητών έγινε τη Δευτέρα 10 Φεβρουαρίου. Οι μαθητές είχαν προετοιμαστεί την εβδομάδα πριν τον αγώνα, συμπληρώνοντας τα απαραίτητα έντυπα για τη σύνθεση των ομάδων ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα. Παρατηρήθηκε ενθουσιασμός και προσμονή, γεγονός που επιβεβαιώθηκε και από τον οργανικό δάσκαλο, χωρίς όμως να εντοπιστούν σημεία όπου παρεμποδίστηκε το μάθημα. Σε ιδιωτική συζήτηση με τον δάσκαλο του τμήματος, ειπώθηκε ότι

πιθανόν το πεδίο της εξωαγωνιστικής συμπεριφοράς να επηρεάζει θετικά ώστε να αποφεύγουν οι μαθητές συμπεριφορές εκτός αγωνιστικού χώρου για τις οποίες θα υποστούν μείωση της βαθμολογίας. Το τμήμα με το οποίο γίνεται η δράση, δηλαδή το Δ2 αγωνίστηκε με άλλο τμήμα της Δ' Δημοτικού και συγκεκριμένα το Δ1. Οι παρατηρητές του αγώνα παρέλαβαν τα φύλλα αγώνα και τα ταμπελάκια τους από το γραφείο Φυσικής Αγωγής και οι διαιτητές παρέλαβαν την σφυρίχτρα και τις κάρτες τους.

Εικόνα 22: 1^ο Φύλλο αγώνα-(πηγή: ερευνητής)

Παρατηρήθηκε πως οι μαθητές του Δ2 ήταν απόλυτα συγκεντρωμένοι σε αυτά που έχουν ήδη συζητηθεί στα συμβούλια και προσπάθησαν να ανταποκριθούν με επιτυχία. Κατά τη διάρκεια του αγώνα οι παίκτες πρόσεχαν ιδιαίτερως τη συμπεριφορά τους και προς τους συμπαίκτες τους και προς τους αντιπάλους. Προσπάθησαν να μιμηθούν σκηνές fair play που μελετήθηκαν στη τάξη και να συμπεριλάβουν όσα περισσότερα στοιχεία μπορούσαν από αυτά που έχουν συζητηθεί, μέσα στο παιχνίδι τους. Ο αγώνας τελείωσε χωρίς να έχει συμβεί κανένα περιστατικό και τα παιδιά έφυγαν από το γήπεδο με ηρεμία. Το γεγονός αυτό αποτυπώθηκε και στο φύλλο αγώνα από τους παρατηρητές αλλά και από τον διαιτητή. Επιπλέον παρατηρήθηκε πως οι μαθητές του Δ1 ρωτούσαν κάποιες φορές τους μαθητές του Δ2 για διαδικαστικά θέματα αφού τους θεωρούσαν περισσότερο σχετικούς με το αντικείμενο. Σε αυτό το γεγονός φυσικά έχει συμβάλει και η επιμόρφωση που είχε γίνει τις προηγούμενες μέρες από τους ίδιους. Με τον ίδιο τρόπο διεξήχθησαν και οι επόμενοι δυο αγώνες του τμήματος Δ2 με τα άλλα δυο τμήματα της Δ' Δημοτικού. Παρατηρήθηκαν όμοιες συμπεριφορές και φάνηκε πως η εξοικείωση με τη διαδικασία από τους ώθησε να λειτουργούν πιο γρήγορα και πιο εύκολα. Σε συζητήσεις με τους οργανικούς δασκάλους της Δ' Δημοτικού

διαπιστώθηκε πως έχουν παρατηρήσει κάποια διαφορά γιατί δεν ασχολούνται τον τελευταίο καιρό με θέματα διαχείρισης συγκρούσεων για το εσωτερικό πρωτάθλημα και πως τους έκανε εντύπωση. Δυστυχώς το πρωτάθλημα σταμάτησε εκείνη τη στιγμή λόγω της αναστολής λειτουργίας των σχολείων και δεν μπόρεσε να ολοκληρωθεί η δράση στο πρακτικό της μέρος.

4.4 Γ' φάση ολοκλήρωση δράσης

Μετά την αργία της Καθαρής Δευτέρας, εμφανίστηκε πιθανό κρούσμα κορωνοϊού στο σχολείο που εργάζομαι με άμεση συνέπεια την υποχρεωτική αναστολή λειτουργίας του για 15 ημέρες, όπως προβλεπόταν από τον ΕΟΔΥ. Η εξάπλωση του ιού σε παγκόσμιο επίπεδο τις επόμενες ημέρες επηρέασε όπως είναι γνωστό και τη χώρα μας με δυσάρεστες κοινωνικές συνέπειες. Τα έκτακτα μέτρα αποφυγής διασποράς του ιού COVID-19 στις αρχές Μαρτίου αφορούσαν στην αναστολή λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων της χώρας. Ως εκ τούτου το σχολείο παρέμεινε κλειστό από Παρασκευή 28 Φεβρουαρίου έως την επαναλειτουργία των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τη Δευτέρα 1^η Ιουνίου 2020.

Η αναστολή λειτουργίας των σχολείων συνέπεσε ακριβώς με το πρακτικό μέρος της έρευνας. Για την ακρίβεια έως εκείνο το σημείο, έγιναν 2 αγώνες με το τμήμα που πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Η επαφή με τους μαθητές συνεχίστηκε μέσω ασύγχρονης και στη συνέχεια σύγχρονης εκπαίδευσης σύμφωνα με τις οδηγίες που δόθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας. Συνολικά έγιναν 6 τηλεμαθήματα με το συγκεκριμένο τμήμα. Η μετάβαση της σχολικής ζωής από τις αίθουσες και το προαύλιο του σχολείου στους υπολογιστές στο σπίτι ήταν δύσκολη για όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής όμως η μετατροπή της ύλης ενός πρακτικού κυρίως μαθήματος, σε τελείως θεωρητικό ήταν μια πρόκληση.

Στην επιλογή της ύλης που διδάχθηκε, συμπεριλήφθηκε και η θεωρητική προσέγγιση του όρου fair play προσπαθώντας να επανα-συνδεθεί η συγκεκριμένη ενότητα με το εσωτερικό πρωτάθλημα Ligue Leonin στις συνθήκες καραντίνας. Άλλωστε η κεντρική ιδέα του επανασχεδιασμού του πρωταθλήματος βρίσκεται στη θεματική του "τίμιου παιχνιδιού" και στις αρχές του.

Κατανοώντας πως οι προγραμματισμένες δράσεις σε πρακτικό επίπεδο θα ακυρωθούν λόγω των έκτακτων συνθηκών Covid-19, επανασχεδιάστηκε το υπόλοιπο της έρευνας με εναλλακτικές προσεγγίσεις μέσω της σύγχρονης και της ασύγχρονης εκπαίδευσης, ώστε να γίνει κατανοητό, αν και σε ποιο βαθμό έχει γίνει εμφάνιση στους/στις μαθητές/τριες στις ζητούμενες υποθέσεις της έρευνας.

Ειδικότερα στα 3 τηλεμαθήματα που ασχοληθήκαμε με το συγκεκριμένο θέμα πραγματοποιήθηκαν τα παρακάτω:

1^ο Τηλεμάθημα: Θεωρητική προσέγγιση του θέματος μέσω παρουσίασης με:

- παιγνιώδη στοιχεία και με αναφορά στο πως ξεκίνησε η ιδέα του fair play από την Διεθνή Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία (FIFA),
- ορολογία και παραδείγματα στον τρόπο κατάκτησης πόντων μέσω του Fair Play.

Στη συνέχεια υπήρξε συζήτηση με τους/τις μαθητές/τριες και προβολή ενός βίντεο με παραδείγματα⁶, που αποσκοπούσαν στη σύνδεση με το Ligue Leonin η οποία εντοπίστηκε από τα παιδιά μέσα από διερευνητικές ερωτήσεις του εκπαιδευτικού. Μέσα από αυτή τη συζήτηση τα παιδιά εντόπισαν πως με παρόμοιο τρόπο έχει σχεδιαστεί και το δικό μας πρωτάθλημα. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με ανάθεση εργασιών για την κατανόηση του θέματος.

Συγκεκριμένα ζητήθηκε από τους μαθητές:

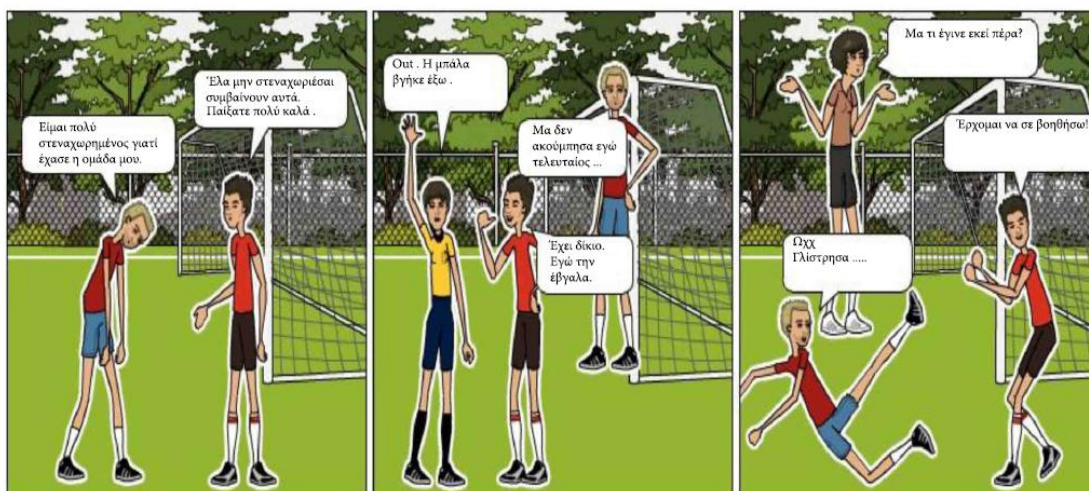
α) σε 3 έτοιμα καρτέ κόμικ που τους δόθηκαν με στιγμές από έναν αγώνα, να συμπληρώσουν έναν φανταστικό διάλογο μεταξύ των παικτών για το συγκεκριμένο γεγονός. Στη συνέχεια να σχεδιάσουν από την αρχή 3 δικά τους καρτέ,

β) να καταγράψουν μια στιγμή που σε κάποιον αγώνα τήρησαν τις αρχές του fair play και μία στιγμή που δεν το τήρησαν και

γ) με τον οδηγό συνέντευξης που τους δόθηκε να πάρουν μια μικρή συνέντευξη από οποιοδήποτε μέλος της οικογενείας τους με θέμα τη τήρηση του fair play.

2^ο Τηλεμάθημα: Συζήτηση και παρουσίαση κάποιων από τις εργασίες που παραδόθηκαν από τους/τις μαθητές/τριες με σκοπό την επεξήγηση και εμβάθυνση των κανόνων συμπεριφοράς μέσα στο παιχνίδι.

Συμπλήρωσε την ιστορία...

⁶ <https://drive.google.com/drive/my-drive>

Εικόνα 23: Άσκηση με έτοιμα καρτέ-(πηγή: ερευνητής)

Συμπλήρωσε την ιστορία...

Εικόνα 24: Άσκηση με δημιουργία κόμικ-(πηγή: ερευνητής)

Επιπλέον παρουσιάστηκε ξανά προς υπενθύμιση το φύλλο αγώνα που χρησιμοποιούσαμε στο πρωτάθλημα, με σκοπό την άμεση σύνδεση με το θέμα και δόθηκε ως εργασία προς τους μαθητές η μελέτη ενός βίντεο με επίσημο αγώνα ποδοσφαίρου μαθητών ηλικίας 10-12 ετών ενός τουρνουά που διοργανώνει γαλλική πολυεθνική εταιρία τροφίμων⁷.

Ο λόγος που επιλέχθηκε το συγκεκριμένο βίντεο ήταν πως οι παίκτες ήταν της ίδιας ηλικιακής ομάδας με τους/τις μαθητές/τριες και άρα θα μπορούσαν να αποτελέσουν παράδειγμα προς αυτούς επιτυγχάνοντας άμεση σύνδεση της δραστηριότητας. Η εργασία των μαθητών/τριών ήταν η συμπλήρωση του φύλλου αγώνα ως παρατηρητές ώστε να γίνει κατανοητό αν μπορούν να εντοπίσουν στοιχεία που αναφέρονται στους κανόνες του fair play και στον τρόπο που βιώνουν έναν αγώνα οι παίκτες⁸.

3^ο τηλεμάθημα: Παρουσίαση των εργασιών των μαθητών/τριών και ανάλυση όλων των στοιχείων που μπορούσαν να εντοπίσουν μέσα στον αγώνα. Ιδιαίτερη συζήτηση έγινε για τα γεγονότα που δεν εντοπίστηκαν από τους/τις μαθητές/τριες ώστε να γίνει κατανόηση και ανάλυση.

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=OESiTrE7blw>

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=cvQ6s4fej0Y>

4.5 Επαναλειτουργία σχολικών μαθημάτων

Η Δευτέρα 1^η Ιουνίου ορίστηκε ως η μέρα επανέναρξης των μαθημάτων για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τα μέτρα προφύλαξης για την αποφυγή μετάδοσης του κορωνοϊού κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των μαθημάτων ήταν πολύ αυστηρά με άμεσο αντίκτυπο την παραμετροποίηση στον τρόπο διδασκαλίας σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα.

Συγκεκριμένα δόθηκε η δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες, σε περίπτωση που ανήκουν σε ευπαθή ομάδα ή έχουν άμεση επαφή με άτομα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, να μην έρχονται στο σχολείο. Επιπλέον, το κάθε τμήμα διαιρέθηκε σε 2 υποτμήματα με ίδιο αριθμό μαθητών/τριων, με εναλλάξ φυσική παρουσία στο σχολείο ανά ημέρα. Ειδικότερα για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής, απαγορεύτηκαν οι μπάλες και η χρήση αθλητικού υλικού.

Ως εκ τούτου, η συνέχιση του Ligue Leonin ήταν αδύνατη λόγω των νέων αριθμητικών δεδομένων στο σύνολο των μαθητών/τριών ανά τμήμα αλλά και της απαγόρευσης χρήσης του βασικού αθλητικού υλικού.

Για να ολοκληρωθεί η παρέμβαση σχεδιάστηκε ως τελευταία δράση, αφού δεν υπήρξε η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί τίποτα από ό,τι αρχικά είχε προγραμματιστεί για το συγκεκριμένο διάστημα, ένα φανταστικό στιγμιότυπο ολοκλήρωσης του τελικού αγώνα με χρήση του κόμικ.

Η δράση σχεδιάστηκε σύμφωνα με το παιχνίδι που αναφέρθηκε παραπάνω "Storyboard-The Ideal Story" (Gray et al., 2010 σελ. 153) και αποτέλεσε ουσιαστικά την ολοκλήρωση επί χάρτου του τελικού αγώνα ενώ παράλληλα αποτέλεσε και την αξιολόγηση των μαθητών/τριών στο σύνολο της δράσης.

Συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες χωρίστηκαν σε 2 ομάδες των 5 ατόμων ανά ημέρα.

Άρα συνολικά δημιουργήθηκαν 4 ομάδες. Δόθηκε ένα χαρτόνι μεγέθους A5 και τους ζητήθηκε να συνεργαστούν και να σχεδιάσει κάθε ομάδα το δικό της τέλειο Ligue Leonin.

Εικόνα 25,26: Δημιουργία και παρουσίαση Ideal story-(πηγή: ερευνητής)

Στις οδηγίες που δόθηκαν, έγιναν αναφορές στις δράσεις που προηγήθηκαν πριν και κατά τη διάρκεια της καραντίνας ώστε να έρθουν με αυτό τον τρόπο σε επαφή με το πρωτάθλημα. Επιπλέον για να είναι στοχευόμενη η δημιουργικότητα των μαθητών/τριών, ειπώθηκε να χωριστεί το χαρτόνι σε 3 μέρη και να θεωρηθούν ως μια εικόνα ενός επεισοδίου στην ιστορία που φτιάχνουν, πριν την έναρξη του Ligue Leonin, κατά τη διάρκειά του και μετά την ολοκλήρωσή του, ώστε να υπάρχει μια ολοκληρωμένη απεικόνιση της παρέμβασης στους/στις μαθητές/τριες ακολουθώντας τη χρονική εξέλιξη της έρευνας δράσης.

5. Ερευνητικά Αποτελέσματα

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας δράσης σε μία ιδιαίτερα δύσκολη σχολική χρονιά κατά την οποία μεγάλο μέρος του σχολικού έτους οι μαθητές/τριες δεν βρίσκονταν στις σχολικές αίθουσες. Παρακάτω ακολουθεί εκτενή αναφορά στα αποτελέσματα της δράσης που προέκυψαν από τη μελέτη των ερευνητικών εργαλείων, στις δυσκολίες που προέκυψαν καθώς και σε περαιτέρω θέματα που αναδείχθηκαν μέσα από την αλληλεπίδραση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών.

Βασικό στάδιο στην εξέλιξη και την πορεία της έρευνας δράσης είναι η αξιολόγηση της διαδικασίας αυτής. Άλλωστε γενικότερα στον εκπαιδευτικό χώρο και σε ένα γενικό επίπεδο, η αξιολόγηση, ως διαδικασία αναφέρεται σε όλα τα στάδια του προγραμματισμού, της εφαρμογής και των αποτελεσμάτων μιας δράσης, η οποία έχει ως στόχο την ανατροφοδότηση του αρχικού σχεδιασμού και τη βελτίωση των σχετικών επιλογών (Χαραμής, 2012).

5.1 Συμπεράσματα της έρευνας δράσης

Η αξιολόγηση μιας έρευνας δράσης συνήθως γίνεται από τον ερευνητή, ο οποίος επαναξιολογεί την όλη διαδικασία. Μέσα στο πλαίσιο αυτό και οι ίδιοι οι μαθητές/τριες αλλά και οι εκπαιδευτικοί που έμμεσα εμπλέκονται στη δράση αυτή αποτελούν βασική πηγή πληροφoρίας του αν επιτεύχθηκαν ή όχι οι στόχοι. Βασική τεχνική που χρησιμοποιείται κατά την αξιολόγηση της έρευνας δράσης είναι η παρατήρηση, που στη συγκεκριμένη δράση έχει τη μορφή αυτοπαρατήρησης (Μάγος, & Παναγοπούλου, 2008) αφού προκύπτει από την παρατήρηση κυρίως του εκπαιδευτικού ερευνητή συνεπικουρικά με τα υπόλοιπα εργαλεία και προϊόντα της δράσης. Επομένως, προκειμένου να αξιολογηθεί η δράση του εσωτερικού πρωταθλήματος Ligue Leonin χρησιμοποιήθηκαν η παρατήρηση, οι καταγραφές του ημερολογίου του ερευνητή και η αποτίμηση και αξιολόγηση των παραχθέντων έργων των παιδιών.

Μέσα από τα εργαστήρια Fair Participation και Fair Play οι μαθητές/τριες συνειδητοποίησαν τη σημασία της ομάδας, της συνεισφοράς του κάθε μέλους από διαφορετικό πόστο ευθύνης και τη σημασία της ομαλής λειτουργίας της ομάδας. Δόθηκαν δηλαδή στα παιδιά τα κατάλληλα εργαλεία για τη βελτίωση της επικοινωνίας τους κάτι που φάνηκε σταδιακά με την εξέλιξη της δράσης αυτής.

Με επίκεντρο το παιχνίδι και τους αγώνες της πετοσφαίρισης ή του ποδοσφαίρου οι μαθητές/τριες σε ένα δεδομένο πλαίσιο δράσης προσέγγισαν έννοιες όπως δικαίωμα, υποχρέωση, σεβασμός, ισότιμη συμμετοχή, δικαιοσύνη με αποτέλεσμα το πλαίσιο αυτό να αποτελέσει το εύφορο περιβάλλον της καλλιέργειας ουσιαστικότερων σχέσεων μέσα στην ομάδα.

Το χτίσιμο θετικών σχέσεων με τους συνομήλικους βοήθησε στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους και στη διαμόρφωση της ταυτότητας του μέλους της ομάδας του εσωτερικού πρωταθλήματος.

Σε σχέση ως προς τα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα διαπιστώθηκε πως:

1. Ειδικότερα, η πρώτη φάση της έρευνας μέσα από τη διαδικασία του pre-test, επιβεβαίωσε και αποτύπωσε την προβληματική κατάσταση και την ένταση στη σχέση των μαθητών/τριών. Από τη διεξαγωγή του πρώτου World Café η οποία αναλύθηκε εκτενώς παραπάνω τα ίδια τα παιδιά αποτύπωσαν την ένταση των σχέσεων, τα αρνητικά σχόλια των συμμαθητών/τριών τους αλλά και το γεγονός πως είναι μία κατάσταση μη ευχάριστη από τα ίδια και επιθυμούν μία αλλαγή. Παράλληλα, οι ομαδικές συζητήσεις με τον Σύλλογο Διδασκόντων αλλά και στοχευόμενα με τους Καθηγητές της Φυσικής Αγωγής ανέδειξαν πως έχουν κληθεί ο καθένας στην εκπαιδευτική του ώρα να επιλύσουν διαφορές μαθητών/τριών και πως κάτι πρέπει να αλλάξει γιατί πλέον δεν είναι λειτουργικό αυτό που συμβαίνει.
2. Στη συνέχεια στα πρώτα θεματικά συμβούλια των μαθητών/τριών άρχισε να διαφαίνεται πως και άποψη έχουν για τον τρόπο διεξαγωγής και λύσεις να προτείνουν που όλες κατέληγαν στην επιθυμία τους να αναλάβουν μεγαλύτερες ευθύνες αλλά και αρμοδιότητες.
3. Παράλληλα, μέσα από τις συμμετοχικές δράσεις του σχεδιασμού σήματος ομάδας αλλά και ύμνου τα παιδιά άρχισαν να επικοινωνούν περισσότερο μεταξύ τους και στο πλαίσιο των υπο-ομάδων για το σχεδιασμό ή τον ύμνο να αντιμετωπίζουν τη συνεργασία ως μία ουσιαστική διαδικασία που συντελεί στο να βλέπεις το συμμαθητή/τρια σου ως βοηθό και όχι ως εμπόδιο.
4. Οι συμμετοχικές αυτές δράσεις σχεδιασμού ουσιαστικά έδωσαν τον χώρο αλλά και τον χρόνο που χρειάζεται, και συχνά δεν υπάρχει κατά τη διδασκαλία ενός γνωστικού αντικειμένου, να εκπαιδευτεί ο ένας να ακούει τον άλλον, να εκφέρει την άποψή του, που σε αυτή την ηλικία η εκφορά της άποψης έχει την έκφραση του συναισθήματος και όχι της λογικής, και μέσα από αυτή τη διαδικασία να εκπαιδευτούν στο να συνδιαλέγονται. Παράλληλα, γνώρισαν καλύτερα τους/τις συμμαθητές/τριες και έτσι γνώρισαν την προσωπικότητα του καθενός.
5. Μέσα από αυτές τις διαδικασίες σταδιακά άρχισε να καλλιεργείται ο σεβασμός στην ομάδα μέσα από τη βιωματική συνεργατική δουλειά πάνω σε κάτι κοινό, μέσα από την αναγνώριση και χρήση της δουλειάς αυτής στο σχολικό περιβάλλον και κυρίως μέσα από τη συνδιαλλακτική σχέση που ανέπτυξαν τα μέλη του τμήματος. Όπως αναγράφεται και στη βιβλιογραφία, μέσα από την πρακτική των διαβουλεύσεων για διαφορετικά ζητήματα στην τάξη καλλιεργείται στα παιδιά η έννοια του πολυδιάστατου

κόσμου και δια μέσου αυτής η αναγνώριση των επιθυμιών και των αναγκών του κάθε ατόμου ξεχωριστά. Όταν ακούσει μία ομάδα το κάθε μέλος της, το θέλω του ή την άποψή του είναι λογικό να μπορεί να κατανοήσει καλύτερα τη συμπεριφορά του αλλά και να θέσει το βασικό πλαίσιο της θεσμοθετημένης επικοινωνίας. Άλλωστε είναι η άσκηση των δημοκρατικών πρακτικών που εξασφαλίζει την εσωτερικήυση εκείνων των αξιών και των συμπεριφορών που θα καταστήσουν τα παιδιά τους αυριανούς ευσυνείδητους πολίτες (Johnson & Johnson, 2016).

6. Με την έναρξη αγωνιστικού μέρους του εσωτερικού πρωταθλήματος, μελετώντας τα φύλλα αγώνα διαπιστώθηκε πως στην αρχή, όπως ήταν φυσικό, αναπαράχθηκαν από τους παρατηρητές αυστηρός σχολιασμός και παρατηρήσεις. Ο λόγος είχε καταγγελτική μορφή αποδεικνύοντας πως χρειάζεται περισσότερος χρόνος και τριβή ώστε να αρχίσουν να εμπεδώνουν όσα είχαμε συζητήσει σε θεωρητικό επίπεδο. Συνεχίζοντας παράλληλα με τους αγώνες τη διεξαγωγή συμβουλίων, όποτε παρουσιαζόταν η ανάγκη διαπιστώθηκε πως μέσα από τις συζητήσεις στα συμβούλια και κυρίως μέσα από τις συζητήσεις που προέκυπταν από το φύλλο αγώνα και από τον θεσμικό ρόλο που κατείχε ο καθένας (άρα τα σχόλια δεν ήταν προσωποποιημένα αλλά κριτήρια που είχε συναποφασίσει η ομάδα) σταδιακά τα παιδιά άρχισαν να κατανοούν πως λειτουργούν τα φύλλα και κυρίως πως τα κριτήρια των φύλλων διαφυλάσσουν την ομαλή αλλά και διασκεδαστική έκβαση και εξέλιξη του αγώνα.
7. Οι διενέξεις πλέον δεν αποτελούσαν προσωπικές επιθέσεις σε άτομα αλλά πλαισιώθηκαν μέσα σε ένα «αγωνιστικό σύνταγμα» και τα παιδιά πλέον λειτουργούσαν μέσα από ένα ρόλο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην επικεντρώνονται στην ένταση αλλά στην αντικειμενικά και θεσμικά ανταθλητική συμπεριφορά άρα και στην ουσία του προβλήματος.
8. Η συνεχή αντιπαράθεση και διακοπή του αγώνα δεν ευχαριστούσε κανένα και σίγουρα δεν εκπλήρωνε τον δικό τους αρχικό στόχο που ήταν και θα είναι το παιχνίδι. Χρησιμοποιώντας τα φύλλα αγώνα λειτούργησαν μέσα από το πρίσμα του ρόλου τους και έτσι σταδιακά άρχισαν βιωματικά να υιοθετούν τις αρχές του «τίμιου παιχνιδιού». Αυτό προέκυψε μέσα από τις διαδικασίες αυτές και δεν είχε στόχο την αποφυγή της ποινής από τον εκπαιδευτικό (διαιτητή) αλλά την αποδοχή του κανονιστικού πλαισίου που διασφάλισε τον κοινό τους στόχο, δηλαδή, το παιχνίδι και τη συνύπαρξη της ομάδας.
9. Στο σημείο αυτό είναι βασικό να αναφερθεί και ο ρόλος του αρχηγού της ομάδας ο οποίος σταδιακά λειτουργούσε ως ισορροπιστής ανάμεσα στους παίκτες αφού ήταν υπεύθυνος για την επιτήρηση των δικαιωμάτων των παικτών σε επίπεδο ισότιμης συμμετοχής και χρόνου στο παιχνίδι.
10. Στο πλαίσιο της διεξαγωγής του αγώνα όσο αυτό διήρκεσε λόγω των δεδομένων συνθηκών ήταν ικανό να τονίσει τη σημασία της εμπλοκής των

παιδιών στον σχεδιασμό των δράσεων που τα αφορούν γιατί μέσα από αυτή τη συμμετοχική λειτουργία και αλληλεπίδραση ουσιαστικά παρέχεται ο χώρος αλλά και ο σχολικός χρόνος γνωριμίας της ομάδας και της σπουδαιότητας της συνεισφορά του κάθε μέλος ώστε βιωματικά να χτιστεί ο σεβασμός μεταξύ των παιδιών.

11. Σημαντικό στοιχείο είναι πως το φύλλο αγώνα από κάποιους μαθητές/τριες αναφέρθηκε πως χρειάζεται αρκετή ώρα για να συμπληρωθεί και σε κάποια σημεία ήταν μπερδεμένο. Αν η δράση ολοκληρώνονταν κανονικά χωρίς την αναστολή λειτουργίας για τη διασφάλιση της δημόσια υγείας ήταν στην πρόθεση του ερευνητή να τεθεί υπό συμμετοχικό σχεδιασμό σε κάποιο θεματικό συμβούλιο.

5.2. Αξιολόγηση της δράσης από το γήπεδο ...στην τάξη

Σημαντικό εύρημα κρίθηκε το γεγονός πως τα παραπάνω αποτελέσματα εκτός από τον εκπαιδευτικό –ερευνητή επισημάνθηκαν και από την εκπαιδευτική κοινότητα, δηλαδή από τους/τις οργανικούς δασκάλους και τους/τις εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων. Συγκεκριμένα:

1. Ερευνώντας τις απόψεις του εκπαιδευτικού του τμήματος σε σχέση με την ένταση των μαθητών/τριών αλλά και με το αν μετέφεραν προβλήματα που διαδραματίστηκαν στο παιχνίδι στην τάξη απάντησε πως αυτό το φαινόμενο έχει μειωθεί αισθητά. Γενικότερα στις συζητήσεις που είχαμε ανέφερε πως τα παιδιά όταν εργάζονται σε υπο-ομάδες στο πλαίσιο του δικού του μαθήματος παρατηρεί πως έχουν εξοικείωση με διαδικασίες συνεργασίας, λήψης πρωτοβουλιών αλλά και ολοκλήρωσης των κοινών εργασιών τους.
2. Παράλληλα στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξαν και οι συζητήσεις με τον Καθηγητή Φυσικής Αγωγής που είχε τον ρόλο του «υπερδαιτητή». Ως υπερδαιτητής όπως έχει αναφερθεί στην ενότητα του σχεδιασμού ορίστηκε ο εκπαιδευτικός ερευνητής. Σύμφωνα με το ημερολόγιο ερευνητή σταδιακά στους λίγους αγώνες που πρόλαβαν να γίνουν η παρέμβασή- δαιτησία δεν χρειάστηκε να είναι τόσο συχνή όσο παλαιότερα, ενώ μελετώντας τα σχόλια στο ημερολόγιο μου κατέληξα πως οι παρατηρητές επιδείκνυαν σταδιακά υπευθυνότητα, σοβαρότητα και μεταξύ τους συνεργασία με αποτέλεσμα τα σχόλια τους να είναι πιο αντικειμενικά και οι παρατηρήσεις τους πιο ουσιαστικές.
3. Με τη λήξη αυτής της συζήτησης στην οποία συμμετείχε και ο εκπαιδευτικός της τάξης μου ανέφερε και ο ίδιος πως έστω σε αυτό το σύντομο διάστημα υλοποίησης των αγώνων παρατήρησε πως δεν είχαν την ίδια ένταση τα παιδιά μετά τους αγώνες και ουσιαστικά δεν χρειάστηκε

να ασχοληθεί ιδιαίτερα στο πλαίσιο της δικής του ώρας με το εσωτερικό πρωτάθλημα.

4. Αντίστοιχα οι εκπαιδευτικοί που υλοποιήσουν εφημερίες στους διαδρόμους τους οποίους και ρώτησα μου απάντησαν πως κατά την είσοδο στις τάξεις δεν παρατήρησαν συγκρούσεις, εντάσεις ή συνθήματα που ταιριάζουν σε αγωνιστικούς χώρους.
5. Μέσα από την παρατήρηση των καταγραφών του ημερολογίου και των προϊόντων των παιδιών, αυτό που άρχισε να φαίνεται και να παρατηρείται είναι η αισθητή αλλαγή στη συμπεριφορά των παιδιών. Στη διάρκεια της δράσης, τα παιδιά υιοθέτησαν διαφορετικό τρόπο αλληλεπίδρασης, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στη διατήρηση του ομαδικού πνεύματος και στην επίλυση τυχόν συγκρούσεων μέσα από τη διαδικασία των συμβουλίων.

Ενδεικτικά αναφέρονται παρατηρήσεις και καταγραφές από το ημερολόγιο του ερευνητή.

Καταγραφή 1^η:

- *Κατά την έναρξη του παιχνιδιού και ενώ οι παίκτες ετοιμάζονταν να πάρουν τις θέσεις τους κατά την είσοδο του τμήματος Δ2 παρατηρήθηκαν έντονα συνθήματα αλλά και αρνητικές συμπεριφορές. Ακόμα και μετά από υπόδειξη μου συνεχίστηκαν και σε αυτή τη χρονική στιγμή και το τμήμα Δ1 μπήκε στη διαδικασία να απαντήσουν με τον ίδιο τρόπο. Υπήρξε ένταση και ο αγώνας διεκόπη.*

Με αυτή την εξέλιξη υπήρξαν παράπονα κυρίως για το γεγονός πως οι άλλοι άρχισαν άρα δεν πρέπει να τιμωρηθούν με διακοπή αγώνα.

Ο αρχηγός της ομάδας τότε πρότεινε πως αυτό θα συζητηθεί στο συμβούλιο και εκεί θα γίνει συζήτηση.

Καταγραφή 2^η:

- *Κατά τη διάρκεια του αγώνα παρατηρήθηκε από τον υπερ-διαιτητή αντικανονική συμπεριφορά αγώνα και ενώ ήμουν έτοιμος να σφυρίξω παρατηρώ πως ο ίδιος ο παίκτης ζήτησε συγγνώμη και είπε στους παρατηρητές να το καταγράψουν.*

Σταδιακά, τα ίδια τα παιδιά, είτε ως παίκτες, είτε ως φίλαθλοι αναγνώρισαν τους θεσμικούς ρόλους του παιχνιδιού, δηλαδή τον ρόλο του διαιτητή και παρατηρητή και αποδεχόντουσαν τα σχόλια και τις παρατηρήσεις τους.

Συχνά οι θεατές ή οι παίκτες περιφρουρούσαν το παιχνίδι τους απομονώνοντας συμπεριφορές που δεν ήταν αποδεκτές από την ομάδα.

Με την αναστολή λειτουργίας των σχολικών μονάδων η δράση μεταφέρθηκε διαδικτυακά με στόχο κυρίως τον εντοπισμό των αρχών του δίκαιου παιχνιδιού.

Στις τρεις θεματικές τηλεδιασκέψεις που υλοποιήθηκαν γύρω από αυτή τη θεματική αποδείχτηκε πως οι μαθητές/τριες είχαν εξοικείωση στη συμπλήρωση των φύλλων αγώνα που παρακολούθησαν διαδικτυακά, είχαν κατανοήσει και βαθμολογήσει σύμφωνα με όσα ορίζει η UEFA τις παραμέτρους του δίκαιου παιχνιδιού και κυρίως είχαν εντοπίσει τη μη αποδεκτή αγωνιστική συμπεριφορά.

Βασικό είναι επίσης πως ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους με τη δημιουργία διαλόγων σε comic strip που παρουσίαζαν ένα στιγμιότυπο που θεωρείται στην αγωνιστική γλώσσα ως αμφισβητήσιμο λόγω συμπεριφοράς.

Παράλληλα με τη σταδιακή λήξη των μαθημάτων σύγχρονης λόγω επαναλειτουργίας των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην τελευταία τηλεδιάσκεψη λίγο πριν τη λήξη προγραμματίστηκε συζήτηση διερεύνησης των απόψεων των γονέων σε σχέση με αυτή τη θεματική.

5.3. Γονείς...κριτές

Στο σύνολό τους οι γονείς εντόπισαν πως αποτέλεσε μία διαφορετική διδακτική ενότητα οι προσέγγιση των αρχών και αξιών του τιμίου παιχνιδιού και αυτό ήταν κάτι που αποτέλεσε συζήτηση μέσα στην οικογένεια ειδικά λόγω και της εργασίας που είχαν οι μαθητές/τριες να πάρουν συνέντευξη από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους για το τίμιο παιχνίδι .

Οι γονείς ανέφεραν πως τα περισσότερα παιδιά τους είχαν αναφέρει περιστατικά για το διάστημα που μπόρεσαν να «τρέξουν» το πρωτάθλημα και πως τα διαχειρίστηκαν. Ένα ακόμα βασικό στοιχείο που ανέφεραν είναι πως τους άρεσε ο ρόλος που είχαν αναλάβει μέσα στο εσωτερικό πρωτάθλημα και πως ήταν μία ασχολία που τους ενδιέφερε και τους κρατούσε το ενδιαφέρον ακόμα και μέσα σε καιρό καραντίνας.

Στο σημείο αυτό είναι βασικό να αναφερθεί η ανέλπιστη ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια της καραντίνας από τους γονείς μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος . Ανέφεραν συχνά πως η διαδικασία συμπλήρωσης της ιστορίας κόμικς αποτέλεσε οικογενειακή εργασία που συζητήθηκε από όλη την οικογένεια. Γονείς και κυρίως πατέρες ανέφεραν πως ήρθαν σε δύσκολη θέση στην ερώτηση φύλλου εργασίας αν οι ίδιοι ακολουθούν στο παιχνίδι τους τις αρχές του «fair play».

Με την επιστροφή στο σχολείο τα περισσότερα παιδιά αναφέρθηκαν στο γεγονός πως στεναχωριούνται που δεν μπορούν να ολοκληρώσουν αγωνιστικά το Ligue Leonin και πως ελπίζουν την επόμενη χρονιά να κατορθώσουν να ξεκινήσει από την αρχή του σχολικού έτους με το νέο τρόπο λειτουργίας και την παρουσίασή του στις υπόλοιπες τάξεις.

5.4. Ανοικτά ζητήματα της έρευνας δράσης

Το εσωτερικό πρωτάθλημα Ligue Leonin είχε πάντα ως στόχο την άθληση και τη ψυχαγωγία των παιδιών μέσα από το παιχνίδι. Πέρασε μία χρονική περίοδος που όπως έχει αναφερθεί αποτέλεσε πηγή έντασης για τη σχολική κοινότητα. Σε αυτό το σημείο κρίθηκε απαραίτητο λόγω της προβληματικής αυτής κατάστασης ο επανασχεδιασμός της δράσης και η εκ βαθέων ανανέωσή της.

Παραδοσιακά όταν δημιουργείται πρόβλημα σε ένα κλάδο συνήθως η αλλαγή πραγματοποιείται από τους θεσμικά υπεύθυνους δηλαδή τους εκπαιδευτικούς που ουσιαστικά αποφασίζουν αποκλειστικά για τις δράσεις που αφορούν στη σχολική ζωή. Προτείνεται και αλλάζει το σχέδιο εργασίας, χωρίς την ενεργή συμμετοχή των παιδιών και κυρίως χωρίς τη γνώμη τους που στην καλύτερη περίπτωση αποτυπώνεται απλά σε ένα ερωτηματολόγιο.

Η δράση Ligue Leonin, σχεδιάστηκε με γνώμονα την ενεργητική συμμετοχή των παιδιών ως προς τον σχεδιασμό με συνθήκες bottom-up, δηλαδή από τους/τις μαθητές/τριες προς καθηγητές Φ.Α. και εκπαιδευτικούς. Η συγκεκριμένη έρευνα-δράση, οδήγησε στην υιοθέτηση συμμετοχικής κουλτούρας από τα παιδιά, κάνοντας χρήση απλών εργαλείων όπως το World Café. Η συμμετοχικοποίηση του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής και του Ligue Leonin οδήγησε στη βαθύτερη γνωριμία των μελών της ομάδας και στην ενίσχυση της αποδοχής της συμβολής του κάθε μέλους σε αυτή και βέβαια στη σταδιακή ενίσχυση του κλίματος αποδοχής. Ο διαφορετικός αυτός τρόπος αλληλεπίδρασης συντέλεσε στη βελτίωση των σχέσεων της ομάδας.

Μέσα από το θεσμοθετημένο πλαίσιο επικοινωνίας των τεχνικών και των μεθόδων του συμμετοχικού σχεδιασμού, τις δράσεις πολιτειότητας και τον ισχυρό θεσμό των μαθητικών συμβουλίων φάνηκε πως το σύνολο των μαθητών/τριών λειτούργησε ως ομάδα.

Οι μαθητές/τριες στο σύνολό τους αποδέχτηκαν τις ευθύνες και το θεσμικό πλαίσιο της συμμετοχικοποίησης αποδεικνύοντας πως ένα τέτοιο εγχείρημα έχει ουσία και νόημα να ισχύσει στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής.

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως με τη δράση αυτή δημιουργήθηκε ένα πλαίσιο εφαρμογής των δημοκρατικών αξιών αλλά και των αξιών του Fair Play στο δημοτικό σχολείο όπου οι μαθητές/τριες με ασφάλεια εξέφρασαν και υπερασπίστηκαν τις απόψεις τους, αντιπαρατέθηκαν με επιχειρήματα και αντιλήφθηκαν ότι σε κάθε περίπτωση σημασία έχει η διαβούλευση και η αλληλεπίδραση μας με την ομάδα .

Οι δεξιότητες αυτές έχει νόημα αλλά και ουσία να γενικευθούν και σε άλλες δράσεις και γνωστικά αντικείμενα δίνοντας μία άλλη διάσταση στη σχολική καθημερινότητα και βέβαια δίνοντας λόγο και φωνή στη μαθητική κοινότητα.

Συνήθως σε αγαπημένες δράσεις ή μαθήματα δημιουργικού ή παιγνιώδους χαρακτήρα οι μαθητές/τριες παραμένουν παθητικοί αποδέκτες αποφάσεων των ενηλίκων.

Είναι βασικό τώρα που έγινε η αρχή και δραστηριοποιήθηκαν αποκτώντας ικανότητες, στο να επιχειρηματολογούν και να διαπραγματεύονται τον τρόπο λειτουργίας του πρωταθλήματος η δράση αυτή να συνεχιστεί και αρχικά να γενικευθεί και στις υπόλοιπες τάξεις που συμμετέχουν στο εσωτερικό πρωτάθλημα.

Οι μαθητές/τριες του τμήματος Δ2 είναι λογικό να λειτουργήσουν ως πρεσβευτές Fair Play στα υπόλοιπα τμήματα και τάξεις κάτι που ήδη προγραμματίζεται για το επόμενο σχολικό έτος και θα συζητηθεί τον Σεπτέμβριο 2020 στο αρχικό προγραμματισμό δράσεων του Συλλόγου Διδασκόντων.

Ο νέος αυτός ρόλος προέκυψε ουσιαστικά μέσα από την ίδια τη δράση αφού κατά τη διάρκεια των αγώνων τα υπόλοιπα τμήματα έβλεπαν τα διαφορετικά έντυπα αλλά κυρίως τον διαφορετικό τρόπο διαχείρισης της ομάδας και των διαφωνιών τους και ρωτούσαν αν θα χρησιμοποιήσουν τα ίδια έντυπα και αν και αυτοί θα κάνουν συμβούλιο. Τα ίδια τα παιδιά μετέφεραν ουσιαστικά αυτό τον τρόπο εργασίας και συνεργασίας στην υπόλοιπη μαθητική κοινότητα μέσα από την κοινή τους αλληλεπίδραση στον ελεύθερο χρόνο και διαλείμματα προωθώντας έτσι την ιδέα της συμμετοχικοποίησης και της ανάληψης δράσης και ενδιαφέροντος και από τα υπόλοιπα τμήματα.

Βιβλιογραφικές Πηγές

- Αγαλιανού, Ο. (2014) Η Φυσική Αγωγή στο Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο: μετάβαση από τον 20ο στον 21ο αιώνα. Πρακτικά 7ου Συνεδρίου *Ιστορίας της Εκπαίδευσης*, σ. 218-231.
- Arnstein, Sherry R.(1969) 'A Ladder Of Citizen Participation', *Journal of the American Planning Association*, 35: 4, 216 — 224 DOI: 10.1080/01944366908977225 <http://dx.doi.org/10.1080/01944366908977225>
- Baraldi, C., (2019). Theorising Childhood Citizenship, Rights and Participation, *The International Journal of Children's Rights*, Brill
- Γούναρη, Π., Γρόλλιος, Γ. (2010) (επ.). Κριτική Παιδαγωγική, μια συλλογή κειμένων. Αθήνα: Gutenberg.
- Council of Europe. Committee of Ministers. (2017). *Learning to Live Together: a Shared Commitment to Democracy Conference on the Future of Citizenship and Human Rights Education in Europe General Report* Council of Europe.
- Cronin, L. D., Allen, J., Mulvenna, C., & Russell, P. (2018). An investigation of the relationships between the teaching climate, students' perceived life skills development and well-being within physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 23(2), 181-196.
- Elliot, J. (1991) *Action Research for Educational Change*, Milton Keynes: Open University Press.
- Frétagne, C., Gasparini, R.,(2001). Ordres et désordres scolaires. La discipline a l'école primaire. Στο *Revue Francaise de sociologie*. Vol.4 (No 42), pp.774-776. Ανακτήθηκε από www.persee.fr
- Funk, A., Van Borek, N., Taylor, D., Grewal, P., Tzemis, D., Buxton, J. A., (2012). Climbing the "Ladder of Participation": Engaging Experiential Youth in a Participatory Research Project *Can Public Health* 103(4):e288-e292.
- Giroux, H.A. (2007). Educated Hope in Dark Times: Critical Pedagogy for Social Justice. *Our Schools, Our selves*, 17: 1, 195-202
- Golden, C. (2020, March 23). *Remote teaching: The glass half-full*. EDUCAUSE Review. <https://er.educause.edu/blogs/2020/3/remote-teaching-the-glass-half-full>
- Gray, D., Brown, S., & Macanuso, J. (2010). *Gamestorming: A playbook for innovators, rulebreakers, and changemakers*.
- Hart, R. (1992). *Children's Participation from Tokenism to Citizenship*. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre 21

- Hellison, D. & Templin, T. (1991). *A reflective approach to teaching physical education*. Champaign IL: Human Kinetics.
- Hollingsworth, S. (1997). *International Action Research. A Casebook for Educational Reform*. London: Falmer Press.
- Ίσαρη, Φ., Πουρκός, Μ., 2015. *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στη Ψυχολογία και την εκπαίδευση*[ηλεκτρ. βιβλ.] Διαθέσιμο στο: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5826/4/15327_Isari-KOY.pdf
- Kemmis, St. & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner*, (eds),Victoria: Deakin University Press.
- Λάχλου, Σ. (2017). Αρχές και τεχνικές Freinet. Παιδαγωγικές αρχές και τεχνικές Freinet στο Δημόσιο Σχολείο. Ανακτήθηκε από www.skasiarxeio.wordpress.com
- Λάχλου, Σ. (2017). Η Παιδαγωγική του Σελεστίν Freinet. Μια παιδαγωγική πρόταση για ένα ελεύθερο, ανοικτό και συνεργατικό σχολείο. Ανακτήθηκε από www.skasiarxeio.wordpress.com
- Le Gal, J. (2003). Liberté et Autorité. Pedagogie Freinet et discipline. Στο *Bulletin des amis de Freinet*. Vol. 78, 19-39. Ανακτήθηκε από www.meirieu.com
- Learning and Teaching Scotland (2002) *Education for Citizenship: A Paper for Discussion and Development*, Dundee: Learning and Teaching Scotland
- Lomax, P. (1990). "An action research approach to developing staff in schools" in Lomax, P. (ed.). *Managing Staff Development in Schools, Clevedon: Multi-Lingual Matters*.
- Μάγος, Κ. & Παναγοπούλου, Π. (2008). Δρω ερευνώντας και ερευνώ δρώντας: Η έρευνα δράσης στην εκπαίδευση εκπαιδευτών. Στα Ψηφιακά Πρακτικά του 3ου Διεθνούς Συνεδρίου της Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων με τίτλο: «*Εκπαίδευση και Επαγγελματοποίηση Εκπαιδευτών Ενηλίκων*» (CD – ROM)
- Marshall, T. H. & Bottomore, T. (1995). *Ιδιότητα του Πολίτη και Κοινωνική Τάξη*. (Μτφρ. Ο. Στασινοπούλου). Αθήνα: Gutenberg
- McNiff, J., (1995). *Action Research for Professional Development*, Hyde Publications, London, 1995.
- Mertler, C. (2012). *Action Research: Improving Schools and Empowering Educators*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc
- Mills, G. (2003). *Action research: A guide for the teacher researcher* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall
- Νικολάου, Φ.Ι., (2015). *Η παιδαγωγική του Σελεστίν Φρενέ και η διάδοσή της στην Ελλάδα*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Νικολούδης, Δ. (2013). Οι πολιτικές της διδασκαλίας και το πλαίσιο των αρχών τους, *Παιδαγωγική-Θεωρία & Πράξη*, (6), 101-108. Ανακτήθηκε Μάρτιο 15, 2014 από <http://www.pedagogy.gr/index.php/journal/article/view/62/pdf>

Πέτρου, Α. (2011α). Κριτική Θεωρία και Κριτική Παιδαγωγική. Στο: Μ. Ζεμπύλας (Επ.), *Αναλυτικά Προγράμματα: Θεωρίες και εφαρμογές* (σσ. 336-360). τ. Β'. Λευκωσία: Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Suter, W. N. (2006). *Introduction to educational research: A critical thinking approach*. Thousand Oaks, CA: Sage

UNESCO (2020a). COVID-19 education response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition>

UNESCO (2020b). COVID-19 Educational disruption and response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

UNESCO (2020c). Global education coalition. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition>

UNESCO (2020d). National learning platforms and tools. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses#WESTERN%20EUROPE%20&%20NORTH%20AMERICA>

UNESCO (2020e). Distance learning solutions. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

UNICEF (2020). UNICEF and Microsoft launch global learning platform to help address COVID-19 education crisis. <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-and-microsoft-launch-global-learning-platform-help-address-covid-19-education>

U.N.E.S.C.O., (1978). Διεθνής καταστατικός χάρτης της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού»

Χαραμής, Π. (2012). Η ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στην εκπαίδευση: το ζήτημα της αξιολόγησης. Στο: Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (επ). *Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πεδίο, σς. 399-420.

Westwood, J., (2014). *Participation, citizenship and intergenerational relations in children and young people's lives : children and adults in conversation*. New York : Palgrave Macmillan

WHO (2020). *Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic*. World health Organization. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

Ιστογραφία

Κριτική παιδαγωγική. (24 Μαΐου, 2018). Ανακτήθηκε 17 Αυγούστου, 2020, από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE

History of Freinet Pedagogy. (9 Οκτωβρίου, 2011) Ανακτήθηκε 20 Αυγούστου, 2020 από <https://web.archive.org/web/20111009143802/http://www.freinet.org/icem/history.htm>

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Ψηφιακά Μέσα Επικοινωνίας και
Περιβάλλοντα Αλληλεπίδρασης»
Διπλωματική εργασία

Ενδυνάμωση της πολιτειότητας μέσα από το
μάθημα της Φυσικής Αγωγής

Κεραμάρης Βασίλης
Αύγουστος: 2020

Gamestorming. Ανακτήθηκε 17 Αυγούστου, 2020, από <https://gamestorming.com/>

What is Fair Play? (2015) Ανακτήθηκε 17 Αυγούστου, 2020, από <http://www.fairplayinternational.org/what-is-fair-play->

Κατάλογος συντομογραφιών

Στην παρούσα αναφορά χρησιμοποιούνται οι επόμενες συντομογραφίες.

Δ.Ε.Π.Π.Σ.	Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών
Κ.Φ.Α.	Καθηγητές Φυσικής Αγωγής
Υ.ΠΑΙ.Θ.	Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Φ.Α.	Φυσική Αγωγή

Παράρτημα Α: Υποδείγματα ερευνητικών εργαλείων

Σύνθεση ομάδας Ποδοσφαίρου					
Λίγος Λογική	Όνομα	Διαλείμματα			
		1η Ημέρα		2η Ημέρα	
		2ο	3ο	2ο	3ο
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

1. Φύλλο για τη συμπλήρωση της σύνθεσης ομάδας

Αξιολόγηση αρχηγού και συνεργασίας					
Α/Α	Όνομα				
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

2. Φύλλο για την αξιολόγηση από τον αρχηγό για την ομάδα

Αξιολόγηση ομάδας και συνεργασίας από τον αρχηγό					
A/A	Όνομα				
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

3. Φύλλο αξιολόγησης της ομάδας για τον αρχηγό

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020								
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ								
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	Ομάδα Α			Ομάδα Β				
Σκορ	Αρχηγός			Αρχηγός				
Νικήτρια ομάδα	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ							
	Ομάδα Α				Ομάδα Β			
	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα
Ετοιμότητα ομάδας	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα
Διαφάνεια σύνθεσης								
Διαμαρτυρίες προς διαιτητή								
Διαμάχες παικτών								
Διαμάχες με αντιπάλους								
Συμπεριφορά αρχηγού								
ΣΧΟΛΙΑ								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ								
Είσοδος στο γήπεδο								
Συνθήματα - διαμαρτυρίες								
Συμπεριφορά								
ΣΧΟΛΙΑ								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Ομάδα Α				Ομάδα Β			
	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα	1η Ημέρα	2η Ημέρα	3η Ημέρα	4η Ημέρα
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα

4. Φύλλο αγώνα συμπλήρωση από παρατηρητές

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020							
ΦΥΛΛΟ ΔΙΑΙΤΗΤΗ							
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	Ομάδα Α			Ομάδα Β			
Σκορ	Αρχηγός			Αρχηγός			
Νικήτρια ομάδα							
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ							
Αντιαθλητικό παιχνίδι							
Fair play							
Διαμαρτυρίες							
Κάρτες							
ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ	Ομάδα Α			Ομάδα Β			
	1η Ημέρα		2η Ημέρα	1η Ημέρα		2η Ημέρα	
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα

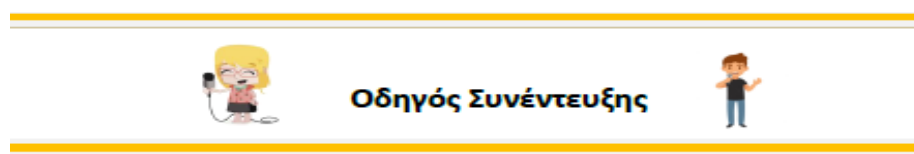
5. Φύλλο διαιτητή

ΦΥΛΛΟ ΕΡΕΥΝΗΤΗ					
Ημερομηνία	Ομάδα Α'			Ομάδα Β'	
Σκορ	Αρχηγός Α'			Αρχηγός Β'	
Νικήτρια Ομάδα					
Συμμετοχή των μαθητών					
Τήρηση εσωτερικού κανονισμού					
Τήρηση αποφάσεων συμβουλίου					
Αντικειμενικότητα					
Τρόπος επίλυσης συγκρούσεων					
Σχόλια					

6. Φύλλο ερευνητή για την αξιολόγηση της δράσης

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020					
ΦΥΛΛΟ ΥΠΕΡΔΙΑΙΤΗΤΗ					
Ημερομηνία		Ομάδα Α'		Ομάδα Β'	
Σκορ		Αρχηγός Α'		Αρχηγός Β'	
Νικήτρια Ομάδα					
Συνεργασία ομάδας					
Συμπεριφορά παικτών					
Διαμαρτυρίες					
Συμπεριφορά φιλάθλων					
Σχόλια					

7. Φύλλο υπερδιαιτητή για την αξιολόγηση της δράσης

Οδηγός Συνέντευξης

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας άθλημα;.....
2. Βλέπετε έναν αγώνα μόνο όταν παίζει η ομάδα σας ή και άλλων ομάδων;
 ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ
3. Θα χειροκροτήσετε μια καλή προσπάθεια της αντίπαλης ομάδας ή όχι;
 ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ
4. Αν η ομάδα σας χάσει, δίνετε συγχαρητήρια σε κάποιον φίλο σας που υποστηρίζει την αντίπαλη ομάδα ή όχι;
 ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ
5. Θυμάστε μία πράξη σας, ως φίλαθλος, που να θεωρείται ως Fair Play.....

6. Μία πράξη σας που δεν θεωρείται.....

7. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα βάζατε στον εαυτό σας ως φίλαθλο;

8. Φύλλο εργασίας μαθητών/τριων για συνέντευξη από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους

ΑΠΟΣΤΟΛΗ 2

Το στιγμιότυπο από το δικό μου Fair Play

Και το στιγμιότυπο από το δικό μου UnFAir.....

9. Φύλλο εργασίας μαθητών/τριων για αποτύπωση και αξιολόγηση κατανόησης της έννοιας του Fair Play

Παράρτημα Β: Υλικό από μαθητές/τριες σχετικό με τη δράση

Σύνθεση ομάδας Ποδοσφαίρου Δ2												
A/A	Όνομα	Διαλείμματα				Διαλείμματα				Διαλείμματα		
		1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		
		2ο	3ο	2ο	3ο	2ο	3ο	2ο	3ο	2ο	3ο	
		1	Λουτριώτης Μήτσος (Τερμ.)	x			x	x				x
2	Σακουλάς Ηρακλής (Τερμ.)		x	x			x	x			x	
3	Adams Ηλίας	x		x		x	x		x			x
4	Tak 16		x	x		x		x	x		x	
5	Τσοκάνης Τρεα	x		x		x	x	x		x		
6	Μυρίδη Έλενα		x	x		x		x		x		x
7	Μακρής Παντελής	x		x	x		x			x		x
8	Ιντζιρτζής Γιάννος		x	x	x				x		x	x
9	Γεωργόπουλος Δημήτρης	x	x		x		x			x		x
10	Αντωνόπουλος Δημήτρης		x		x	x		x		x		x
11	Λαδά Σοφία	x	x		x		x	x	x			
12	Ανδρέοπουλος Leto	x			x	x	x			x	x	

1. Συμπληρωμένο Φύλλο εργασίας συνεργατικά από μαθητές/τριες για τη σύσταση της ομάδας (ποδόσφαιρο)

Σύνθεση ομάδας Πετοσφαίρισης Δ2													
A/A	Όνομα	Διαλείμματα						Διαλείμματα					
		1η Ημέρα			2η Ημέρα			1η Ημέρα			2η Ημέρα		
		1ο	2ο	3ο	1ο	2ο	3ο	1ο	2ο	3ο	1ο	2ο	3ο
		1	Πρεκεζέ Ολυμπία	x	x	x		x		x		x	
2	Δούμος Μάρκος	x		x	x	x		x		x		x	
3	Σκεμπέ Στέλλα	x		x		x	x	x		x		x	
4	Ματσουκά Αγγελική	x		x		x		x	x	x		x	
5	Νανούρη Μαριέττα		x		x		x		x		x		x
6	Αποστολοπούλου Μαίρη	x		x		x		x		x		x	x
7	Τσιέλου Μελίνα		x		x		x		x		x		x
8	Γιακουμή Ασπασία		x		x		x		x		x		x
9	Μαρινοπούλου Μαρίλια	x		x		x		x		x		x	x
10	Ρούπακα Μελίνα		x		x		x		x		x		x
11	La Rocca Βερόνικα		x		x		x		x		x		x

2. Συμπληρωμένο Φύλλο εργασίας συνεργατικά από μαθητές/τριες για τη σύσταση της ομάδας (πετοσφαίριση)

Αξιολόγηση αρχηγού και συνεργασίας				
A/A	Όνομα			
		Ηλίνας		
1	Adams Ηλίας	-		
2	Ανδρέοπουλος Leto	10		
3	Αντωνόπουλος Δημήτρης	7 γιατί δεν ήθελε να βοηθήσει		
4	Γεωργόπουλος Δημήτρης	7 γιατί δεν ήθελε να βοηθήσει		
5	Ιντζιτζής Γιάννος	6 γιατί δεν ήθελε να βοηθήσει		
6	Λαδά Σοφία	9 γιατί η ομάδα δεν ήθελε να βοηθήσει		
7	Λουτριώτης Μήτσος (Τερμ.)	5 γιατί δεν ήθελε να βοηθήσει		
8	Μακρής Παντελής			
9	Μυρίδη Έλενα	8/10		
10	Σακουλάς Ηρακλής (Τερμ.)	8 γιατί δεν ήθελε να βοηθήσει		
11	Tak 16	7 γιατί δεν ήθελε να βοηθήσει		
12	Τσακάνης Τρεα	10 γιατί ήταν πολύ καλός		

3. Συμπληρωμένο Φύλλο αξιολόγησης του αρχηγού συνεργατικά (ποδόσφαιρο)

Αξιολόγηση ομάδας και συνεργασίας από τον αρχηγό				
A/A	Όνομα			
1	Αποστολοπούλου Μαίρη			
2	Γιακουμή Ασπασία	3 γιατί κρατάει		
3	Δούμος Μάρκος			
4	La Rocca Βερόνικα	6 γιατί ήπαινε συχνά		
5	Μαρινοπούλου Μαρίλια	3 γιατί το έβαλε		
6	Ματσουκά Αγγελική	7 γιατί μεντο		
7	Νανούρη Μαριέττα	5 γιατί προσπαθείσε		
8	Πρεκεζέ Ολυμπία	0 γιατί συνεργάζεαν		
9	Ρούπακα Μελίνα	4 γιατί εδραίνε πολύ καλά		
10	Σκεμπέ Στέλλα	5 γιατί ήταν πολύ καλή		
11	Τσιέλου Μελίνα	7 γιατί ήταν καλή και είχε καλή συμπεριφορά.		

4. Συμπληρωμένο Φύλλο αξιολόγησης του αρχηγού συνεργατικά (πετοσφαίριση)

Αξιολόγηση αρχηγού και συνεργασίας				
Όνομα	C			
	Μαίρη			
1	Αποστολοπούλου Μαίρη	1		
2	Γιακουμή Ασπασία	5 γιατί σου άρεσε άσπασε με εμπισ		
3	Δούμος Μάρκος			
4	La Rocca Βερόνικα	5 γιατί ενόσθησες και χρησιμοποίησες την μάχη γιατί δεν έκανε		
5	Μαρινοπούλου Μαρίλια	4 γιατί για τον ορισμό		
6	Ματσουκά Αγγελική	7 γιατί σου αρέσει		
7	Νανούρη Μαριέττα	5 γιατί σου αρέσει		
8	Πρεκεζέ Ολυμπία	4 γιατί δεν έκανε κατά		
9	Ρούπακα Μελίνα	5 γιατί σου έκανε κατά		
10	Σκεμπέ Στέλλα	3 γιατί δεν έκανε κατά		
11	Τσιέλου Μελίνα	3 γιατί σου έκανε κατά		

5. Συμπληρωμένο Φύλλο β αξιολόγησης του αρχηγού συνεργατικά (πετοσφαίριση)

Αξιολόγηση ομάδας και συνεργασίας από τον αρχηγό				
Α/Α	Όνομα	C		
1	Adams Ηλίας			
2	Ανδρέοπουλος Leto	10 γιατί σου αρέσει		
3	Αντωνόπουλος Δημήτρης	8 γιατί σου αρέσει		
4	Γεωργόπουλος Δημήτρης	4 γιατί σου αρέσει		
5	Ιντζιρτζής Γιάννος	6 γιατί σου αρέσει		
6	Λαδά Σοφία	10 γιατί σου αρέσει		
7	Λουτριώτης Μήτσος (Τερμ.)	10 γιατί σου αρέσει		
8	Μακρής Παντελής			
9	Μυρίδη Έλενα	9 γιατί σου αρέσει		
10	Σακουλάς Ηρακλής (Τερμ.)	10 σου αρέσει		
11	Tak 16	10 σου αρέσει		
12	Τσοκάνης Trea	10 σου αρέσει		

6. Συμπληρωμένο Φύλλο αξιολόγησης γ του αρχηγού συνεργατικά (ποδόσφαιρο)

7. Συμπληρωμένα φύλλα αγώνα συνεργατικά από τους παρατηρητές/τριες

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020									
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ									
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	21/11/2020			Ομάδα Α	Δ'2 Δημοτικού		Ομάδα Β	Δ'2 Δημοτικού	
Σκορ				Αρχηγός	Μαρίλια Μαρινουδάου		Αρχηγός	Μαυση Αποστολίδης	
Νικήτρια ομάδα									
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ									
Ετοιμότητα ομάδας Διαφώνια σύνθεσης Διαμαρτυρίες προς διαιτητή Διαμάχες παικτών Διαμάχες με αντιπάλους Συμπεριφορά αρχηγού	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
ΣΧΟΛΙΑ	Την 2η ημέρα Η Α ομάδα στο 2ο και στο 3ο διάλειμα δεν είχαμε που κοιτάζονταν. στο 3ο διάλειμα Η Β ομάδα με τη 5η σου καθόταν και κολλούσε Η Β ομάδα ήταν πολύ συνεργατική και ήσαν πολύ ήσυχες καμία ήσυχες ποδοσφαιριστές δεν επιτίθενται ομάδα Β καλή								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ									
Είσοδος στο γήπεδο	Πήγαν όλη συγκεντρωμένα								
Συνθήματα - διαμαρτυρίες	Πολύ υπερβολικά								
Συμπεριφορά	καλή								
ΣΧΟΛΙΑ	Τα συνθήματα ήσαν υπερβολικά								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ									
	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ	Στέφανος	Βασίλης	Οδυσσεύς	Αλέξανδρος	Αποστολίδης	Μαρία	Μαρίλια	Μαρίλια Ρ.	

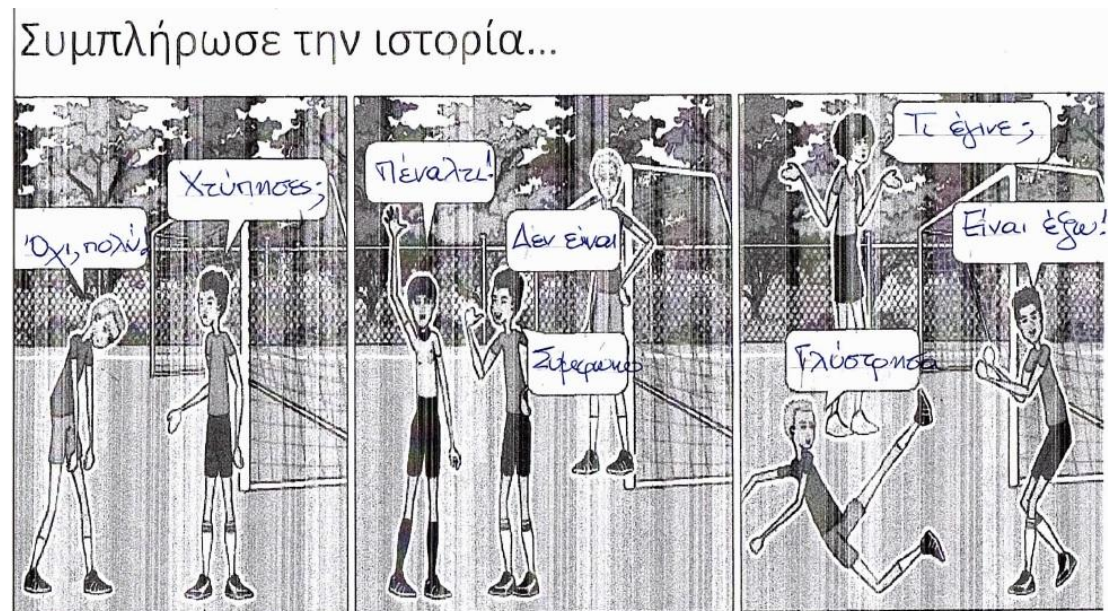
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020									
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ									
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	21/11/2020			Ομάδα Α	Δ'2		Ομάδα Β	Δ'1	
Σκορ	2-0			Αρχηγός	Αδωνας Ηλιάρ		Αρχηγός	Μαυση	
Νικήτρια ομάδα	Δ'2								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ									
Ετοιμότητα ομάδας Διαφώνια σύνθεσης Διαμαρτυρίες προς διαιτητή Διαμάχες παικτών Διαμάχες με αντιπάλους Συμπεριφορά αρχηγού	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
ΣΧΟΛΙΑ	Ο αρχηγός ήταν πολύ καλός δεν εσαυτοβόλησε								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ									
Είσοδος στο γήπεδο	Δεν είναι και όσους Καθι								
Συνθήματα - διαμαρτυρίες	Είχαν ήσυχες διαμαρτυρίες για τα φάουλ								
Συμπεριφορά	οι φιλάθλοι φώναζαν όλοι την ώρα								
ΣΧΟΛΙΑ	Όλη την ώρα μας κοιτάζονταν								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ									
	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ	Παντελής	Μαυση							

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020									
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ									
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	24/9/2020			Ομάδα Α		Ομάδα Β			
Σκορ	5/1			Αρχηγός	Έλενα		Αρχηγός	Ιωάννα	
Νικήτρια ομάδα	Δ'2 Ομάδα Α'			Αρχηγός	Έλενα		Αρχηγός	Ιωάννα	
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ									
	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
Ετοιμότητα ομάδας									
Διαφώνια σύνθεσης									
Διαμαρτυρίες προς διαιτητή									
Διαμάχες παικτών									
Διαμάχες με αντιπάλους									
Συμπεριφορά αρχηγού									
ΣΧΟΛΙΑ	Ο αρχηγός δεν φώναζε σε κανέναν και όλη μέρα ίσα. Ο αγώνας ήταν δίκαιος!								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ									
Είσοδος στο γήπεδο	Πολύ καλή!								
Συνθήματα - διαμαρτυρίες	δεν φώναζε κανείς								
Συμπεριφορά	Όλη άκουσαν τον αρχηγό!								
ΣΧΟΛΙΑ	Πολύ καλή τα έτη άκουσαν όλη οι φίλες								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ									
	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ									
	Θωδώρας	Μαρία	ΤΑΚΗΣ						

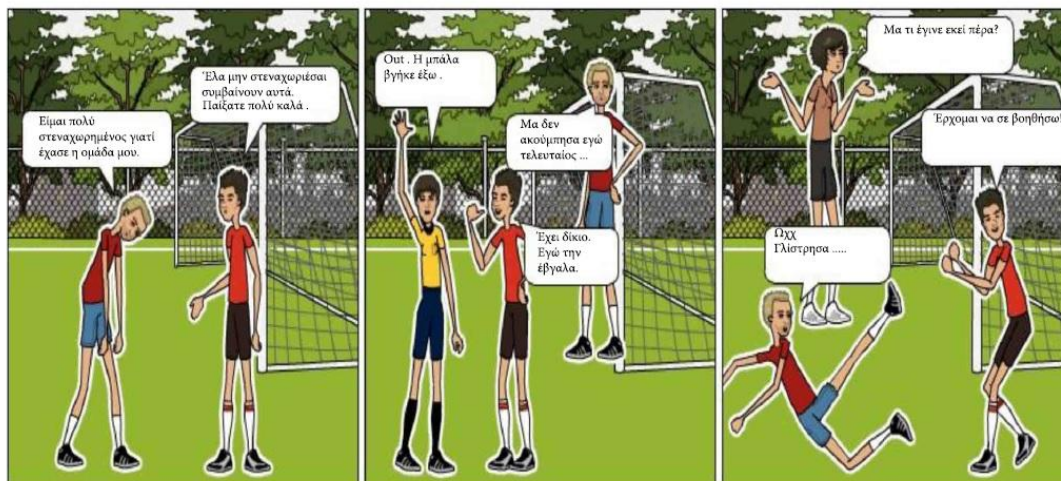
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020									
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ									
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	21-7-2020			Ομάδα Α		Ομάδα Β			
Σκορ	72/55			Αρχηγός	Μαρίλια		Αρχηγός	Χριστίνα	
Νικήτρια ομάδα	Δ'2			Αρχηγός	Μαρίλια		Αρχηγός	Χριστίνα	
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ									
	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
Ετοιμότητα ομάδας									
Διαφώνια σύνθεσης									
Διαμαρτυρίες προς διαιτητή									
Διαμάχες παικτών									
Διαμάχες με αντιπάλους									
Συμπεριφορά αρχηγού									
ΣΧΟΛΙΑ	Το Δ'3 έφερε την μπάλα ενώ δεν ήτα δικιά τους τους το έφερε το Δ'2 και την έδινε Τα υπόλοιπα ήταν καλά								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ									
Είσοδος στο γήπεδο	Έμπνευσε και αγχώδεια με τη μπάλα								
Συνθήματα - διαμαρτυρίες	Έβγα συνθήματα η ομάδα								
Συμπεριφορά	Δη άκουσαν (γενναίους)								
ΣΧΟΛΙΑ	-								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ									
	Ομάδα Α				Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα		
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ									
	Βερόνικα	Δ'2							

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020								
ΦΥΛΛΟ ΑΓΩΝΑ								
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	21/1/2020		Ομάδα Α	Δ'1		Ομάδα Β	Δ'4	
Σκορ	15-8		Αρχηγός	Ιωάννα Κουκουλά		Αρχηγός	Δήμητρα	
Νικήτρια ομάδα	Δ'1		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ					
	Ομάδα Α			Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα	
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα
Ετοιμότητα ομάδας								
Διαφάνεια σύνθεσης								
Διαμαρτυρίες προς διαιτητή								
Διαμάχες παικτών								
Διαμάχες με αντιπάλους								
Συμπεριφορά αρχηγού								
ΣΧΟΛΙΑ	Το Δ'1 αν και έκανε διαμαρτυρίες προς τον διαιτητή έπαιξε δίκαια και είχε ομαδικό πνεύμα. Αντίθετα το Δ'4 μίσησε άσχημα και έκανε πολλές κλεψιές. Παρ' όλα δεν διαμαρτυρήθηκαν στον διαιτητή.							
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΦΙΛΑΘΛΩΝ								
Είσοδος στο γήπεδο	Το Δ'1 έκανε λίγη φασαρία. Το Δ'4 ήταν άψογο.							
Συνθήματα - διαμαρτυρίες	Το Δ'1 φώναζε χυμωριστικά συνθήματα. Το Δ'4 φώναζε ιβρυστικά.							
Συμπεριφορά	Και τα δύο τμήματα ήταν εξαιρετικά.							
ΣΧΟΛΙΑ	Το Δ'1 ήταν καλό σαν το Δ'4							
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	Ομάδα Α			Ομάδα Β				
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα	
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα
	Μαριλένα	Περικλής			Ζωή	Άντι		

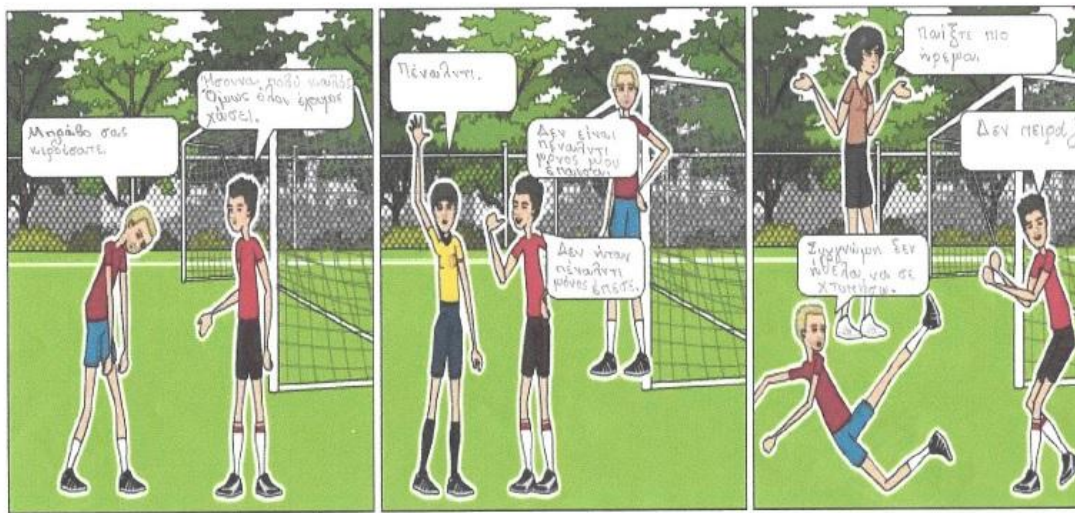
8. Συμπληρωμένα κόμικς από τα παιδιά

Συμπλήρωσε την ιστορία...

Συμπλήρωσε την ιστορία...

Συμπλήρωσε την ιστορία...

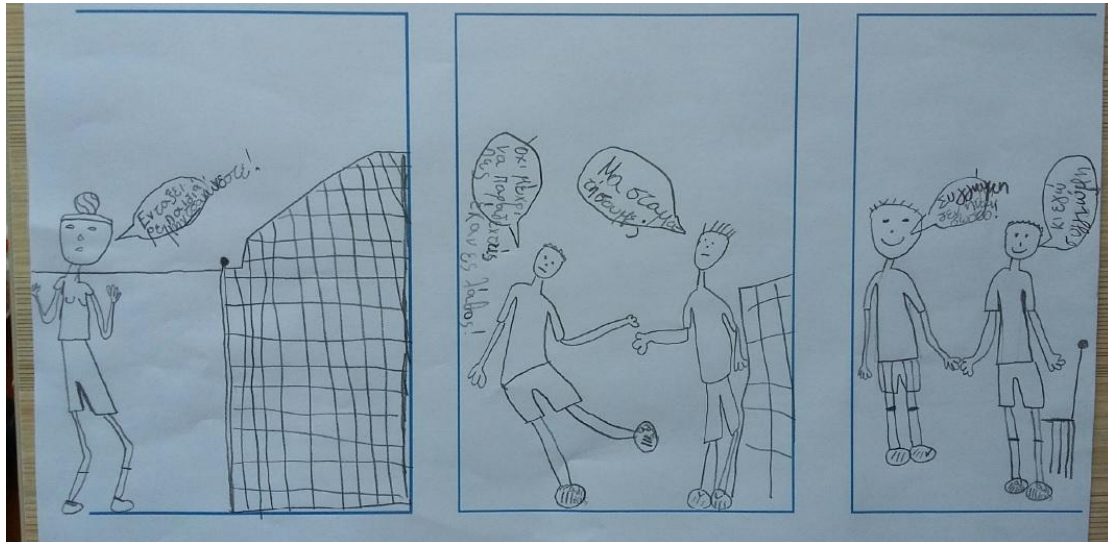

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ

Η πρώτη αποστολή σας αφού έχετε διαβάσει τα προηγούμενα.... είναι η παρακάτω:

Συμπληρώστε τους διαλόγους χρησιμοποιώντας κάποιον κανόνα του Fair Play και σχεδιάστε άλλα 3 σκίτσα με δικές σας φάσεις από μια αθλητική συνάντηση!

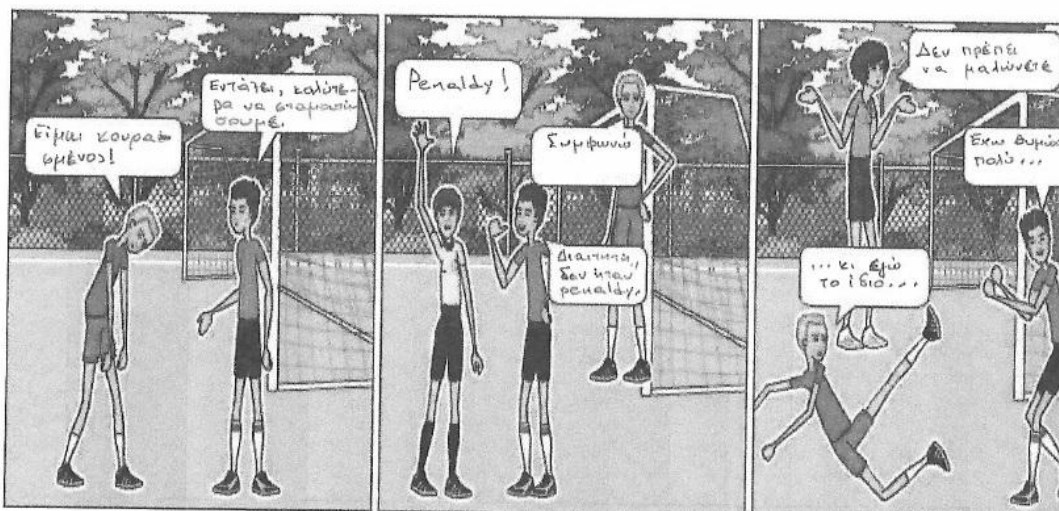

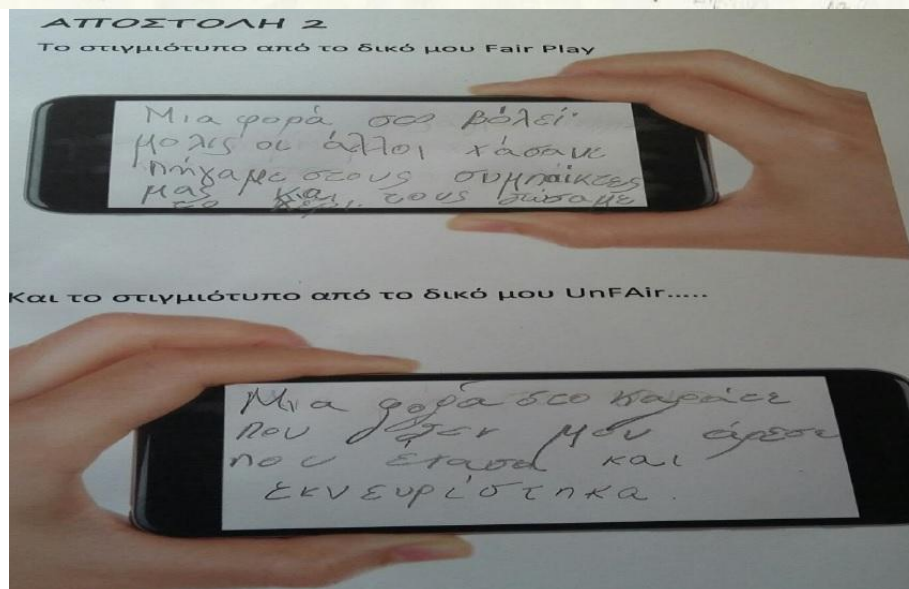
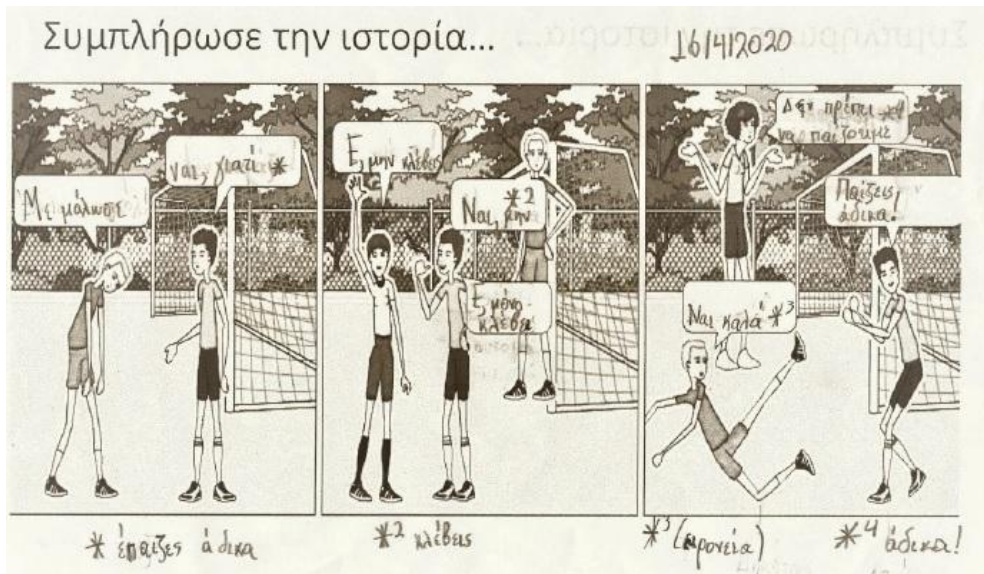

Συμπλήρωσε την ιστορία...

Συμπλήρωσε την ιστορία...

ΑΠΟΣΤΟΛΗ 2

Το στιγμιότυπο από το δικό μου Fair Play

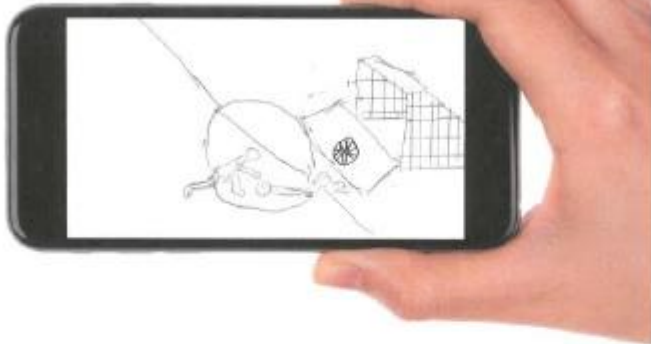

Και το στιγμιότυπο από το δικό μου UnFAir.....

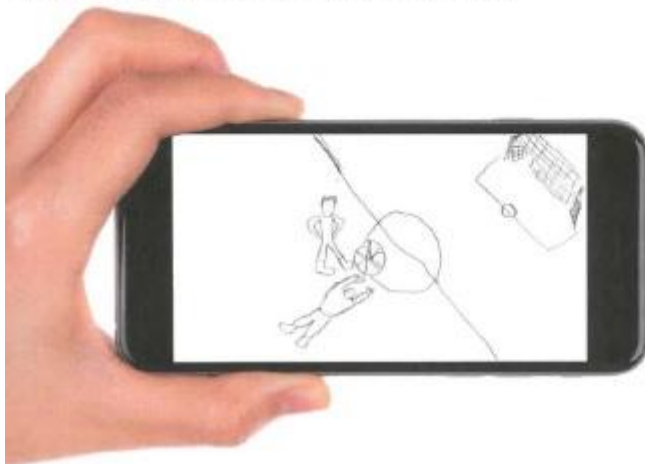

ΑΠΟΣΤΟΛΗ 2

Το στιγμιότυπο από το δικό μου Fair Play

Και το στιγμιότυπο από το δικό μου UnFAir....

Οδηγός Συνέντευξης

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας άθλημα; Το Μπάσκετ

2. Βλέπετε έναν αγώνα μόνο όταν παίζει η ομάδα σας ή και άλλων ομάδων;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

3. Θα χειροκροτήσετε μια καλή προσπάθεια της αντίπαλης ομάδας ή όχι;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

4. Αν η ομάδα σας χάσει, δίνετε συγχαρητήρια σε κάποιον φίλο σας που υποστηρίζει την αντίπαλη ομάδα ή όχι;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

5. Θυμάστε μία πράξη σας, ως φίλαθλος, που να θεωρείται ως Fair Play Όταν έκανα παρατήρηση σε φιλάθλους της ομάδας μου να σταματήσουν να βρίζουν έναν παίκτη της αντίπαλης ομάδας.

6. Μία πράξη σας που δεν θεωρείται; Όταν κάποια φορά έβρισα έναν διαιτητή επειδή θεώρησα ότι αδικησε την ομάδα μου.

7. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα βάζατε στον εαυτό σας ως φίλαθλο;

 Οδηγός Συνέντευξης

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας άθλημα;.....*βόλεϊ*.....

2. Βλέπετε έναν αγώνα μόνο όταν παίζει η ομάδα σας ή και άλλων ομάδων;
ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

3. Θα χειροκροτήσετε μια καλή προσπάθεια της αντίπαλης ομάδας ή όχι;
ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

4. Αν η ομάδα σας χάσει, δίνετε συγχαρητήρια σε κάποιον φίλο σας που υποστηρίζει την αντίπαλη ομάδα ή όχι;
ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

5. Θυμάστε μία πράξη σας, ως φίλαθλος, που να θεωρείται ως Fair Play.....*Όταν γίνωαι ηφροάτε ακριβώς στην γραφή του αντιπάλου φώνασα ότι είναι στην φρενή κιάη κέσα*.....

6. Μία πράξη σας που δεν θεωρείται.....*ζητηκ παύση ειρβεικικό, όταν νικηθε σελή τα μάδ*.....

7. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα βάζατε στον εαυτό σας ως φίλαθλο;

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Οδηγός Συνέντευξης

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας άθλημα; *Το Μπάσκετ*

2. Βλέπετε έναν αγώνα μόνο όταν παίζει η ομάδα σας ή και άλλων ομάδων;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

3. Θα χειροκροτήσετε μια καλή προσπάθεια της αντίπαλης ομάδας ή όχι;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

4. Αν η ομάδα σας χάσει, δίνετε συγχαρητήρια σε κάποιον φίλο σας που υποστηρίζει την αντίπαλη ομάδα ή όχι;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

5. Θυμάστε μία πράξη σας, ως φίλαθλος, που να θεωρείται ως Fair Play; *Όταν έκανα παρατήρηση σε φιλάθλους της ομάδας μου να σταματήσουν να βρίσκουν έναν παίκτη της αντίπαλης ομάδας.*

6. Μία πράξη σας που δεν θεωρείται; *Όταν κάποια φορά έβρισα έναν διαιτητή επειδή θεώρησα ότι αδικησε την ομάδα μου.*

7. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα βάζατε στον εαυτό σας ως φίλαθλο;

Οδηγός Συνέντευξης

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας άθλημα; ο ποδόσφαιρο

2. Βλέπετε έναν αγώνα μόνο όταν παίζει η ομάδα σας ή και άλλων ομάδων;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

3. Θα χειροκροτήσετε μια καλή προσπάθεια της αντίταλης ομάδας ή όχι;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

4. Αν η ομάδα σας χάσει, δίνετε συγχαρητήρια σε κάποιον φίλο σας που υποστηρίζει την αντίταλη ομάδα ή όχι;

ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ

5. Θυμάστε μία πράξη σας, ως φιλάθλος, που να θεωρείται ως Fair Play. Όταν έχω χάσει η σίκη μου σπάζω χειροπόδια την αντίταλη

6. Μία πράξη σας που δεν θεωρείται; Όταν έχω χάσει η σίκη μου σπάζω εβρίδα την αντίταλη ομάδα

7. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα βάζατε στον εαυτό σας ως φιλάθλο;

Οδηγός Συνέντευξης

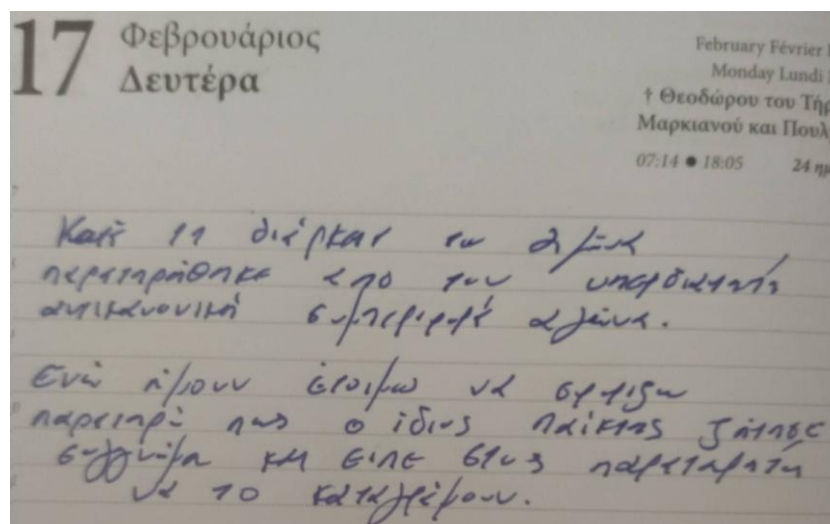
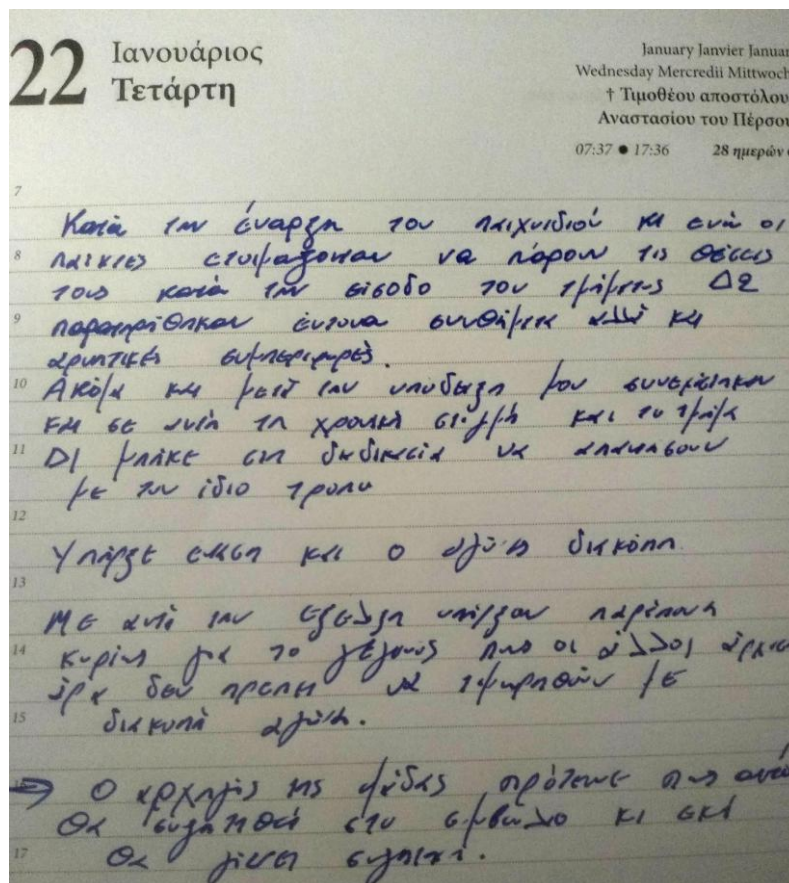

1. Ποιο είναι το αγαπημένο σας άθλημα; water polo
2. Βλέπετε έναν αγώνα μόνο όταν παίζει η ομάδα σας ή και άλλων ομάδων;
ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ
3. Θα χειροκροτήσετε μια καλή προσπάθεια της αντίπαλης ομάδας ή όχι;
ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ
4. Αν η ομάδα σας χάσει, δίνετε συγχαρητήρια σε κάποιον φίλο σας που υποστηρίζει την αντίπαλη ομάδα ή όχι;
ΝΑΙ ΟΧΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ
5. Θυμάστε μία πράξη σας, ως φιλάθλος, που να θεωρείται ως Fair Play. Δεν θυμάμαι ως φιλάθλος, θυμάμαι ως παικτοίχο, που τελικά για το κριτήριο που ορίσατε έχετε επιλέξει να έχετε
6. Μία πράξη σας που θεωρείται; Είχα τρακάρει μία ομάδα που δεν έπαιζε καλά
αλλά με έκανε γελάσει
7. Με άριστα το 10, τι βαθμό θα βάζατε στον εαυτό σας ως φιλάθλο;

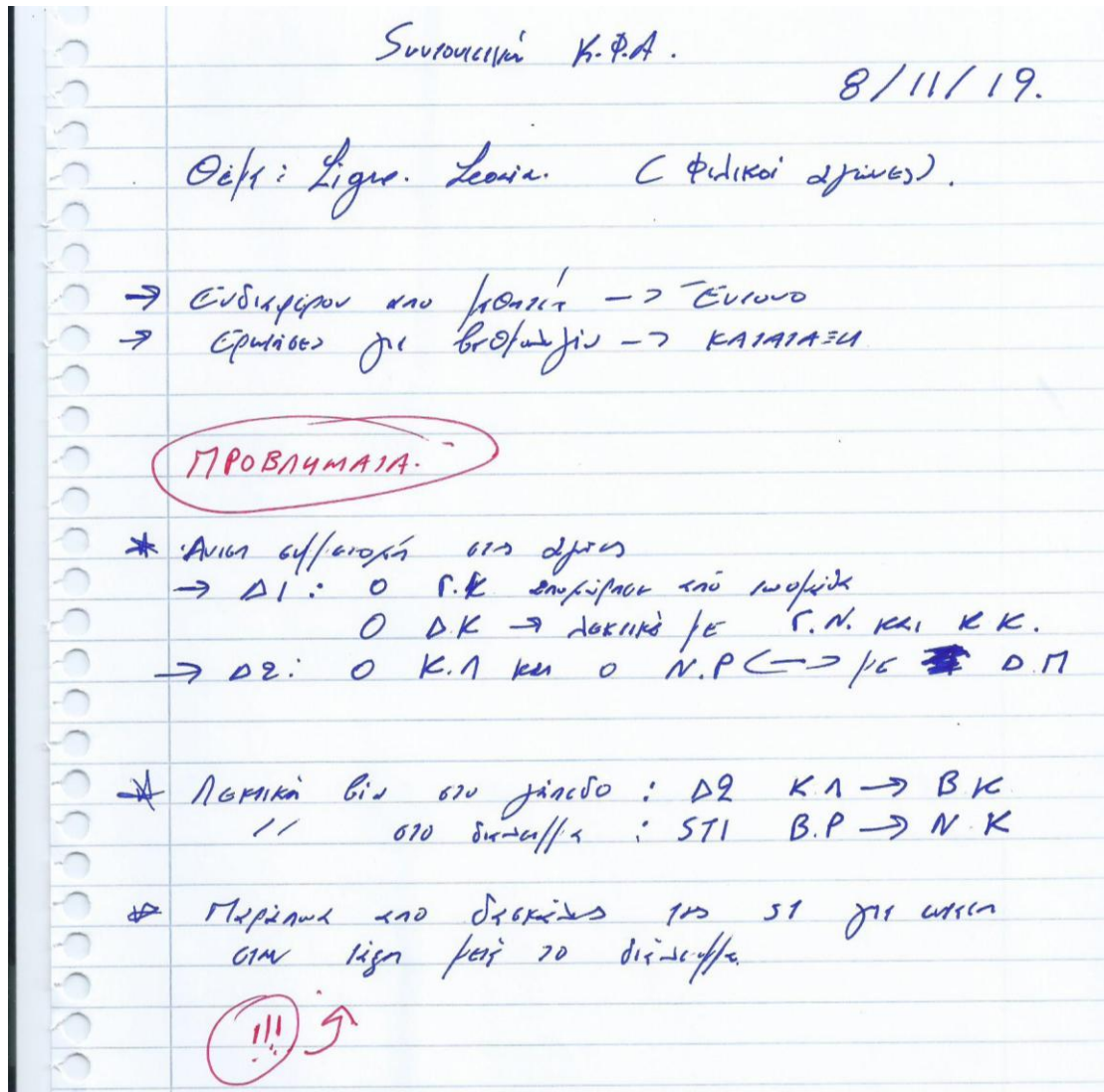
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Παράρτημα Γ: Αποτελέσματα ερευνητικών εργαλείων

Αποσπάσματα από το ημερολόγιο του ερευνητή

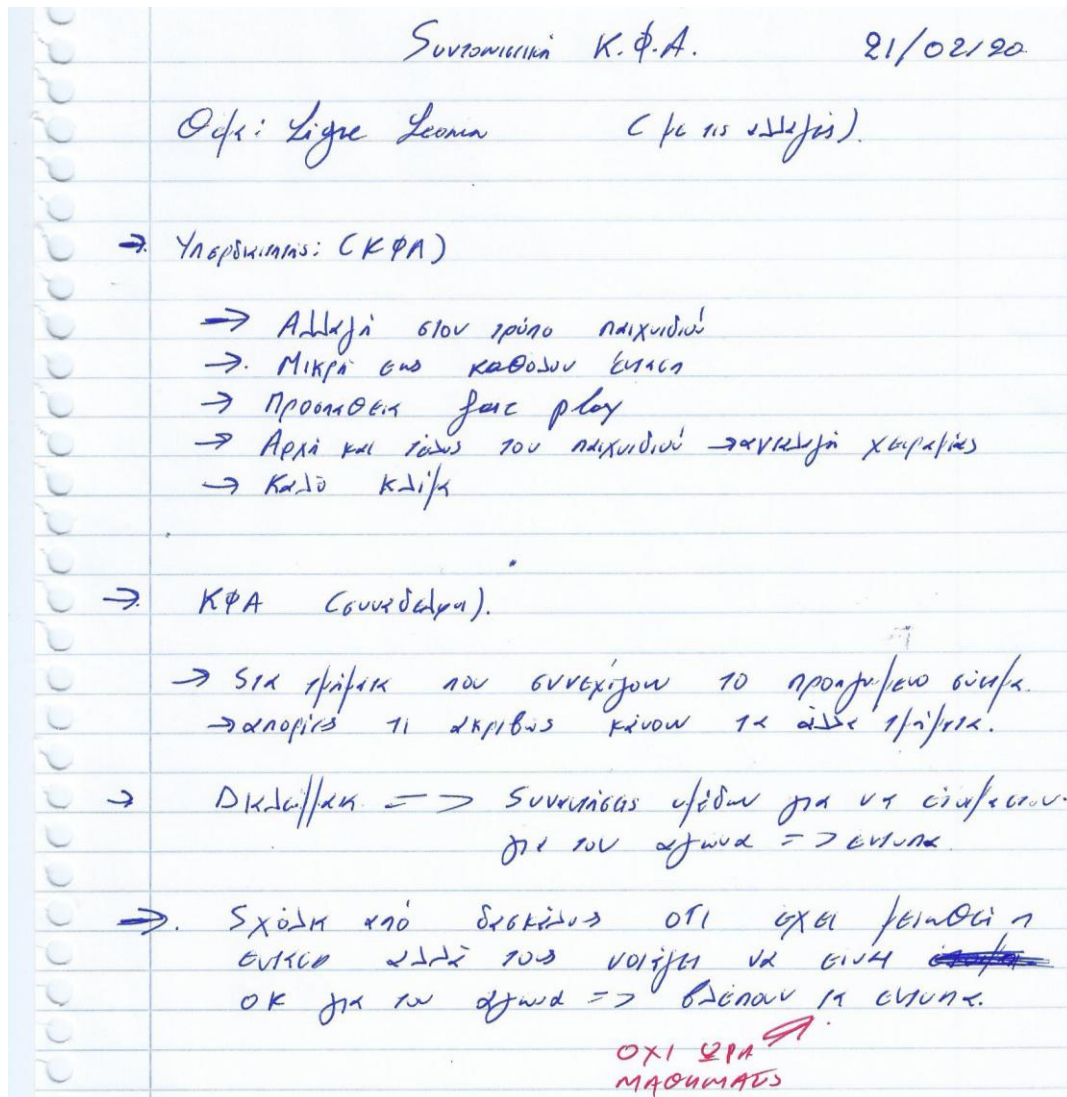

Αποσπάσματα πρακτικού συνεδρίασης Κ.Φ.Α.

Απόσπασμα από τη συνεδρίαση στη Α' φάση- pre-test

2ο Αποσπάσματα πρακτικού συνεδρίασης Κ.Φ.Α

Β' φάση υλοποίησης δράσης

Συμπληρωμένα φύλλα αγώνα από τον ερευνητή (επί τόπια παρατήρηση)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΕΥΝΗΤΗ					
Ημερομηνία	15/10/19	Ομάδα Α'	Δ2	Ομάδα Β'	Δ3
Σκορ	3-1	Αρχηγός Α'	ΓΕΩΡΓΙΟΥΛΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	Αρχηγός Β'	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑΝΝΑ
Νικήτρια Ομάδα	Δ2				
Συμμετοχή των μαθητών					
Τήρηση εσωτερικού κανονισμού	• ΔΕΝ ΤΗΡΑΘΗΚΕ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΚΑΙΑ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ! • ΕΝΤΑΣΗ / ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ → ΔΙΑΙΤΗΤΗ / ΠΑΙΚΤΕΣ • ΣΥΣΤΗ ΕΙΣΘΟΔΟΣ ΕΠΩΝ ΑΓΩΝΑ / ΦΥΛΕΣ ΣΤΟ ΓΕΩΝ ΓΙΑ ΑΔΙΚΙΑ.				
Τήρηση αποφάσεων συμβουλίου	ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΤΟΥΣ ΡΟΥΛΕΤΣ / ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ.				
Αντικειμενικότητα	ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕΣ ΥΛΕΡ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ 1-1/2.				
Τρόπος επίλυσης συγκρούσεων	ΔΙΑΦΩΝΙΣ / ΕΝΤΑΣΗ.				
Σχόλια	ΘΕΤΙΚΑ: ΣΥΣΤΗ ΕΙΣΘΟΔΟΣ / ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΩ ΣΤΗΝ ΑΓΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΕΒΝΑΜΑ. ΑΡΝΗΤΙΚΑ: ΕΝΤΑΣΗ ΓΙΑ ΦΑΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ / ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ → ΔΙΑΙΤΗΤΗ ↓ ΜΕΧ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ.				

ΦΥΛΛΟ ΕΡΕΥΝΗΤΗ					
Ημερομηνία	10/08/20	Ομάδα Α'	Δ2	Ομάδα Β'	Δ1
Σκορ	2-2	Αρχηγός Α'	ΛΑΔΑ ΣΟΦΙΑ	Αρχηγός Β'	ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Νικήτρια Ομάδα	—				
Συμμετοχή των μαθητών	• ΣΟΣΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΣΤΟΥΣ ΠΑΙΚΤΕΣ • ΣΥΣΤΗ ΕΙΣΘΟΔΟΣ • ΕΝΔΙΑΦΕΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΟΥΛΕΤΣ ΔΙΑΙΤΗΤΗ (ΠΑΡΑΙΤΗΡΙΟΝ).				
Τήρηση εσωτερικού κανονισμού	→ ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ ΤΗΡΟΥΜΑΙ ΟΣΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΟΚΑΝ.				
Τήρηση αποφάσεων συμβουλίου	→ ΣΥΣΤΕΣ ΘΕΣΕΙΣ → ΣΥΣΤΕΣ ΑΝΑΘΕΣ.				
Αντικειμενικότητα	• ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΛΑΘΕΙΑ / ΔΕΝ ΥΛΑΘΕΙΝ ΔΙΑΦΩΝΙΣ				
Τρόπος επίλυσης συγκρούσεων	• ΔΕΝ ΥΠΗΡΞΑΝ. • FAIR PLAY ΣΕ 3-4 ΦΑΣΕΙΣ / ΑΥΤΟΡΙΘΜΟΣ.				
Σχόλια	→ ΠΡΟΣΛΑΘΕΙΑ ΝΑ ΠΑΙΞΟΥΝ ΔΙΑΦΩΝΙΤΑ. → ΕΝΔΙΑΦΕΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΕΣ → ΠΡΕΜΙΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΚΜΑΤΟΣ.				

ΦΥΛΛΟ ΕΡΕΥΝΗΤΗ					
Ημερομηνία	17/08/20	Ομάδα Α'	02	Ομάδα Β'	03
Σκορ	1-2	Αρχηγός Α'	ΣΟΡΒΑΤΖΙΟΥΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Αρχηγός Β'	ΚΙΤΣΑΚΕΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Νικήτρια Ομάδα	03				
Συμμετοχή των μαθητών	• ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕ ΤΑ ΕΜΠΛΑ / ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ • ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΡΧΗΓΟΥ / ΟΚ • ΣΥΣΤΑ ΟΙ ΡΟΛΟΙ				
Τήρηση εσωτερικού κανονισμού	• ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΟΙ ΕΚΟΥΣΟΙ ΠΕΙ / ΟΚ				
Τήρηση αποφάσεων συμβουλίου	• ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΘΕΜΑ / ΣΥΜΦΩΝΙΑ 66 ΧΡΩΜΑ ΘΙΣΤ ... • ΣΥΣΤΑ ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ				
Αντικειμενικότητα	• ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΤΙ ΒΛΕΠΟΥΝ / ΟΧΙ ΟΛΑ ΓΙΑΤΙ ΞΕΛΗΜΟΥΝΑΙ ΜΕ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ / → ΚΑΘΟΥΜΕΝΗ				
Τρόπος επίλυσης συγκρούσεων	• ΜΙΚΡΗ ΕΜΠΛΗ ΣΤΟ ΣΩΣΟ (02) → ΙΣΟΡΡΟΠΟΥΝΤΑΙ → ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΥΜΠΛΗΚΤΩΝ → ΟΛΑ ΟΚ				
Σχόλια	ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΕΞ ΕΠΙΛΕΞΙΜΗΣ ΑΛΛΑ ΟΥΚ ΟΥΚΟΙΝΩΝ ΕΓΩ ΒΙΝΤΕΟ ΜΙΑ ΤΕΤΡΙΑ ΡΑΪΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΛΑΘΗΣ ΑΥ ΜΑ ΜΙΜΟΥΣΙΩΝ --- / → ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΑ ΕΜΠΛΑ / ΟΚΟΜΑΡΑ				

Συμπληρωμένα φύλλα αγώνα υπρ-διαιτητή

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020					
ΦΥΛΛΟ ΥΠΕΡΔΙΑΙΤΗΤΗ					
Ημερομηνία	10-2-2020	Ομάδα Α'	02	Ομάδα Β'	01
Σκορ	2-2	Αρχηγός Α'	Σοφία	Αρχηγός Β'	Συμύτης
Νικήτρια Ομάδα					
Συνεργασία ομάδας	Αλλάξες ✓ Θέσεις ✓				
Συμπεριφορά παικτών	Ίστων ΟΧΙ ✓ Συνεργασις ΝΑΙ ✓ Ομαδικό πνεύμα ΝΑΙ ✓ Fair play ΝΑΙ ✓				
Διαμαρτυρίες	_____				
Συμπεριφορά φιλάθλων	Υποστηρικτικοί Όχι βουβήματα				
Σχόλια	Ήραφο παιχνίδι, Βελτίωση				

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020					
ΦΥΛΛΟ ΥΠΕΡΔΙΑΙΤΗΤΗ					
Ημερομηνία	17-2-2020	Ομάδα Α'	Δ2	Ομάδα Β'	Δ3
Σκορ	1-2	Αρχηγός Α'		Αρχηγός Β'	
Νικήτρια Ομάδα	Δ3				
Συνεργασία ομάδας	Αλλάξε, OK σε συμφωνία με αρχηγό Αφοσιωμένοι ✓ Αρχηγός ✓ παρέμβαση αρκετά!				
Συμπεριφορά παικτών	Συνολικά ορθή λίγο ότι λήξει που είχαν ... ένταση				
Διαμαρτυρίες	Λίγες για το σκορ				
Συμπεριφορά φιλάθλων	Όχι προκλητικά έντονα λίγο ένταση στο τέλος				
Σχόλια	⊕ Αποδοχή τελικού σκορ μετά από συζήτηση Όχι σε αντιστοίχιση				

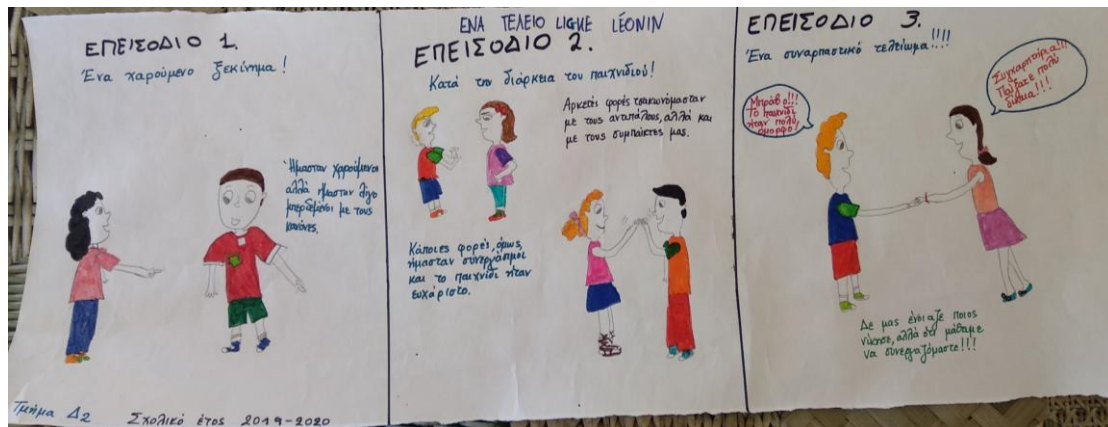
Συμπληρωμένα φύλλα αγώνα από διαιτητές (μαθητές/τριες)

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020								
ΦΥΛΛΟ ΔΙΑΙΤΗΤΗ								
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΔΕΥΤΕΡΑ ΔΟΦΕΒΡΥΑΡΙΟΥ	Ομάδα Α	Δ9	Ομάδα Β	Δ1			
Σκορ	2-2	Αρχηγός		Αρχηγός				
Νικήτρια ομάδα								
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ								
Αντιαθλητικό παιχνίδι	ΟΙ ΠΑΙΚΤΕΣ ΠΑΙΞΑΝ ΚΑΘΑ ΟΧΙ ΑΚΟΥΣΑΝ ΤΟΥΣ ΚΑΝΩΝΕΣ							
Fair play	ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ ΤΡΑΓΩΓΑΝ ΜΠΛΟΥΖΕΣ ΑΛΛΑ ΤΟΥΣ ΜΙΛΗΣΕ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ							
Διαμαρτυρίες	ΟΧΙ							
Κάρτες	0							
ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ	Ομάδα Α				Ομάδα Β			
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα	
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 2019-2020								
ΦΥΛΛΟ ΔΙΑΙΤΗΤΗ								
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	28/01/20	Ομάδα Α	289	Ομάδα Β	232			
Σκορ	1-2	Αρχηγός		Αρχηγός				
Νικήτρια ομάδα	Α3							
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ								
Αντιαθλητικό παιχνίδι	Οι ομάδες έπαιξαν καλά Λίγο επιθετικά Ζητούσαν κόκκινα στα χέρια							
Fair play	Δεν έδωσε ο διαιτητής φάουλ							
Διαμαρτυρίες	Το δεύτερο σκορ Δεν ήταν δίκαιο έγινε φάουλ στον τερματοφύλακα από κόρνερ							
Κάρτες	Καμία 0							
ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ	Ομάδα Α				Ομάδα Β			
	1η Ημέρα		2η Ημέρα		1η Ημέρα		2η Ημέρα	
	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα	2ο διάλειμμα	3ο διάλειμμα

Δημιουργία τελικού με το παιχνίδι Ideal Story (Storyboard)

Α' ομάδα

Δημιουργία τελικού με το παιχνίδι Ideal Story (Storyboard)

Β' ομάδα

